

§ 12 stk. 2 Miljøgodkendelse af slagtesvineproduktion

Bredsten 4, 6470 Sydals

*Meddelt:
29. September 2010
Sønderborg Kommune
Landbrugsafdelingen*

Kommunens afgørelse

Sønderborg Kommune godkender hermed en årlig slagtesvineproduktion på 7.600 slagtesvin (7,5-115 kg) *eller* 7.296 slagtesvin (7,5-125 kg) *eller* 11.613 slagtesvin (30-115 kg) *eller* 10.640 slagtesvin (30-125 kg), svarende til max. 395,62 DE på ejendommen Bredsten 4, 6470 Sydals, samt udbringning af husdyrgødning på 0,53 ha tilhørende bedriften. Godkendelsen omfatter arealer, der drives under bedriften, CVR-nr.: 15353503.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 2 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen.

De stillede vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Miljøbeskyttelseslovens § 42.

Der er ikke med denne miljøgodkendelse taget stilling til evt. tilladelser og godkendelser efter anden lovgivning som f.eks. Byggeloven eller Arbejdsmiljøloven.

Gyldighed

Udvidelsen skal være gennemført og udnyttet inden 3 år fra godkendelsens meddelelse.

Offentlighed

Ansøgningen blev offentliggjort den 25. november 2009 på www.sonderborg.dk og i Sønderborg Ugeavis. Der er i forbindelse med udarbejdelsen af godkendelse gennemført en nabohearing fra den 15. juli 2010 til den 27. august 2010. Høringen og annonceringen gav ingen kommentarer. Et udkast til godkendelsen har været i høring hos ejer/ansøger Hans Jørgen Kobbeldgård Hansen og rådgiver Martin Ugilt Thomsen.

Afgørelsen er offentliggjort på www.sonderborg.dk og i Sønderborg Ugeavis den 29. september 2010.

Revurdering af miljøgodkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2018.

Ansøger og ejerforhold

Ansøgerens navn: Hans Jørgen Kobbeldgård Hansen
Adresse: Midtkobbeld 1, 6470 Sydals
Telefon: 7440 5450/4037 0910

Virksomhedens navn: Dalsgård
Adresse: Bredsten 4, 6470 Sydals
Matrikel: 36 Nygård, Kegnæs m. fl.
CVR-nr.: 15353503
CHR-nr.: 94972
Kontaktperson: Hans Jørgen Kobbeldgård Hansen
Direkte telefon: 7440 5450/4037 0910
E-mail: hjh@midtkobbeld.dk

Ejer af ejendommen: Hans Jørgen Kobbeldgård Hansen
Ejer af virksomheden: Hans Jørgen Kobbeldgård Hansen

Ansøgningsskema nr.: 8655, version nr. 6

Konsulent: Martin Ugilt Thomsen, LandboSyd, Peberlyk 2, 6200 Aabenraa,
tlf. 7436 5076 / 4046 0371, e-mail: mut@landbosyd.dk

Godkendelsen er udarbejdet af:

Sønderborg Kommune
Landbrugsafdelingen
Teknik og Miljø
Rådhusvej 10
6400 Sønderborg

Sagsbehandler: Helle D. Pedersen
Ekstern rådgiver: Henriette Salling og Erik Tveskov, Rambøll
Sag nr.: 08/32667
KS: Rambøll: Karen Jakobsen og Peter Mæhl
Sønderborg Kommune: Helle D. Pedersen

Indholdsfortegnelse

1	Resumé og samlet vurdering	1
1.1	Ansøgning	1
1.2	Ikke teknisk resumé	1
2	Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	4
2.1	Planmæssige forhold	5
2.2	Bygge- og beskyttelseslinier, fredninger mv.	5
2.3	Placering i landskabet	6
2.4	Natur omkring anlægget	7
3	Husdyrhold, staldanlæg og drift	7
3.1	Bygninger	7
3.2	Husdyrhold og staldindretning	9
3.3	Ventilation	13
3.4	Fodring	14
3.5	Energi- og vandforbrug	16
3.6	Spildevand	18
3.7	Affald	19
3.8	Råvarer og hjælpestoffer	21
3.9	Driftsforstyrrelser eller uheld	22
4	Gødningsproduktion og –håndtering	23
4.1	Gødningstyper, mængder og opbevaring	23
4.2	Anden organisk gødning	25
4.3	Udbringning af husdyrgødning	26
5	Forurening og gener fra husdyrbruget	27
5.1	Ammoniak og natur	27
5.2	Lugt	34
5.3	Lys	35
5.4	Støj	36
5.5	Støv	36

5.6	Skadedyr	37
5.7	Transport	37
6	Udbringningsarealer	38
6.1	Krav om § 16 godkendelse.....	38
7	Påvirkning fra arealerne	38
7.1	Udbringningsarealerne	39
7.2	Påvirkninger af søer og vandløb	40
7.3	Kvælstof og fosfor til fjord & hav	42
7.4	Nitrat til grundvand	43
7.5	Beskyttet natur	44
7.6	Natura 2000	45
7.7	Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)	46
8	Bedste tilgængelige teknik (BAT)	47
9	Egenkontrol	49
10	Alternative løsninger og 0-alternativet.....	50
10.1	Alternative løsninger.....	50
10.2	o-alternativet.....	50
11	Husdyrbrugets ophør.....	51
12	Offentliggørelse og klagevejledning	52
13	Konklusion.....	54
14	Generelt.....	55
15	VILKÅR	56
15.1	GENERELT	56
15.2	HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT.....	56
15.3	HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD	60
15.4	GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDTERING.....	60
15.5	PÅVIRKNINGER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG	60
15.6	AREALER	62

15.7	HUSDYRBRUGETS OPHØR.....	63
15.8	EGENKONTROL OG DOKUMENTATION.....	63

Bilag

1. Situationsplan
2. Afløbsplan
3. Beliggenhed og planmæssige forhold
4. Resultat af lugtberegning
5. Oversigt over Naturgruppens naturpunkter
6. Beskyttet Natur
7. Natura 2000 - § 7 områder
8. Oversigt over udbringningsarealer i Sønderborg Kommune
9. Overfladevand
10. Grundvand
11. Kortbilag til udtalelse fra Vand og Jord
12. Beredskabsplan
13. Novana Havmodellen
14. Lovgrundlag

1 Resumé og samlet vurdering

1.1 Ansøgning

Sønderborg kommune har modtaget ansøgning (nr. 8655) fra Hans Jørgen Kobbeltgård Hansen om miljøgodkendelse af udvidelse og ændring samt drift af husdyrproduktion på Bredsten 4, 6470 Sydals. Ansøgningen om miljøgodkendelse er indsendt til Sønderborg Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem første gang den 05.08.2008. Seneste version af ansøgning, version 6, er modtaget den 14.06.2010. Beregningsgrundlaget er 01-2008-A.

Miljøgodkendelsen omfatter husdyrproduktion på Bredsten 4, 6470 Sydals samt dyrkningsarealer tilknyttet CVR nr. 15353503.

Hvor det er fundet relevant, har Sønderborg Kommune vurderet på konsekvenserne af udvidelsen/ændringen, samt givet begrundelse for de opstillede vilkår.

Til den samlede bedrift (Dalsgård, Bredsten 4; Hagensig, Hagensig 10; Kobbeltgård, Midtkobbelt 1) hører omkring 217 ha, der er bortforpagtet og drives under HBL Markbrug I/S. Den største del af husdyrgødningen eksporteres til HBLs gødningsregnskab. Der er desuden lavet gylleaftaler med en række andre ejendomme.

1.2 Ikke teknisk resumé

Sønderborg Kommune vurderer, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte ændring og udvidelse af svineproduktionen Bredsten 4, 6470 Sydals i henhold til de gældende regler. Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen samt efterfølgende beregninger og betinget af de fastsatte vilkår.

Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk beskrivelse og kommunens vurdering af udvidelsen og dens miljømæssige virkninger på naturen, miljøet og naboer.

Produktion og arealer

Det eksisterende dyrehold omlægges og udvides fra 200 søer med smågrise og 5020 slagtesvin til en slagtesvineproduktion på maksimalt 395,62 DE.

Der er godkendt 4 forskellige produktionsscenarier. Der ønskes mulighed for at variere afgangsvægten fra 115-125 kg. Ligeledes ønskes godkendelse til, at stalden kan bruges til FRATS produktion, med en indsættelsesvægt på 7,5 kg. I tabel 1 er angivet de vigtigste miljømæssige parametre for de forskellige scenarier. Heraf fremgår det, at den mest belastende produktion er 30-125 kg. Det er denne, der primært søges godkendelse til, og det forventes derfor ikke, at de øvrige scenarier vil give problemer.

Tabel 1. De 4 forskellige produktionsscenarier

Vægtklasse	7,5-115 kg	7,5-125 kg	30-115 kg	30-125 kg
Antal grise	7.600	7.296	11.613	10.640
Emission	4.102	4.262	5.464	5.479

[kg N/år]				
Tot N ab lager [kg N/år]	28.788	30.481	37.562	38.569
Tot P [kg P/år]	5.821	6.219	7.346	7.652
DE	279,2	304,5	373,7	395,6
Lugtgenæafstand Samlet bebyggelse	361 m	387 m	439 m	466 m

Den generelle udvikling i landbruget med faldende priser på produkterne medfører et behov for yderligere rationalisering og stordrifts fordele. Udvidelsen er baseret på, at bedriften fortsat skal være konkurrencedygtig, tidssvarende og et attraktivt sted at arbejde. Såfremt der ikke opnås miljøgodkendelse af den ønskede produktion vil ansøger stå med en ejendom, der ikke er optimal for ham. Det er både økonomisk, med henblik på systematisering samt optimering af arbejdsrutiner. Det vil betyde, at ansøger på sigt vil være mindre motiveret for at investere i anlægget.

Omlægningen i de eksisterende stalde forventes at ske så snart den nødvendige godkendelse er givet. Til etablering af ny stald ønskes en så lang som mulig frist (gerne 3 år) på grund af den usikkerhed der pt. er i erhvervet.

Stuehusene på Dalsgård og Hagensig er udlejet.

Til den samlede bedrift (Dalsgård, Bredsten 4; Hagensig, Hagensig 10; Kobbegård, Midtkobbøl 1) hører omkring 217 ha, der er bortforpagtet og drives under HBL Markbrug I/S. Dvs. arealkravet er mere end opfyldt. Den største del af husdyrgødningen eksporteres til HBLs gødningsregnskab, hvorfor de fleste arealer er indtegnet som aftalearealer.

Der er desuden lavet gylleaftaler med

- Poul Mogensen, Vesterkobbøl 11, 6470 Sydals
- Uwe Sibbesen, Hagensig 2, 6470 Sydals
- Knud Hansen Lysabildgade 90, 6470 Sydals
- Peter Bruhn, Grønmark 16, 6470 Sydals
- Kaj Nielsen, Piledøppe 1, 6470 Sydals.

Til disse aftaler afsættes der samlet set 172 DE. Der er endvidere i ansøgningen indtegnet en gylleaftale med Christen Mathisen (56,7 ha) hvortil der ikke er afsat gylle. Disse arealer ønskes også godkendt til at modtage husdyrgødning, men er pt. kun taget med som alternativt udspretningsområde.

Placering

Ejendommen er beliggende i landzone på Kegsnæs. Der bygges en ny stald nord for de eksisterende stalde. Der opføres desuden en ny overdækket gyllebeholder på 5.000 m³ og en ny fodersilo på 1.500 m³. Bygningerne, der er blevet taget ud af drift (drægtighedsstald, foderlade, løbestald og farestald), er blevet revet ned.

Lugt

Lugtberegningerne i www.husdyrgodkendelse.dk viser, at afstandskravene for lugt er overholdt.

Transporter

Antallet af transporter øges årligt fra 459 til 566 svarende til ca. 23 %, hvoraf hovedparten er øget gyllekørsel. Det forventes ikke at dette vil genere naboerne mærkbart.

Ammoniakbelastning

Udgangspunktet for ammoniakreduktion er 20 % for slagtesvinene fra 30-115 kg, men efter tilpasning af ansøgningen, hvor vægten øges til 125 kg vil der for de sidste 10 kg/ slagtesvin skulle reduceres med 25 % ammoniak (krav fra Sønderborg kommune) omregnet til et krav på en overopfyldelse med 313 kg N/år. I de alternative scenarier er det generelle ammoniakemissionskrav opfyldt, og den samlede emission er lavere end ved 30-125 kg.

Som forudsætning for at overholde kravet til ammoniakfordampning vil der blive anvendt foder med et maksimalt indhold på 156,2 g råprotein pr. FE eller hvad der svarer til en type 2 korrektion på 1,30. for slagtesvin til 125 kg og 1,165 for slagtesvin til 115 kg. Der er desuden valgt et delvis spaltegulv med mellem 25- 49 % fast gulv for at sænke ammoniakfordampningen. Den nye gyllebeholder er overdækket.

Med den ansøgte produktionsændring med miljøtiltag i form af foderoptimering og anvendelsen af delvist spaltegulv, vil den samlede ammoniakfordampning fra stald og lager ifølge beregningerne i husdyrgodkendelse.dk blive 5479 Kg N/år. Det svarer til en meremission fra anlægget på 2228 kg N/år.

Natur

Det nærmeste Natura 2000-område med terrestriske naturtyper er Augustenborg Skov (habitatområde 200) der ligger ca. 11,5 km nordvest for ejendommen. Habitatområdet vil som følge af udvidelsen på Bredsten 4 ikke modtage yderligere luftbåren kvælstof. Det nærmeste § 7 områder (kystoverdrev) ligger i en afstand af omtrent 730 m sydvest for Bredsten 4 ved Kegnæs Ende. §7-området vil som følge af udvidelsen på Bredsten 4 ikke modtage yderligere luftbåren kvælstof.

Næringsstoffer til vandmiljøet og grundvand

Beregningerne i ansøgningssystemet, viser at kravene til maksimalt fosforoverskud er overholdt. Ligeså er kravene til nitratudvaskning til overfladevand og grundvand overholdt. Alle arealerne ligger i P-klasse 0, og ingen af arealerne ligger i opland til Natura 2000 vandområde, der er belastet med fosfor. Begge ejede udbringningsarealer (HJ 18-0 og HJH 19-6) ligger i oplandet til Hartsø, der er en fosforfølsom sø der stilles derfor vilkår til arealerne i lighed med arealer beliggende i opland til Natura 2000 område overbelastet med fosfor.

Andre miljøpåvirkninger

Produktionen overholder alle gældende normer for opbevaring og udbringning af husdyrgødning, håndtering af spildevand og affald, støjbelastning af omgivelser m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som acceptable.

BAT

Sønderborg Kommune vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer med de

fastsatte vilkår. Alt i alt vurderer Sønderborg Kommune, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlige indvirkninger på miljøet, såfremt vilkårene i denne godkendelse overholdes.

2 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

Husdyrbruget er placeret i landzone på Kegnæs, med ca. 150 meter til nærmeste nabobeboelse, der ligger sydvest for de nye staldbygninger. Ejendommens beliggenhed og planmæssige forhold fremgår af bilag 3.

Tabel 2 viser en oversigt over de gældende afstandskrav, jf. § 6 og § 8 i *Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*.

Tabel 2. Gældende afstandskrav

Nærmeste	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Byzone	ca. 3 km	Skovby	50 m
Sommerhusområde	ca. 2 km	Sommerhusområde ved Østerby	50 m
Område i landzone til boligformål. Blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål	ca. 425 m	Sønderkobbøl Camping	50 m
Nabobeboelse	ca. 150 m fra stalde	Bredsten 11	50 m
Ikke almene vandforsyningsanlæg	ca. 350 m	Nærmeste boring (iflg. Geus) er beliggende syd for staldanlægget (anvendelse er ikke kendt)	25 m
Almene vandforsyningsanlæg	> 1.000 m	Kegnæs vandværk	50 m
Vandløb	ca. 100 m	Det nærmeste rørlagte vandløb er beliggende ca. 100 m nordøst for ejendommen	15 m
Dræn	>15 m		15 m
Søer	Ca. 110 m	Nærmeste sø er beliggende ca. 110 m nordøst for den nye stald	15 m
Offentlig vej og privat fællesvej	ca. 180 m	Nærmeste vej er Bredsten	15 m

Levnedsmiddelvirksomhed	> 25 m	Vides ikke, men der er over 25 m til nærmeste naboskel	25 m
Beboelse på samme ejendom	ca. 135 m		15 m
Naboskel	ca. 175 m	Nærmeste naboskel er øst for den nye stald	30 m

Miljømyndighedens vurdering

Ejendommen overholder alle afstandskrav i *Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*.

2.1 Planmæssige forhold

Ifølge regionplanen for Sønderjyllands Amt 2005-2016 ligger ejendommen indenfor områder, der er udlagt til særligt værdifuldt landbrugsområde, område med almindelige drikkevandsinteresser, samt uforstyrrede landskab. Jordene afvander til Sønderborg Bugt.

Ifølge Kommuneplan 2005-2017 for Sønderborg dkehha ligger virksomheden i det åbne land i delområde K1-L1.

Området, hvor ejendommen ligger er ikke omfattet af lokalplan.

Ifølge "Spildevandsplan Sønderborg Kommune – Sønderborg Forsyning 2009-2016" er området, hvor ejendommen ligger ukloakeret.

Ejendommen forsynes med vand fra Kegnæs Vandværk.

2.2 Bygge- og beskyttelseslinier, fredninger mv.

Skovbyggelinie: Nærmeste skovbyggelinie findes ca. 5 km nordvest for ejendommen på den nordvestlige del af Kegnæs.

Strandbeskyttelseslinie: Ejendommen er ikke beliggende indenfor strandbeskyttelseslinien.

Sø- og åbeskyttelseslinie: Der er en sø- og åbeskyttelseslinie omkring Hartsø ca. 2,5 km vest for ejendommen.

Kirkebyggelinie: Nærmeste er kirkebyggelinie er omkring kirken i Sønderby, ca. 4 km vest/nordvest for ejendommen.

Fortidsmindebeskyttelseslinie: Nærmeste fortidsminde med beskyttelseslinie er et stenkammer ca. 1 km øst for Bredsten 4. Der må i henhold til museumsloven ikke foretages ændringer i tilstanden af arealet indenfor beskyttelseslinien, herunder etableres hegn, opstilles campingvogne o.lign.

Kystnærhedszonen: Bredsten 4 er beliggende indenfor kystnærhedszonen.

Nærmeste fredede område er beliggende ca. 1,5 km øst for ejendommen på den østligste del af Kegnæs.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at alle bygge- og beskyttelseslinier, er overholdt, da Bredsten 4 ligger udenfor skov- og kirkebyggelinier samt strand-, sø-, å- og fortidsmindebeskyttelseslinier.

Ejendommen ligger inden for kystnærhedszonen. Inden for kystnærhedszonen kan den almindelige landbrugsdrift fortsætte og der kan opføres erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri.

2.3 Placering i landskabet

Den nye gyllebeholder opføres i tilknytning til eksisterende anlæg. Da anlæggene ligger samlet, kommer udvidelsen ikke til at fremstå som et markant nybyggeri i landskabet.

Offentlighedens adgang til landskabet vil ikke blive ændret.

Landskabelige værdier i området

Ejendommen ligger indenfor områder der er udlagt til særligt værdifuldt landbrugsområde samt uforstyrret landskab.

I landskabsbeskrivelse af Sønderjyllands Østkyst står der, at landbrugslandskabet generelt er sårbart overfor etablering af nye store landbrugsbygninger, der bliver synlige i det kuperede landskab. Bygningernes arkitektoniske kvaliteter og vedligeholdelse af hegn og lunde bliver således afgørende for kvaliteten af det fremtidige landbrugsland.

Kulturhistoriske værdier i området

Der er beskyttede sten- og jorddiger på eller langs flere af udbringnings/aftalearealerne. Digerne er beskyttet efter Museumslovens § 29a, og må ikke ændres, beskadiges eller sløjfes uden dispensation fra Sønderborg Kommune.

Ved mark 1-0 og ved mark 11-0 er der fredede stenkamre med en 100 m beskyttelseslinie. Der må i henhold til museumsloven ikke foretages ændringer i tilstanden af arealet indenfor beskyttelseslinien, herunder etableres hegn, opstilles campingvogne o.lign.

Ingen af de nuværende eller ansøgte bygninger og anlæg ligger inden for værdifulde kulturmiljøer.

Rekreative interesser

Ejendommen ligger i et turistområde, som omfatter hele Kegnæs samt den sydlige del af Als.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at det samlede bygningsanlæg vil fremstå som en driftsmæssig enhed. Det vurderes tillige, at de nye driftsbygninger, ikke ændrer væsentligt på oplevelsen af landskabet, idet de nye bygninger og anlæg placeres i tilknytning til eksisterende bebyggelse, således at ejendommen fremtræder som en samlet enhed i landskabet. Der stilles vilkår om, at nye bygninger og anlæg skal opføres som angivet i tegninger i ansøgningsmaterialet, så det sikres, at bygninger og anlæg opføres i tilknytning til eksisterende bebyggelse.

Der stilles af hensyn til omgivelser og naboer vilkår om, at der skal udarbejdes en plan med afskærmende beplantning omkring de nye anlæg, som godkendes af Sønderborg Kommune.

Der stilles vilkår om, at afskærmende beplantning skal være plantet senest ét år efter at nye bygninger og anlæg er opført og at beplantningen efterfølgende skal vedligeholdes.

Endvidere er der ved at vælge afdæmpede farver og ikke-reflekterende materialer til de bygningsmæssige ændringer taget hensyn til, at anlæggene ikke må skæmme landskabet, jf. afsnit 3.1.

Det vurderes samlet, at udvidelsen og de deraf følgende ændringer i området ikke vil være i strid med hensynet til de landskabelige interesser.

2.4 Natur omkring anlægget

Der er i alt registreret 15 naturlokaliteter inden for 1000 m zonen fra anlægget. Hovedparten af lokaliteterne er søer omfattet af § 3 i naturbeskyttelsesloven.

Der er indenfor 1000 m fra anlægget registreret et enkelt areal af særligt følsomme naturtyper, jf. § 7 i lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug af 20.12.2006. Kystoverdrevet er beliggende ca. 730 m sydøst for ejendommen. Indenfor bufferzone II og højst 1000 m fra anlægget er der ét andet husdyrbrug (Nørre Landevej 29 med 84,4 DE). Ruheden for naturområdet er "blandet natur" (Bn) og ruheden for terrænet mellem anlægget og naturområdet er "landbrug" (I).

Det nærmeste terrestriske Natura 2000 områder til det ansøgte projekt på Bredsten 4 er Habitatområde H200 Augustenborg Skov som ligger ca. 11,5 km mod nord. Det nærmeste Natura 2000 område med marine naturtyper er habitatområde H173 (Bredgrund), der ligger omtrent 4 km sydøst for det nærmeste udbringningsareal.

Udbringningsarealerne afvander til Sønderborg Bugt. Ingen af disse vandområder opfylder deres nuværende målsætning og der er ifølge basisanalysen ikke udsigt til at målsætningerne vil være opfyldt i 2015, med de allerede fastlagte tiltag.

Der er ikke ved feltundersøgelser fundet arter tilhørende Habitatdirektivets Bilag IV, som er strengt beskyttede arter. Imidlertid findes Sydflagermus og Stor Vandsalamander på egnen omkring ejendommen.

Naturforholdene er mere detaljeret beskrevet i afsnit 5, 6 og 7.

Miljømyndighedens vurdering

Husdyrbrugsloven definerer en række kvælstoffølsomme naturtyper – § 7 naturtyper – som er omfattet af bufferzone I og II (300-1000 m). Ejendommen med stalde og opbevaringsanlæg er beliggende ca. 730 m fra nærmeste § 7 naturtype, og dermed beliggende udenfor bufferzone II. Nærmeste § 7 naturtype er kystoverdrevet 730 m sydøst for ejendommen ved Kegnæs Ende. Merbelastningen af § 7 området er beregnet til 0,0 kg N/ha/år.

Læs mere om påvirkning af § 7-områder i afsnit 5.1.

3 Husdyrhold, staldanlæg og drift

3.1 Bygninger

Bilag 1 viser en situationsplan for det samlede husdyrbrug.

Oplysninger om bygningernes grundplan, bygningshøjde, taghældninger, bygningsmaterialer og farver, bebyggelsens fremtidige anvendelse med videre fremgår af tabel 3.

Tabel 3. Oversigt over bygninger

Bygning		Grundplan	Bygningshøjde	Taghældning	Bygningsmaterialer/farver	Anvendelse
1	Stald 1: Polte/slagtesvin	Gammel driftsbygning ændres til opbevaring/ garage.				
2	Stald 2: Løbestald	Taget ud af drift og nedrevet				
3	Stald 3: Farestald					
4	Stald 4: Drægtighedsstald					
5	Stald 5: FRATS	1075 m ²	ca. 8 m	20 °	Siderne er bygget af elementer med hvide søsten, gavlen af antrasitgrå stålplader og taget af grå eternitplader.	Slagtesvin (og foder lade i den anden halvdel)
6	Stald 6: FRATS	1000 m ²	ca. 8 m	20 °	Siderne er bygget af elementer med hvide søsten, gavlen af antrasitgrå stålplader og taget af grå eternitplader.	Slagtesvin
7	Stald 7: Ny stald	Som stald 6	Som stald 6	Som stald 6	Som stald 6	Slagtesvin
8	Kornsilo		ca. 12,5 m		Stålprofiler	Korn
9	Ny kornsilo		ca. 12,5 m		Stålprofiler som eksisterende	Korn
10	Gyllebeholder		ca. 2 m			Gylle
11	Ny gyllebeholder		6-7 m		Beton med teltoverdækning	Gylle

I forbindelse med udvidelsen opføres en ny stald, en ny kornsilo samt ny gyllebeholder, jf. tabel 3.

Tidligere stald 1, stald 2, stald 3 og stald 4 er taget ud af drift. Staldene 2, 3 og 4 er nedrevet, mens stald 1 fremover anvendes til opbevaring/garage.

Omlægningen i de eksisterende stalde forventes at ske så snart den nødvendige godkendelse er givet. Til etablering af anden etape (bygning af ny stald) ønskes en så lang som mulig frist (gerne 3 år).

Ejendommens bebyggede erhvervsareal er på ansøgningstidspunktet ifølge BBR opgjort til 3.148 m². Dette areal omfatter de bygninger, som er nedrevet.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger skal indhente byggetilladelser til de planlagte bygningsmæssige ændringer hos Sønderborg Kommune, inden disse foretages. Der gøres opmærksom på, at nedrivning af

bygninger samt ændret anvendelse af bygninger også kræver særskilt tilladelse fra Sønderborg Kommune.

Der stilles vilkår om at bygningerne skal opføres som beskrevet i de medsendte tegninger/skitser.

Der stilles desuden vilkår til valg af bygningsmaterialer. Der stilles vilkår om, at de nye bygninger og anlæg skal opføres i ikke reflekterende materialer og afdæmpede farver, i henhold til oplysninger i tabel 3, således at de harmonerer med det eksisterende byggeri.

Da den nye gyllebeholder opføres mindre end 300 m fra nabobeboelse skal beholderen forsynes med fast overdækning i form af flydedug, teltoverdækning eller lignende., jf. Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. (BEK nr. 1695 af 19/12/2006).

Der gives en frist på 3 år til etablering af nye bygninger og anlæg, da ansøger først ønsker at omlægge produktionen i eksisterende stalde og derefter opføre den nye stald.

3.2 Husdyrhold og staldindretning

Landbruget drives som et konventionelt landbrug.

Ejendommens dyrehold udregnet efter de gældende regler for beregning af dyreenheder før udvidelsen fremgår af tabel 4.

Tabel 4. Dyreholdets størrelse, før udvidelse

Art	Før udvidelse	
	antal/årlig produktion	DE
Årssøer	200	46,51
Smågrise (7,5-30 kg)	5.148	23,45
Slagtesvin (30-98 kg)	5.020	118,89
I alt		188,85

Der er søgt om fleksibilitet, således afgangsvægten kan variere mellem 115 og 125 kg og så der kan omstilles til FRATS produktion.

Ejendommens årlige produktion udregnet efter de gældende regler for beregning af dyreenheder efter udvidelsen fremgår af tabel 5 for de forskellige scenarier sammen med oplysninger om samlet emission, lugtgeneafstand mv.

I henhold til kontinuitetsprincippet bortfalder den del af godkendelsen, som ikke har været udnyttet efter 3 år.

Denne godkendelse meddeles til flere forskellige scenarier med meget forskelligt dyrehold i forhold til antallet af dyreenheder. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at

kontinuitetsprincippet i dets vanlige form ikke er aktuelt i denne godkendelse. Der stilles derfor vilkår til, at hvis der i en periode produceres færre grise i et af scenarierne, må antallet af $OU_E/s/$ dyr fra det pågældende scenarie ikke stige efterfølgende.

Til gengæld må der gerne skiftes fra et scenarie til et andet, også selvom der er forløbet mere end 3 år med et andet scenarie.

Tabel 5. Dyreholdets størrelse, efter udvidelse samt oplysninger om emission mv.

	Scenarie 1	Scenarie 2	Scenarie 3	Scenarie 4
Vægtklasse	7,5-115 kg	7,5-125 kg	30-115 kg	30-125 kg
Antal grise	7.600	7.296	11.613	10.640
Emission	4.102 kg	4.262 kg	5.464 kg	5.479 kg
Tot N ab lager	28.788 kg	30.481 kg	37.562 kg	38.569 kg
Tot P	5.821 kg	6.219 kg	7.346 kg	7.652 kg
DE	279,2	304,5	373,7	395,6
Geneafstand Samlet bebyggelse	361 m	387 m	439 m	466 m

Ansøger forventer, at der primært produceres efter scenarie 4.

Bygninger, antal stipladser, gulvtyper og udmugningssystem fremgår af tabel 6.

Tabel 6. Oversigt over bygnings anvendelse, antal stipladser og gulvtype.

Stald nr.	Anvendelse	Dyretype	Nudrift stipladser	Ansøgt stipladser*	Gulvtype
1	Polte/slagtesvin Tages ud af drift	Slagtesvin	25	0	Fuldspaltegulv
		Søer	4	0	Dybstrøelse + fast gulv
2	Løbestald Tages ud af drift	Søer	20	0	Delvis spaltegulv
3	Farestald Tages ud af drift	Søer	56	0	Delvis spaltegulv
4	Drægtighedsstald Tages ud af drift	Søer	120	0	Fast gulv
5	FRATS-stald	Smågrise	256	232/221/0/0	Delvis spaltegulv

		Slagtesvin	395	376/387/608/608	25-49 % fast gulv
6	FRATS-stald	Smågrise	513	463/442/0/0	Delvis spaltegulv
		Slagtesvin	790	753/774/1.216/1.216	25-49 % fast gulv
7	Ny stald	Smågrise	0	463/442/0/0	Delvis spaltegulv
		Slagtesvin	0	753/774/1.216/1.216	25-49 % fast gulv

* scenarie 1/scenarie 2/scenarie 3/scenarie 4

I forbindelse med rengøring af stalde bruges desinfektionsmidlet Ecodox el.lign. og der vaskes efter hvert hold grise.

Der er etableret overbrusningsanlæg i alle stalde. Overbrusningsanlægget benyttes til køling af dyrene og til iblødsætning af staldene før vask. Efterfølgende vaskes med højtryksrensere.

Bedste tilgængelige teknik (BAT) for staldsystem

BREF-dokumentet for intensiv fjerkræ- og slagtesvineproduktion

Af BREF-dokumentet for intensiv fjerkræ- og svineproduktion fremgår det, at følgende staldsystemer til slagtesvin er BAT:

- et fuldspaltet gulv med et vakuumsystem til hyppig fjernelse, eller
- et delvist spaltet gulv med reducerede gødningskanaler, med hældende vægge og et vakuumsystem, eller
- et delvist spaltet gulv med et centralkonvekst fast gulv eller et hældende fast gulv foran stien, en gødningsrende med hældende sidevægge og en hældende gødningsbeholder.

BAT for fravænnede grise er en sti:

- eller et en-etagesbur med fuld- eller delspaltegulv og et vakuumsystem til hyppig fjernelse af gylle, eller
- eller et en-etagesbur med fuldspaltegulv med et hældende betongulv nedenunder til adskillelse af urin og fækalier, eller
- med et delvist spaltet gulv; (to-klima-system), eller
- med et delvist spaltet jern- eller plastikgulv og et hældende eller konvekst fast gulv, eller
- med et delvist spaltet gulv med metal- eller plastikspalter og en lavvandet gødningskanal og kanal til fordæret drikkevand, eller
- med delspaltegulv med trekantede jernspalter og en gødningskanal med hældende sidevægge.

Miljøstyrelsens BAT-blade

Miljøstyrelsens har udgivet følgende BAT-blade for svin:

- Køling af gyllen i svinestalde (Svin – alle kategorier)
- Svovlsyrebehandling af gyllen i slagtesvinestalde (Slagtesvin)
- Luftvasker med syre (Slagtesvin)

BAT-byggeblade

Dansk landbrugsrådgivning, Landscentret har desuden udgivet følgende BAT-byggeblade:

- To-klimastald med delvist spaltegulv (Smågrise)
- Luftvasker med syre, rensning af 60 procent afgangsluft (Slagtesvin)

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige staldteknik:

Med hensyn til BAT og staldsystemer er der flere forskellige definitioner på, hvad BAT er. Dels er der referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF), dels er der BAT-byggebladene, og dels er der www.husdyrgodkendelses.dks beregninger.

De eksisterende stalde er etableret med delvist spaltegulv som beskrevet i BAT-byggebladet nr. 106.04-52 (Delvist spaltegulv ved 1/3 spaltegulvsareal). Ligeledes vil der i den nye stald blive etableret delvist spaltegulv med mellem 25 – 49 % fast gulv.

Ansøger oplyser følgende om fravalg af bedste tilgængelige staldteknik:

Gyllekøling er fravalgt, som virkemiddel, da overskudsvarmen ikke vil kunne anvendes på bedriften, hvilket vil medføre et unødigt højt energiforbrug, og dermed en negativ effekt på CO₂ balancen.

Gylleforsuring er fravalgt, da der er tale om et relativt begrænset projekt, hvorfor udgifterne til gylleforsuringsanlægget vil blive uforholdsmæssigt høje i forhold til den begrænsede påvirkning ammoniakemissionen har på følsom natur i nærheden af bedriften.

Miljømyndighedens vurdering

Der er indsendt beregninger, der dokumenterer, at lugt- og emissionskrav mv. overholdes for alle 4 produktionsscenarier.

Ansøger forventer, at der primært produceres efter scenarie 4. Dette scenarie er det mest miljøbelastende scenarie i forhold til de emner, der laves beregninger for i husdyrgodkendelse.dk, jf. tabel 5, hvorfor det er dette scenarie, der er behandlet i de afsnit i miljøgodkendelsen, der omhandler ammoniakdeposition, lugt samt udvaskning af kvælstof og fosfor.

Når miljøgodkendelsen tages i brug skal landmanden informere Sønderborg Kommune om, hvilket scenarie, der produceres efter. Landmanden skal herefter informere Sønderborg Kommune, når der skiftes til andet scenarie. Der stilles vilkår herom.

Der stilles desuden vilkår om, at det maksimale antal DE for de enkelte scenarier må ikke overskrides. Der kan dog være situationer (eks. sygdom i besætning, slagteristrejker m.m.), hvor dyreholdet vil være afvigende fra det tilladte. I sådanne situationer skal landmanden kunne dokumentere de særlige omstændigheder overfor tilsynsmyndigheden og det er op til tilsynsmyndigheden at vurdere, om afvigelser i dyreholdet skyldes overproduktion, naturlig variation/udsving eller afvigelser pga. sygdom i besætningen, slagteristrejker m.m.

For at kunne kontrollere om godkendelsens vilkår om maksimalt dyrehold overholdes - med hensyn til antal, vægt og sammensætning af dyr – stilles der vilkår om, at der skal føres en driftsjournal.

Ansøger har redegjort for, at fravalg af køling og forsuring sker af praktiske og økonomiske hensyn.

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at projektet kan realiseres i de ønskede staldbygninger med den ansøgte indretning, og at ansøger i fornødent omfang har redegjort for implementering af BAT i forhold til staldindretning. Sønderborg Kommune vurderer, at der skal være min. 30 % fast gulv i den nye stald 7 for at stalden lever op til BAT, hvorfor der stilles vilkår herom.

Ændringer af f.eks. staldindretning, må kun ske efter forudgående accept fra miljømyndigheden.

3.3 Ventilation

Ansøgers oplysninger om ventilation fremgår af tabel 7.

Tabel 7. Oplysninger om ventilation

Stald nr.	Ventilations-type	Maksimal ventilation i m ³ /h	Antal afkast	Placering af afkast
5 (2 sektioner)	Undertryk Multistep	34.000 pr. sektion	3 pr. sektion	ca. 7 m over terræn, ca. 1 m over tag
6 (4 sektioner)	Undertryk Multistep	34.000 pr. sektion	3 pr. sektion	ca. 7 m over terræn, ca. 1 m over tag
7 (4 sektioner)	Undertryk Multistep	34.000 pr. sektion	3 pr. sektion	ca. 7 m over terræn, ca. 1 m over tag

Bedste tilgængelige teknik for ventilation:

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion er følgende BAT for mekanisk ventilerede stalde:

- optimering af udformningen af ventilationssystemet i hver stald for at tilvejebringe god temperaturkontrol samt opnå minimumsventilation om vinteren.
- undgåelse af modstand i ventilationssystemer gennem hyppigt eftersyn og rengøring af luftkanaler og fans

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige teknik for ventilation:

Ventilationssystemet er optimeret og reguleres efter den aktuelle belægning.

Desuden sørges der for, at de enkelte staldafsnit udtørres efter vask og desinfektion, inden der indsættes nye grise. På den måde undgås det at ventilere unødigt, samtidig med at det undgås, at temperaturen i stalden er for lav og luftfugtigheden er for høj, når der indsættes grise, idet dette kan medføre unødigt svineri i stalden.

Der sørges for jævnlig inspektion og rengøring af ventilationskanaler og ventilatorer.

Ansøger oplyser følgende om fravalg:

Ingen oplysninger.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at ventilationssystemet ikke giver anledning til gener for de omkringboende. For at sikre at ejendommen fremstår i landskabet som et hele stilles der vilkår om at afkast skal placeres på samme måde som på de eksisterende bygninger.

For at sikre at ventilationen til enhver tid fungerer optimalt, herunder har det lavest mulige energiforbrug stilles der vilkår om, at der skal føres en driftsjournal for ventilationsanlægget.

Der stilles også vilkår om at ventilationen skal rengøres minimum en gang årligt. Datoer for rengøring og service skal noteres i journalen, som skal opbevares i 5 år og forevise miljømyndigheden på forlangende.

Det er miljømyndighedens vurdering at ventilationen af staldene lever op til BAT, når de stillede vilkår efterleves.

3.4 Fodring

Foderet opbevares i siloer. Der forefindes en udendørssilo på ca. 1.500 m³ og det er planen at der skal opsættes endnu en silo til kornopbevaring (jf. situationsplan, bilag 1). Desuden er der i foderladen 8 indendørs siloer á ca. 20 tons til kornopbevaring og tilskudsfoeder.

Ved indblæsning af foder vil der muligvis opstå en del støv, men pga. afstanden til nærmeste nabo forventes det ikke at give nogen gener.

For at overholde kravet om 20 % ammoniakreduktion for slagtesvinene fra 30-115 kg og kravet om 25 % reduktion fra 115-125 kg har ansøger valgt at sænke råprotein indholdet til 156,2 g/ FE eller, overholde, hvad der svarer til en type 2 foderkorrektion på 0,904 for slagtesvinene med afgangsvægt på 125 kg, og 0,938 for afgangsvægt på 115 kg. Alle korrektionsfaktorer beregnet på baggrund af korrektionsformlen for gødningsregnskabsåret 2005/2006.

Bedste tilgængelige teknik for foder

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion er følgende BAT:

- Med hensyn til fosfor, er det basis for BAT at fodre svin med successiv foder (fasefodring) med lavere samlet fosforindhold. I dette foder skal der bruges højtfordøjelige uorganiske foderfosfater og/eller fytase med henblik på at garantere et tilstrækkeligt indhold af fordøjeligt fosfor.
- Indhold af råprotein i foder i overensstemmelse med tabel 8.

Tabel 8. Vejledende niveauer for råprotein i BAT-foder til svin

Art	Faser	Indhold af råprotein (% i foder) ¹⁾	Samlet fosforindhold (% i foder) ²⁾	Bemærkning
Fravænnede grise	< 10 kg	19 – 21	0,75 – 0,85	1) Med tilstrækkeligt

Smågrise	< 25 kg	17,5 – 19,5	0,60 – 0,70	afvejet og optimal tilførsel af aminosyrer og 2) Med tilstrækkeligt fordøjeligt fosfor med brug af f.eks. højtfordøjelige uorganiske foderfosfater og/eller fytase
Slagtesvin	25-50 kg	15 – 17	0,45 – 0,55	
	50-110 kg	14 – 15	0,38 – 0,49	
So	drægtighed	13 – 15	0,43 – 0,51	
	diegivning	16 – 17	0,57 – 0,65	

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige teknik for foder:

Fødermængde og næringsstofindhold tilpasses dyretype og dyrenes behov så der ikke opstår unødigt overforbrug af hverken næringsstoffer eller fosfat.

Ansøger oplyser følgende om fravalg:

Ingen oplysninger.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at der med de nuværende og planlagte tiltag til opbevaring og håndtering af foder ikke sker en væsentlige øget påvirkning af omgivelserne.

Der stilles vilkår om, at type 2 korrektion højst må være 0,938, beregnet som et gennemsnit over 3 år, på baggrund af følgende formel (korrektionsformel for gødningsregnskabsåret 2005/2006) for samtlige slagtesvin (30 – 115 kg) på ejendommen:

$$\left(\left(\text{FEsv pr. produceret svin} \times \text{g råprotein pr. FEsv} / 6250 \right) - \left(\text{slagtevægt} \times 1,31 - \text{indgangsvægt} \right) \times 0,028 \text{ kg N pr. kg tilvækst} \right) / 3,19 / \left(\left(\text{slagtevægt} \times 1,31 - \text{indgangsvægt} \right) \times (20,95 + 0,177 \times (\text{slagtevægt} \times 1,31 + \text{indgangsvægt})) \right) / 3190.$$

Der er anvendt følgende værdier: FE pr. kg tilvækst: 2,87 (kg tilvækst: 85 kg), g råprotein:156,2, slagtevægt x 1,31: 115 kg og indgangsvægt 30 kg.

Der stilles vilkår om, at type 2 korrektion højst må være 0,904 beregnet som et gennemsnit over 3 år, på baggrund af følgende formel (korrektionsformel for gødningsregnskabsåret 2005/2006) for samtlige slagtesvin (30 – 125 kg) på ejendommen:

$$\left(\left(\text{FEsv pr. produceret svin} \times \text{g råprotein pr. FEsv} / 6250 \right) - \left(\text{slagtevægt} \times 1,31 - \text{indgangsvægt} \right) \times 0,028 \text{ kg N pr. kg tilvækst} \right) / 3,19 / \left(\left(\text{slagtevægt} \times 1,31 - \text{indgangsvægt} \right) \times (20,95 + 0,177 \times (\text{slagtevægt} \times 1,31 + \text{indgangsvægt})) \right) / 3190.$$

Der er anvendt følgende værdier: FE pr. kg tilvækst: 2,87 (kg tilvækst: 95 kg), g råprotein:156,2, slagtevægt x 1,31: 125 kg og indgangsvægt 30 kg.

Der stilles vilkår om, at ansøger skal dokumentere, at ovennævnte korrektionsfaktorer overholdes. Dette gøres i forbindelse med gødningsregnskab af konsulenten. Overskrides korrektionsfaktoren skal der således korrigeres for dette de(t) følgende år.

Der stilles desuden vilkår om at der skal tilsættes fytase eller tilstrækkeligt fordøjeligt fosfor med f.eks. højt fordøjelige uorganiske foderfosfater.

For at kunne dokumentere, at foderniveauet er på niveau med det forventede stilles vilkår om, at blanderecept eller indlægsseddel fra indkøb af foder skal gemmes mindst fem år og forevises miljømyndigheden på forlangende.

For at sikre en god udnyttelse af foder som ressource, stilles der vilkår om mængden af forbrugt foder og opstået spild skal noteres i en driftsjournal, som skal gennem mindst 5 år.

Det vurderes, at ansøger anvender BAT i tilstrækkeligt omfang, hvis ovennævnte vilkår overholdes.

3.5 Energi- og vandforbrug

I forbindelse med drift af ejendommen og den beskrevne husdyrproduktion før og efter udvidelsen, er der skønnet at være et forbrug af råvarer og hjælpestoffer som i tabel 9.

Tabel 9. Forbrug af energi og vand.

Middel	Før udvidelse mængde pr. år	Efter udvidelse mængde pr. år
El til produktionen	173.000 kWh	150.000 kWh
Vandforbrug, drikkevand i produktionen	3.790 m ³	4.890 m ³
Vandforbrug til vask af stalde	730 m ³	1.060 m ³

Nedgangen i elforbruget skyldes, at smågriseproduktionen lukkes, så varmelamper mm. ikke længere skal være tændt. Vandforbrug er beregnet fra standard tal jf. Håndbog i svinehold 2008.

Ejendommen forsynes med vand fra Kegnæs Vandværk.

BAT for energi- og vandforbrug

Det er, ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, BAT at reducere energiforbruget ved at gøre samtlige tiltag herunder:

- anvende lavenergi-belysning
- nye stalde: anvende naturlig ventilation hvor det er muligt, ved at:
  - udforme bygning og stier, korrekt
  - fremme luftstrømmen ved at placere bygninger under hensyntagen til fremherskende vindretninger
- mekanisk ventilerede stalde:
  - optimere udformningen af ventilationssystemet i hver stald for at tilvejebringe god temperaturkontrol samt opnå minimumsventilation om vinteren
  - undgå modstand i ventilationssystemer gennem hyppigt eftersyn og rengøring af luftkanaler og fans

Det er, ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, BAT at reducere vandforbruget ved at gøre samtlige tiltag herunder:

- rengøre stalde og udstyr med højtryksrensere efter hver produktionscyklus eller batch. Spulevand løber typisk ned i gyllesystemet, og det er derfor vigtigt at finde en balance mellem rengøring og brug af så lidt vand som muligt.
- udføre regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlægget for at undgå spild
- registrere vandforbrug gennem måling af forbrug
- detektore og reparere lækager

Ansøger oplyser følgende om energibesparende foranstaltninger (BAT):

Ventilationssystemet er optimeret og reguleres efter den aktuelle belægning.

Desuden sørges der for, at de enkelte staldafsnit udtørres efter vask og desinfektion, inden der indsættes nye grise. På den måde undgås det at ventilere unødigt, samtidig med at det undgås, at temperaturen i stalden er for lav og luftfugtigheden er for høj, når der indsættes grise, idet dette kan medføre unødigt svineri i stalden.

Der sørges for jævnlig inspektion og rengøring af ventilationskanaler og ventilatorer.

Der sørges for at unødigt belysning og andet energispild undgås.

Det forventes, at der i forbindelse med udskiftning af lysstofrør i eksisterende stalde vil blive opsat lavenergi lysstofrør.

Ansøger oplyser følgende om fravalg:

Ingen oplysninger.

Ansøger oplyser følgende om vandbesparende foranstaltninger (BAT):

Der foretages vask af stalde mellem hvert hold af grise med højtryksrensere. Stalde sættes i blød inden vask, hvilket nedsætter forbruget af vand.

Vandforbruget registreres og monitoreres løbende for at forebygge spild og for at undgå eventuelt ødelagte vandrør.

Der er ikke udarbejdet egentlige planer for vedligehold og reparationer, men ved daglig inspektion vil eventuelle lækager blive opdaget og repareret med det samme, og der er påsat vandalarm i tilfælde af decideret rørbrud.

Ansøger oplyser følgende om fravalg:

Ingen oplysninger.

Miljømyndighedens vurdering

Det fremgår af tabel 9, at det årlige elforbrug er på ca. 150.000 kWh i ansøgt drift. I henhold til "Håndbog for svinehold 2007/2008" er elforbruget for en tilsvarende produktion ca. 140.000 – 165.000 kWh afhængigt af, hvilket scenarie, der produceres efter. Det forventede forbrug i ansøgt drift er således på niveau med normen.

For at sikre en god udnyttelse af ressourcerne stilles der vilkår om, at hvis elforbruget overstiger 150.000 kWh årligt, skal ejendommen gennemgås ved et energieftersyn. Energieftersynet er gratis og fås ved henvendelse hos elselskab. Der stilles ikke vilkår i henhold til de enkelte scenarier, da ikke kan forventes, at produktion efter de enkelte scenarier følger et kalenderår.

Der stilles vilkår om, at besøgsrapporten fra et eventuelt energieftersyn skal fremsendes miljømyndigheden. Der stilles også vilkår om, at hvis en eventuel besøgsrapport viser energiforbedringer, som via besparelse på el kan tilbagebetales indenfor 2 år, skal disse udføres senest 2 år efter modtagelsen af rapporten.

Det fremgår af tabel 9, at det forventede vandforbrug vil være ca. 6.000 m³ årligt efter udvidelsen. Dette svarer til det gennemsnitlige årlige vandforbrug for en tilsvarende produktion, i henhold til "Håndbog for svinehold 2007/2008".

Sønderborg Kommune vurderer (baseret på beregning), at energi- og vandforbruget er på et fornuftigt leje i forhold til bedriftens produktion.

For at sikre, at der sker en god udnyttelse af ressourcerne og at eventuelle uregelmæssigheder opdages, stilles der vilkår om, at der skal føres journal over ressourceforbrug (el og vand). Der stilles vilkår om, at virksomhedens elforbrug skal kunne dokumenteres f.eks. i form af kvittering fra elselskabet. Der stilles desuden vilkår om, at der regelmæssigt skal udføres kalibrering af drikkevandsanlægget, og at eventuelle lækager i drikkevandsanlæg straks skal repareres.

Det er Sønderborg Kommunes vurdering at virksomheden lever på til kravene til BAT for energi og vandforbrug, hvis virksomheden i øvrigt drives som beskrevet.

3.6 Spildevand

Overfladevand på ejendommen kan deles i 2 typer:

- overfladevand fra rene kørearealer f.eks. ejendommens gårdsplads, denne type vand kan som oftest ledes til nedsivning f.eks. faskine eller jordoverfladen, vand fra tagarealer,
- vand fra tagarealer, dette vand kan der gives tilladelse til udledning i dræn, vandløb m.v. på særlige vilkår, hvis nedsivning ikke er muligt på ejendommen.

Rengøringsvand og drikkevandsspild er beregnet og indgår i den samlede gyllemængde. Læs mere i afsnit 4.1. Tabel 10 viser en oversigt over spildevand.

Tabel 10. Oversigt over spildevand

Spildevandstyper	m ³ /år før udvidelse	m ³ /år efter udvidelse	Afledes til	Renseforanstaltning
Rengøringsvand, drikkevandsspild mv.	ca. 730 m ³	ca. 1.060 m ³	Gyllebeholder	Ingen
Vaskevand fra vaskepladser	0 m ³	0 m ³	Der er ingen vaskeplads på ejendommen	-
Sanitært spildevand	Vides ikke	Vides ikke	Dræn	Trixtank
Tag- og overfladevand	2.400	2.800	Grøft via dræn	Ingen

Bilag 2 viser et oversigtskort med angivelse af afløbsforhold for ejendommen.

Ansøger har oplyst, at det samlede tagfladeareal er 3.400 m² i nudrift og 4.000 m² i ansøgt drift. Ansøger har indsendt en udfyldt ansøgning om tilladelse til udledning af overfladevand.

Der er ingen vaskeplads på ejendommen. Vask af maskiner og lignende sker på vaskeplads på Hagensig 10.

Sprøjtning på ejendommen foretages af maskinstation (HBL), der rengør deres sprøjteudstyr i marken med vand fra vandtanken på sprøjten eller på vaskeplads beliggende på Hagensig 10. Rengøringsvandet udsprøjtes på marken.

Miljømyndighedens vurdering

Der er ingen vaskeplads på ejendommen. Der stilles derfor vilkår om, at der ikke må foretages vask af maskiner og lignende på ejendommen.

Sønderborg Kommune gør opmærksom på, at afledning af sanitært spildevand og tagvand fra driftsbygninger samt andet overfladevand til dræn/vandløb, nedsivning eller lignende ikke er omfattet af denne miljøgodkendelse, men kræver særskilt tilladelse fra Sønderborg Kommune. Ejer har den 16. marts 2010 ansøgt om tilladelse til udledning af tagvand. Sønderborg Kommune, afdeling Vand & Jord, behandler ansøgningen. Der stilles i miljøgodkendelsen vilkår om, at der skal kunne opnås en særskilt udledningstilladelse.

Vurdering af spildevandsafledning til overfladevand (tagvand o.l.) sker i henhold til miljøbeskyttelseslovens bestemmelser, men det indgår i vurdering af ansøgningen, om det kan forventes, at der kan findes en tilfredsstillende løsning for spildevandshåndteringen.

Med den nye bekendtgørelse om påfyldning og vask m.v. af sprøjter til udbringning af plantebeskyttelsesmidler er der stillet krav om, at landbrugsbedrifter skal anmelde, at de udbringer gylle indeholdende vand fra vask af sprøjter eller spild fra påfyldning af sprøjter.

Rengøring af sprøjteudstyr må ikke ske på steder, hvor der er risiko for afløb til overfladevand.

Der må ikke tages vand til påfyldning direkte fra boring eller overfladevand.

3.7 Affald

Tabel 11 viser en redegørelse for håndtering af affald. Alle mængder er skønnede. Affaldsmængder vurderes at ligge på samme niveau uanset hvilket scenarie, der produceres efter.

Tabel 11. Affald

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder pr. år	EAK-kode	ISAG-kode
Olie- og kemikalieaffald:						
Spildolie	-	-	-	0	13.02.08	06.01
Olie- og brændstoffiltre	-	-	-	0	16.01.07	06.05
Blyakkumulatorer	-	-	-	0	16.06.01	05.99
Rester af bekæmpelsesmidler	-	-	-	0	20.01.19	05.12
Spraydåser	Beholder i depotrummet		Den kommunale container plads	75 stk.	15.01.10	23.00
Medicinrester	I køleskab		Til apoteket	100 ml	18.02.08	05.13

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder pr. år	EAK-kode	ISAG-kode
Kanyler i særlig beholder	Beholder i depotrummet		Til apoteket	300 stk. (max. en pr. dag)	18.02.02	66.00
Batterier – alle typer	Beholder i depotrummet		Den kommunale container plads	20	20.01.33	77.00
Fast affald:						
Tom emballage (papir/pap)	Samles i tønder i depotrummet		Den kommunale container plads	50 kg	15.01.01	50.00
Tom emballage (plast)	Samles i tønder i depotrummet		Den kommunale container plads	50 kg	15.01.02	52.00
Lysstofrør og elsparepærer	Samles i tønder i depotrummet		Den kommunale container plads	50 stk.	20.01.21	79.00
Jern og metal	I depotrummet		Jernhandler	100 kg	02.01.10	56.20
Tomme olietromler og olietanke	-	-	-	0	15 01 04	
Tomme medicinglas	Beholder i depotrummet		Dag renovation	300 stk.	15..01.07	51.00

Forventet antal døde slagtesvin (2 – 4 %): 213 – 426 stk. /år. Døde dyr afhentes 2 gange/ uge eller efter behov af DAKA. Døde slagtesvin opbevares under kadaverdække – afhentningsplads fremgår af situationsplanen i bilag 1.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre en korrekt affaldshåndtering stilles vilkår til opbevaring og håndtering samt bortskaffelse af rester af bekæmpelsesmidler og farligt affald. Der stilles desuden vilkår om, at der skal foreligge dokumentation for korrekt affaldsbortskaffelse.

Vilkårene vurderes at være tilstrækkelige til at forhindre gener for omgivelserne og forurening fra affald.

Virksomheden skal desuden være opmærksom på, at alt affald skal opbevares, transporteres og bortskaffes i overensstemmelse med de til enhver tid gældende bestemmelser herom. Der henvises til:

- *Affaldsbekendtgørelsen*
- *Regulativ og forskrift for farligt erhvervsaffald*
- *Regulativ for erhvervsaffald i Sønderborg Kommune*
- *Regulativ for husholdningsaffald i Sønderborg Kommune*
- *Regulativ og forskrift for klinisk risikoaffald og andet farligt affald fra sundhedssektoren*
- *Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr*

I henhold til regulativerne gælder det, at medicinrester (inklusive vaccinerester og brugte kanyler) skal afleveres på apoteket. Tømt emballage kan bortskaffes med dagrenovationen.

Ligeledes kan tømt og rengjort (skyllet) pesticidemballage bortskaffes med dagrenovationen, mens emballage med pesticidrester skal afleveres som farligt affald – fx på en af Sønderborg Forsynings containerpladser. Alternativt kan tømt emballage fra såvel medicin som pesticider afleveres på containerpladsen som erhvervsaffald.

Ejer skal sikre sig, at genanvendeligt affald bliver afleveret til et registreret genanvendelsesanlæg.

3.8 Råvarer og hjælpestoffer

Forbruget af energi og vand er beskrevet i afsnit 3.5.

Tabel 12 viser en oversigt over forbruget af fyrings- og dieselolie.

Tabel 12. Forbrug af fyrings- og dieselolie

Middel	Før udvidelse mængde pr. år	Efter udvidelse mængde pr. år
Fyringsolie til produktionen	10.000 l	10.000 l
Dieselolie til produktionen	- (al markdrift hører til HBL)	- (al markdrift hører til HBL)

Ejendommens tankanlæg ses i tabel 13.

Tabel 13. Tankanlæg

Anvendes til	Størrelse	Fremstillings år	Tanknr.	Placering
Fyringsolie	1.500 L	2004	01R1594	Indendørs i depotrum

Der findes ingen pesticider på ejendommen. Sprøjtning forestås af maskinstation (HBL).

Miljømyndighedens vurdering

Forbruget af energi og vand behandles i afsnit 3.5.

For at sikre at der sker en god udnyttelse af ressourcerne og at eventuelle uregelmæssigheder opdages, stilles der vilkår om, at der skal føres journal over forbrug af fyringsolie.

Det vurderes, at olietanke på et husdyrbrug, der godkendes efter Husdyrloven § 12, er omfattet af Olietankbekendtgørelsen.

Der er stillet vilkår, som supplement til kravene i Olietankbekendtgørelsen om, at håndtering af smøremidler og kemikalier skal foregå på en måde, således at der ikke opstår risiko for

forurening af jord og grundvand.

Hvis der senere skal etableres nye olietanke på ejendommen, skal disse anmeldes jf. Olietankbekendtgørelsen inden opstilling, og kommunen skal foretage en vurdering af, hvorvidt det udløser miljøgodkendelse.

3.9 Driftsforstyrrelser eller uheld

Der er i ansøgningen redegjort for mulige uheld:

- Rørbrud
- Væltet gyllevogn
- Spild i forbindelse med overpumpning af gylle
- Udslip af olie

Der er kun pumpe på fortanken, så udslip fra den store gylletank er ikke mulig med mindre den kollapser. Gyllen pumpes fra den store gyllebeholder vha. kran på gyllevognen, der håndteres af rutineret personale fra maskinstationen. Skulle der ske overløb/kollaps af gylletanken vil gyllen løbe ud på de omliggende marker.

Sandsynligheden for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med påfyldning og brug af olie, forventes at være meget lille. Der forefindes dog altid sand/savsmuld eller andet materiale på ejendommen til opsamling/opdæmning af eventuelt spild.

Der er udarbejdet en beredskabsplan som indeholder relevante telefonnumre, kortbilag med stophaner, hovedafbrydere, slukningsmateriel, udløb til markdræn mv. samt instrukser vedrørende:

- Brand og evakuering
- Overløb af gylle
- Kemikalie og oliespild
- Strømsvigt
- Transport af bekæmpelsesmidler

Beredskabsplanen er vedlagt som bilag 12.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at der kan være en vis risiko for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering og transport af gylle, samt håndtering af olie og bekæmpelsesmidler. Det er derfor vigtigt, at beredskabet straks tilkaldes ved uheld, der medfører forurening, og at miljømyndigheden orienteres efterfølgende. Det er dog stadig virksomhedens pligt at forebygge og afværge driftsforstyrrelser og uheld – ligesom det er virksomhedens pligt at genoprette den hidtidige tilstand (jf. miljøbeskyttelseslovens § 71).

Sønderborg Kommune vurderer, at den foreliggende beredskabsplan i tilstrækkeligt omfang forholder sig til ovenstående kritiske situationer.

Der stilles vilkår om, at beredskabsplanen til enhver tid skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte samt andre, der arbejder på bedriften. Der stilles desuden vilkår om, at

beredskabsplanen til enhver tid skal foreligge på de sprog, der er relevante i forhold til ejendommens ansatte mv. og at beredskabsplanen som minimum opdateres hvert 2. år.

Der stilles desuden vilkår om, at bedriften skal indrettes og drives, så spild og andet ukontrolleret udslip af forurenende stoffer forhindres eller forebygges, og sådan at skadernes omfang begrænses, hvis der alligevel sker uheld.

4 Gødningsproduktion og –håndtering

4.1 Gødningstyper, mængder og opbevaring

I den ansøgte produktion (scenarie 4, som giver den største gødningsproduktion) produceres årligt 6.884 tons gylle inkl. drikkevandsspild og vaskevand. Tabel 14 viser en oversigt over de forskellige typer husdyrgødning m.v. der produceres, modtages og afsættes i den ansøgte produktion.

Tabel 14. Oversigt over husdyrgødning

Gødningstype	Kg kvælstof	Kg fosfor	DE
Gylle	38.569,14	7.652,04	395,62
Dybstrøelse	0	0	0
Fast gødning	0	0	0
Modtaget husdyrgødning (type)	0	0	0
Modtaget anden organisk gødning (type)	0	0	
Afsat husdyrgødning (svinegylle)	-38.514,53	-7.641,22	-395,02
I alt til rådighed	54,61	10,82	0,56

Der er indsendt en kapacitetserklæring i forbindelse med ansøgningen. Den beregnede gødningsmængde (inklusive rengøringsvand, drikkevandsspild og regnvand) er i alt 6.884 m³ pr. år. Ifølge ansøgningsmaterialet er der en samlet opbevaringskapacitet for ejendommen på 6.530 m³, hvilket svarer til 11,4 måneders opbevaring. Der findes 1 gyllebeholder på ejendommen. Placering kan ses på situationsplan, bilag 1.

Tabel 15 viser en oversigt over opbevaringen af husdyrgødningen. % før og efter er de oplysninger om procentvis fordeling i de forskellige beholdere, der er indtastet i www.husdyrgodkendelse.dk.

Tabel 15. Oversigt over anlæg til gødningsoptbevaring

Anlæg	Kapacitet i m ³	Opførelsesår	Overdækning	% før	% efter
Eksisterende gyllebeholder	1.530	1989	Flydelag	100	23
Ny gyllebeholder	5.000	-	Fast overdækning	-	77
I alt	6.530			100	100

Til den samlede bedrift (Dalsgård, Bredsten 4; Hagensig, Hagensig 10; Kobbeltgård, Midtkobbelt 1) hører omkring 217 ha, der er bortforpagtet og drives under HBL Markbrug I/S.

Der er desuden lavet gylleaftaler med:

- Poul Mogensen, Vesterkobbelt 11, 6470 Sydals
- Uwe Sibbesen, Hagensig 2, 6470 Sydals
- Knud Hansen Lysabildgade 90, 6470 Sydals
- Peter Bruhn, Grønmark 16, 6470 Sydals
- Kaj Nielsen, Piledøppe 1, 6470 Sydals.

BAT for gødningsoptbevaring

Af BREF-dokumentet for intensiv fjerkræ- og svineproduktion fremgår følgende:

BAT vedrørende lagring af svinegylle i en beton- eller stålbeholder omfatter alle følgende punkter:

- en stabil beholder der kan modstå mekaniske, termiske samt kemiske påvirkninger
- beholderens bund og vægge er tætte og beskyttede mod tæring
- lageret tømmes regelmæssigt af hensyn til eftersyn og vedligeholdelse, fortrinsvis hvert år
- dobbelte ventiler bruges til alle ventiludgange fra lageret
- gyllen omrøres kun lige før tømning af beholderen ved f.eks. tilførsel på marken

Det er BAT at dække gyllebeholderne ved at bruge et af følgende:

- et fast låg, tag eller en teltstruktur, eller
- et flydelag, såsom snittet halm, naturlig udtøringskorpe, lærred, folie, tørv, ekspanderet ler (LECA) eller ekspanderet polystyren (EPS).

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige optbevaringsteknik:

Gyllebeholderne efterlever kravene i BREF-dokumentet. Dvs. at beholderen er en fast tank, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Sider og bunden er tætte og korrosionsbeskyttede. Tanken tømmes jævnlgt for inspektion og evt. reparationer. Gyllen omrøres kun umiddelbart inden udbringning og den ene tank er forsynet med naturligt flydelag, mens den anden er med teltoverdækning, således at ammoniakfordampningen mindskes. Flydelaget søges etableret senest 14 dage efter omrøring.

Der føres logbog over flydelaget på beholderen.

Gyllebeholderen er tilmeldt lovpligtigt regelmæssigt eftersyn (10-års beholderkontrol).

Ansøger oplyser følgende om fravalg:

Ingen oplysninger.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre mod spild af gylle eller uheld med gylle, stilles der vilkår om at håndteringen af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og skal foregå på en måde, der medfører mindst mulig gene for omgivelserne. Der stilles desuden vilkår om, at det efter udbringning på mark skal sikres, at slæbeslanger m.v. er tømte, så der ikke spildes gylle på veje og at der altid skal kunne fremlægges mark – og gødningsplaner, som kan dokumentere, at gødningen udbringes miljømæssigt forsvarligt.

Der stilles også vilkår om, at påfyldning af gylle til vogn skal ske på støbt plads med afløb til gyllebeholder. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter periode med daglig påfyldning af gylle er afsluttet. Pladsen skal ind mod gyllebeholderen være afgrænset af en jernbetonmur eller lignende, der sikrer mod påkørsel af denne. Såfremt påfyldningen af gylle sker med selvlæssende fyldetårn eller tilsvarende metode til at undgå spild, er der ikke krav om påfyldeplads.

Da den nye gyllebeholder opføres mindre end 300 m fra nabobeboelse skal beholderen forsynes med fast overdækning i form af flydedug, teltoverdækning eller lignende., jf. Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. (BEK nr. 1695 af 19/12/2006).

Ansøger har redegjort for bedste tilgængelig opbevaringsteknik. Det vurderes, at gyllebeholdere som udgangspunkt sikrer en god og sikker opbevaring af gyllen og at der med teltdug eller veletableret flydelag sikres en god næringsstofudnyttelse og tilstrækkelig begrænsning af lugtgener. Det vurderes, at der med 11,4 måneders opbevaringskapacitet i gyllebeholdere sikres en god bufferkapacitet på ejendommen. På dette grundlag vurderer kommunen, at der i fornødent omfang er anvendt BAT i forbindelse med opbevaring af husdyrgødning.

For at sikre mod udslip af gylle fra rørsamlinger og rørføringer, stilles der vilkår om, at der skal foretages kontrol af rørsamlinger og rørføringer til gylletransport mindst hvert 10. år samtidig med beholderkontrollen. Kontrollen skal foretages af en autoriseret kloakmester.

Der gøres opmærksom på, at flydelag skal være genetableret senest 7 dage efter omrøring, jf. Miljøstyrelsens vejledning om ”Logbog for beholdere med flydende husdyrgødning”.

4.2 Anden organisk gødning

Der modtages ikke gødning eller slam fra andre.

Miljømyndighedens vurdering

Da der ikke modtages gødning eller slam fra andre, er det ikke nødvendigt at stille vilkår vedrørende dette.

4.3 Udbringning af husdyrgødning

Til den samlede bedrift (Dalsgård, Bredsten 4; Hagensig, Hagensig 10; Kobbegård, Midtkobbel 1) hører omkring 217 ha, der er bortforpagtet og drives under HBL Markbrug I/S.

Der er desuden lavet gylleaftaler med:

- Poul Mogensen, Vesterkobbel 11, 6470 Sydals
- Uwe Sibbesen, Hagensig 2, 6470 Sydals
- Knud Hansen Lysabildgade 90, 6470 Sydals
- Peter Bruhn, Grønmark 16, 6470 Sydals
- Kaj Nielsen, Piledøppe 1, 6470 Sydals.

Landmanden forestår således kun i meget begrænset omfang udbringning af husdyrgødning.

BAT for udbringningsteknik

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En del af disse tiltag er dækket af husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvorfor det er et lovkrav at følge dem.

Det er BAT at gøre følgende:

- Minimere emissionerne fra gødning til jord og grundvandet ved at afbalancere mængden af gødning med afgrødens forventede krav.
- Tage hensyn til de pågældende markers karakteristika, når der tilføres gødning på dem; dette gælder i særdeleshed jordbundsforholdene, jordtypen og arealets hældning, klimatiske forhold, nedbør og kunstvanding, jordens anvendelse og dyrkningsmetoder, herunder vekseldrift.
- Ikke tilføre gødning til stejlt hældende marker
- Ikke tilføre gødning på arealer der støder op til vandløb (ved at efterlade et stykke jord ubehandlet, 2 meter bræmmer)
- Ved gylleudbringning på landbrugsjord er det BAT med dyb nedfældning eller slangeudlægning. Ved slangeudlægning skal gylle indarbejdes inden for 4 timer (krav om indarbejdelse gælder kun for jord, som er let at opdyrke).
- Gødning skal spredes så tæt som muligt før den maksimale afgrødevækst og optagelse af næringsstoffer finder sted.
- Der må ikke tilføres gødning til jorden, når marken er vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket.
- Spredningen af gødning/gylle skal håndteres således at lugtgener mindskes på steder, hvor det er sandsynligt, at naboer kan berøres, ved navnlig at gøre alt det følgende:
  - gødning spredes i løbet af dagen, hvor det er mindre sandsynligt at folk er hjemme desuden undgås weekender og helligdage.
  - opmærksom på vindretning i forhold til nabohuse.

Ansøger oplyser følgende om bedste udbringningsteknik:

Gødningsmængden tilpasses de enkelte afgrøders behov og tilpasses evt. tilførsel af anden gødningstype.

Gødningen udbringes så vidt muligt umiddelbart før afgrødernes maksimale vækst- og næringsstof optag forekommer, hvilket nedsætter fordampning og lugtgener, da planterne hurtigt optager den tilførte gødning.

Vedr. udbringning følges de anvisninger (omkring snedækkede/ skrånende/ vandmættede/ oversvømmede arealer), der er angivet i BREF-dokumentet og som findes som generelle regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og plantedække.

Der bruges normalt traktor og gyllevogn med slæbeslanger, på sort jord nedfældes gyllen eller nedpløjes hurtigst muligt.

Der bruges ikke nedfælder i voksende afgrøder, idet der opstår en del afgrødeskader, hvilket medfører en lavere kvælstofoptagelse i afgrøderne og dermed en større udvaskning samtidig med at det medfører et mindre udbytte.

Der tages så vidt muligt hensyn til naboer i forbindelse med udbringningen, dvs. at der tages højde for vindretning, tæt beboede områder mm.

Ansøger oplyser følgende om fravalg:

Ingen oplysninger.

Miljømyndighedens vurdering

Det er Sønderborg Kommunes vurdering, at det er BAT ikke at køre gødning ud på frossen jord. Der stilles derfor vilkår om, at der ikke må køres gylle ud på et vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal.

De samlede bebyggelser, der er beliggende op ad hovedfærdselsåren på Kegnæs, Nørre Landevej, berøres af gyllekørsel. Herudover køres der i udkanten af Sønderby og Østerby.

Der stilles vilkår om, at gyllevognens åbninger skal være forsynet med låg eller lignende ved transport af flydende husdyrgødning på offentlig vej, således at spild ikke kan finde sted.

Det vurderes, at der ikke er væsentlige gener for omkringboende ved udkørsel af gylle, når det gøres som beskrevet og efter gældende lovgivning. Udbringning er desuden beskrevet i § 16 godkendelserne.

Der vurderes, at ejendommen lever op til kravene for BAT for udbringningsteknik, når ovenstående vilkår efterleves.

5 Forurening og gener fra husdyrbruget

5.1 Ammoniak og natur

Fordampningen af ammoniak vil primært ske fra stalde og gyllebeholdere.

Beregninger, der er foretaget ud fra Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningsystem viser, at fordampningen af ammoniak fra nudriften er 3251 kg kvælstof pr. år og i ansøgt produktion 5479 kg kvælstof pr. år. Projektet medfører således en stigning i ammoniakfordampningen på 2228 kg kvælstof pr. år.

Disse beregninger er fratrukket den generelle reduktion i fordampningen, som husdyrmiljøloven har fastlagt. Kravet er, at der skal ske en reduktion på 20 % for de stalde hvor indretningen ændres og for nye stalde – i forhold til et fastlagt reference-staldsystem.

Miljøstyrelsen har for at kunne fastlægge et BAT-niveau for slagtesvineejendomme udsendt vejledende emissionsgrænseværdier ("standardvilkår") for bl.a. slagtesvin. Dette betyder, at der for nye og renoverede stalde maksimalt må udledes 0,266 kg N/dyr/år for slagtesvin fra 30 – 125 kg, ved en produktion på mellem end 210 og 750 DE, hvis dette er proportionalt. For afvigende vægtgrænser korrigeres med referenceligning: $((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) * 20,95 + 0,177 * (\text{afgangsvægt} + \text{indgangsvægt}) / 3190) * \text{antallet af svin}$.

Den maksimale tilladte udledning kg N/år for slagtesvin korrigeret for vægt ifølge Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdi er $((((125 - 30\text{kg}) * (20,95 + 0,177 * (125 + 30\text{kg}))) / 3190) * 4256 \text{ stk}) * 0,266 \text{ kg N/år} = 1631,27 \text{ kg N/år}$.

For eksisterende stalde må der udledes 0,35 kg N/dyr hvis dyrene går på delvist fast gulv, som i denne ansøgning:

$((((125 - 30\text{kg}) * (20,95 + 0,177 * (125 + 30\text{kg}))) / 3190) * 6384 \text{ stk}) * 0,35 \text{ kg N/år} = 3217,54 \text{ kg N/år}$.

Dette betyder at jf Miljøstyrelsens standardvilkår samt forslag til standardvilkår må ejendommen i worst case scenariet maksimalt udlede: 4848,81 kg N/år.

Ansøger har for at reducere ammoniakfordampningen fra anlægget valgt at anvende 25-49 % fast gulv i nye og eksisterende stalde, overdække en gyllebeholder og en foderkorrektion på 156,2 g råprotein/ FE. Dette giver en samlet udledning for worst case på 5479 kg N /år.

Disse beregninger er som nævnt fratrukket den generelle reduktion i fordampningen, som husdyrmiljøloven har fastlagt.

Miljømyndighedens vurdering

Kommunen vurderer at ammoniak reduktionen på 20 % er overholdt, samt at 25 % reduktion på de sidste 10 kg/slagtesvin er overholdt.

Sønderborg kommune har gjort ansøger opmærksom på, at emissionsniveauet ikke lever op til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier på 4848,81kg N/år i scenarie 3 og 4, tabel 5.

Ved at overdække den anden gyllebeholder kan opnås en yderligere reduktion på 85,5 kg N/år.

Det vil koste $(3040 \text{ stipladser} * 127 \text{ kr}) = 380.080 \text{ kr}$. Det svarer til en årlig omkostning på ca. 25.738,7 kr. Det betyder, at det vil koste ca. 313 kr/kg reduceret N at overdække beholderen. Det vurderes ikke at være proportionalt at overdække den anden gyllebeholder, idet prisen pr. kg reduceret N overstiger 40 kr/kg.

Det vurderes ligeledes ikke at være nyttigt at anvende gyllekøling, idet det ikke er muligt at genanvende varmen.

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af proportionalitetsprincippet, at ejendommen ikke kan nå Miljøstyrelsens vejledende BAT-niveau, idet det ikke er proportionalt.

Der stilles vilkår om, at den nye gyllebeholder skal overdækkes med fast overdækning.

Sønderborg vurderer på baggrund af ovenstående, samt det faktum at luftrensning og forsuring ikke er proportionalt på ejendomme af denne størrelse, at der ikke skal stilles yderligere vilkår til den samlede ammoniakemission.

Ammoniakfølsomme lokaliteter

Sønderborg kommune har kortlagt § 3 naturtyper indenfor 1000 m fra anlæggene samt sten- og jorddiger ved anlæg og udbringningsarealerne. Naturtyperne er vist i tabel 17 og i bilag 5. Sten- og jorddiger er beskyttet efter Museumslovens § 29a, og må ikke ændres, beskadiges eller sløjfes uden dispensation fra Sønderborg Kommune. I tabel 16 ses beregninger af samlet deposition og merbelastning.

Tabel 16. Beregninger af samlet deposition og merbelastning

Punkt	Afstand (m)	Vindretning	Afsætning i alt (kg N/ha/år)	Merafsætning (kg N/ha/år)
	300	0 (syd)	0,96	0,38
	300	90 (vest)	2,35	0,92
	300	180 (nord)	2,06	0,81
	300	270 (øst)	4,05	1,59
	1000	0 (syd)	0,10	0,04
	1000	90 (vest)	0,25	0,10
	1000	180 (nord)	0,22	0,09
	1000	270 (øst)	0,43	0,17
Sø (918)	690		0,5	0,1
Sø (920)	350		2,5	1,2
Sø (925)	360		1,6	0,7
Sø (926)	550		0,7	0,3
Sø (927)	600		0,5	0,2
Sø (944)	650		1,1	0,4
§ 7 areal (kystoverdrev ved Kegnæs Fyr Ende)	730		0,27	0,0

Tabel 17 er en totaloversigt over identificerede naturarealer i 1000 meter screeningszonen.

Tabel 17. Identificerede naturarealer i 1000 meter screeningszonen.

Id. nr.	naturtype	nbl . § 3	hgl . § 7	hgl. 300 m	Rødlist. og fredninger	Samlet belastning N. dep.	Mørbelastning N. dep.	Habitatdir. Bilag IV	Habitatdir. Bilag IV
								Potentielle bilag IV arter	Krav om artsundersøgelser / brømmer
918	sø	x				0,5	0,1	x	
919	overdrev	x	x						
920	sø	(x)				2,5	1,2	x	
921	sø	(x)							
922	sø	(x)						x	
922	skov/krat								
923	sø	x						x	x
925	sø	(x)				1,6	0,7	x	x
926	sø	(x)				0,7	0,3	x	
927	sø	(x)				0,5	0,2	x	
928	skov								
929	skov								
930	skov								
931	krat								
932	krat								
933	krat								
934	skov								
935	sø	x						x	
936	sø	x						x	

938	sø	x						x	
939	krat								
941	krat								
943	stranden g	x							
944	sø	(x)				1,1	0,1	x	
946	sø	(x)							

De enkelte id. nr. kan genfindes på vedlagte kortbilag 5.

Der er i alt registreret 15 naturlokaliteter inden for 1000 m zonen. Hovedparten af lokaliteterne er vandhuller. 11 af vandhullerne vurderes at have potentiale som leve- og ynglelokalitet for løvfrø.

I tabel 16 er vist merdepositionen fra anlægget, beregnet overslagsmæssigt af Sønderborg Kommune. Skov- og Naturstyrelsen har i deres "Vejledning vedrørende sagsvurdering for lokale miljøeffekter som følge af luftbåret kvælstof ved udvidelse og etablering af husdyrbrug" fra 2003 (2005) vurderet at ekstra belastning på mindre end 0,5 – 1 kg N / ha/år kan antages at være uvæsentlige såfremt der ikke er tale om særlig næringsfølsomme naturområder og såfremt naturtypens grænseværdi ikke allerede er overskredet.

Danmarks miljøundersøgelser har i notatet "Usikkerheder i modeller for ammoniak i forbindelse med VVM og tærskelværdi for beregnet kvælstofafsætning for en enkelt kilde til særlig følsomme naturområder" 26.6.2005 vurderet, at en merbelastning på 0,6 kg N/ha/år ikke vil have en påviselig effekt under det nuværende belastningsniveau.

Baggrundsniveauet for kvælstofbelastningen ligger, ved Kegnæs i Sønderborg Kommune, på 13-14 kg N/år/ha.

Tålegrænser for de forskellige naturtyper mht. ammoniaknedfald varierer betydeligt jf. Vejledning om godkendelse af husdyrlandbrug (Faglig rapport fra arbejdsgruppen om ammoniak, *Faglig rapport fra DMU, nr. 568 2006*). Tålegrænser for forskellige naturtyper fremgår af tabel 18.

Tabel 18. Tålegrænser for forskellige naturtyper mht. ammoniaknedfald (enheder kg N/ha/år).

Naturtype	Tålegrænse	Differentiering
Overdrev	10-25	Sure overdrev 10-20, kalkholdige overdrev 15-25
Klit	10-25	klit 10-20, fugtige klitlavninger 10-25
Hede	10-25	tør hede 10-20, våd hede 15-25
Fersk eng	15-25	
Strandeng	30-40	
Mose (og kær)	5-25	højmoser 5-10, hængesæk, tørvelavninger 10-15, fattigkær og hedemoser 10-20, kalkrige moser og væld, rigkær 15-25
Løvskov	10-20	
Nåleskov	10-20	

For søers vedkommende vil kvælstof normalt ikke være den begrænsende faktor. Næringsfattige søer vil dog være påvirkelige, både mht. næringsberigelse og til forsuring. Dette gælder især brunvandede søer. Baggrundsniveauet for kvælstofbelastningen ligger således nær den øvre tålegrænse for flere af de næringsfattige naturtyper.

Beregningerne af depositionen på lokaliteterne inden for 1000 m fra anlægget viser, at der for to af lokaliteternes vedkommende er en større merbelastning for følsomme lokaliteter. Det drejer sig om søerne på lokaliteterne 920, 923 og 925.

Det nærmeste registrerede § 7 areal til Bredsten 4 er et kystoverdrev som ligger ved Kegnæs Fyr Ende i en afstand af ca. 730 m sydvest for ejendommen. Beregninger i ansøgningssystemet har vist en merbelastning på 0,0 kg N/ha/år på arealet. Indenfor bufferzone II og højst 1000 m fra anlægget er der et andet husdyrbrug (Nørre Landevej 29 med 84,4 DE). Ruheden for naturområdet er "blandet natur" (Bn) og ruheden for terrænet mellem anlægget og naturområdet er "landbrug" (I).

Miljømyndighedens vurdering

Ud fra kommunens egen beregning, via husdyrgodkendelse.dk, vurderes det, at der vil være merdeposition af kvælstof på over 0,5 kg N/ha/år på to søer inden for 1000 m af ejendommen som følge af den ansøgte udvidelse.

Sønderborg Kommune vurderer dog at, husdyrproduktionen ikke gennem deposition af ammoniak vil påvirke naturlokaliteter inden for 1000 m i negativ retning, idet

- naturlokaliteterne ikke er af særligt næringsstoffølsomme typer
- der i forbindelse med arealgodkendelse af arealer tilhørende HBL markbrug, Hagensig 7, er stillet vilkår om 5 m dyrknings, gødnings og sprøjtefri bræmmer omkring sø nr. 920 og 923 der modtager større merbelastning end 0-effekt niveauet for følsomme lokaliteter.
- Sø nr. 925 vil modtage en ekstra belastning på 0,7 kg N/ha/år og det kan antages at være uvæsentlige eftersom søen er forholdsvist robust over for en begrænset mængde kvælstof.

Kvælstof, der deponeres fra luften, er det begrænsende næringsstof for mange sårbare økosystemer. Der kan forventes væsentlige ændringer i disse økosystemer som følge af ekstra tilførsel af kvælstof. Der er derfor udlagt bufferzoner omkring disse naturområder for at beskytte dem. Bufferzone I er en bufferzone på 300 meter omkring særligt ammoniakfølsomme naturområder. Indenfor denne zone og i selve naturområdet kan husdyrbrug ikke udvides eller ændres, hvis det medfører en øget udledning af ammoniak til naturområdet.

I en yderligere bufferzone (Bufferzone II) af en afstand af 300-1000 meter om disse særligt ammoniakfølsomme naturområder afhænger den tilladte merbelastning af antallet af andre husdyrbrug over 75 DE. Der må maksimalt udledes 0,7 kg N per ha, hvis der ikke er andre husdyrbrug i bufferzone II. Der må maksimalt udledes 0,5 kg N per ha, henholdsvis 0,3 kg N per ha afhængig af, om der er to ejendom eller flere ejendomme.

Med hensyn til § 7 arealet vurderer Sønderborg Kommune, at dette ikke vil blive påvirket i negativ retning af deposition af ammoniak fra anlægget, da beregninger viser, at merbelastningen på dette er 0,0 kg N/ha/år.

Natura 2000

De nærmeste terrestriske Natura 2000 områder til det ansøgte projekt på Bredsten 4 er Habitatområde H200 Augustenborg Skov som ligger ca. 11,5 km mod nord. Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks, bøgeskove på muldbund, egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund og elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld. Baggrundsbelastningen ved Augustenborg Skov ligger på 16 kg N/år/ha. Med henvisning til den store afstand og den eksponentielt aftagende ammoniak deposition – fortynding med afstanden fra kilden, vurderes det at projektets bidrag til luftbåren N-belastning i det habitatområdet ikke er af en målbar størrelse.

Miljømyndighedens vurdering

Bedriftens påviselige andel af den luftbårne N-belastning af terrestriske naturtyper i habitatområderne vil være marginal og øget ammoniaktab som følge af etableringen medfører ikke nogen beregningsmæssig øget N-deposition i habitatområderne.

Bilag IV- og Rødlisterarter

I habitatdirektivets Bilag IV er opført en række arter, som skal ydes streng beskyttelse overalt i deres naturlige udbredelsesområde, også uden for de udpegede habitatområder. Det indebærer for dyrearternes vedkommende blandt andet, ifølge habitatdirektivets artikel 12d, at yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges, og for planternes vedkommende blandt andet, at arterne ikke må indsamles, plukkes eller ødelægges.

I faglig rapport fra DMU nr. 637 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) findes en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 x 10 km fordelt over hele landet. Af listen og af Sønderborg Kommunes egne notater fremgår følgende arter registreret i nærområdet til Nedervej 16: Sydflagermus (*Eptesicus serotinus*) og Stor Vandsalamander (*Triturus cristatus*).

Ved Sønderborg Kommunes besigtigelse blev der ikke registreret bilag IV arter. Kommunens registrering er ikke udtømmende for arealernes reelle indhold af bilag IV arter idet besigtigelsen har været fokuseret på identificering af potentielle levesteder og ikke arter.

Naturafdelingens registrering viser, at der er naturarealer og biotoper, som potentielt kan være levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted for bilag IV arter. Omkring

Bredsten 4 drejer det sig om 11 ud af 13 vandhuller indenfor en radius af 1000 m fra anlægget. På to af vandhullerne, lokalitet 920 og 925, se bilag 5) er der beregnet en merdeposition på hhv. 1,2 kg N/år og 0,7 kg N/år.

Der er i forbindelse med etablering af vandhuller på Kegsnæs i 2008 observeret Stor Vandsalamander ca. 5 km vest for det ansøgte projekt. Fundet af Stor Vandsalamander indikerer, at der findes levedygtige bestande af denne art på Kegsnæs, som ikke er registreret.

Miljømyndighedens vurdering

Flagermus anvender gamle, hule træer og bygninger som f.eks. lader som dagskjul og i visse tilfælde også som yngle- og overvintringssted. Fødesøgning finder sted i det åbne land, langs skovbryn, i haver og over vandområder. Sønderborg Kommune vurderer, at projektet ikke vil påvirke gamle træer eller eksisterende bygninger med mulige dagskjul eller flagermusenes fødesøgningmuligheder over det åbne land, idet der ikke sker væsentlige ændringer i arealanvendelsen.

For paddearternes vedkommende vil de potentielle levesteder omfatte vandhullerne og deres nærmeste omgivelser. Lokalitet 920 og 923 reguleres i arealgodkendelse af arealerne tilhørende Knud Hansen. Merdepositionen på lokalitet 925 er 0,7 kg N/ha/år og det vurderes ikke at være af en størrelsesorden der kræver regulering, eftersom søen er forholdsvist robust over for en begrænset mængde kvælstof og dermed ikke forringer paddearternes potentielle levesteder og nærmeste omgivelser.

5.2 Lugt

Tabel 19 viser resultatet af lugtberegningen. Lugtberegningen er foretaget i www.husdyrgodningelse.dk. Antallet af husdyrbrug større end 75 DE indenfor 300 m er 0.

Tabel 19. Beregnet lugtemission fra anlægget via www.husdyrgodkendelse.dk

Områdetype	Beregningsmodel	Ukorrigeret geneafstand	Korrigeret geneafstand	Geneafstand nudrift	Vægtet gennemsnitsafstand*	Genekriterie overholdt?
Byzone/sommerhusområde	Ny	681,59 m				Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser /byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse	Ny	517,69 m	465,92 m	256,03 m	489,75 m	Genekriterie overholdt. Korrigeret geneafstand kortere end vægtet gennemsnitsafstand.
Enkelt bolig	Ny	246,64 m	197,32 m	93,25 m	211,38 m	Genekriterie overholdt. Korrigeret geneafstand kortere end vægtet gennemsnitsafstand

* Der skal gøres opmærksom på, at afstanden måles fra et beregnet midtpunkt til beboelsesbygningen ved enkelt beboelse og samlet bebyggelse og til zonegrænse ved sommerhus- og byzoneområde.

Beregningerne fra www.husdyrgodkendelse.dk er vedlagt som bilag 4.

Lugtgeneafstandene er beregnet som for fuld besætning (scenarie 4). Alle eksisterende og nye stalde indgår i beregningen.

Lugtens udbredelse i nærområde, afhænger bl.a. af antal og typer af husdyr og geografisk placering. Disse faktorer indgår i lugtberegningen.

Den nye gyllebeholder vil blive forsynet med fast overdækning i form af teltdug.

Der er i www.husdyrgodkendelse.dk beregnet en konsekvensradius på 857,2 m. Der kan rent undtagelsesvist forekomme registrerbar, men ikke genegivende lugt fra landbruget forekomme uden for konsekvensområdet.

Miljømyndighedens vurdering

Lovens minimumskrav til afstande til nærmeste beboelser indenfor de tre typer er overholdt. Lugtberegninger er lavet for scenarie 4, som er den produktion, som vurderes at give anledning til størst lugtpåvirkning i omgivelserne, jf. tabel 1. Kommunen vurderer derfor, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne.

Lugtens udbredelse i nærområdet afhænger blandt andet af antallet af dyr, typen af husdyr og den geografiske placering. Disse faktorer indgår i lugtberegningen. Lugtberegningen er foretaget med udgangspunkt i perioder med maksimal belægning i staldene. Alle eksisterende og nye stalde indgår i beregningen.

Da alle stalde har styret ventilation, stilles der desuden krav om, at færrest mulige ventilationsafkast i de enkelte staldsektioner må være i brug samtidig, så den højest mulige afkasthastighed opnås.

For at sikre omkringboende mod gener stilles vilkår om, at bedriften og dens omgivelser skal drives og renholdes således at lugtgener som vidt muligt begrænses. Landbrugsdriften må uden for ejendommens areal ikke give anledning til lugtgener, som af tilsynsmyndigheden vurderes til at være væsentlige.

For at sikre omkringboende mod opståede gener, fastsættes der vilkår om, at såfremt der skulle opstå gener for de omkringboende, eller såfremt kommunen finder det nødvendigt, skal husdyrbruget lade foretage en undersøgelse af forskellige lugtkilder og/eller behandling af staldlugt emissionen, således at lugten udenfor ejendommen bliver formindsket.

Konsekvensradius for lugt er beregnet til 857,2 meter i ansøgningen. Det betyder, at i en afstand af ca. 857,2 m fra staldene vil staldlugt kun undtagelsesvis kunne registreres. Den største lugtafgivelse er i sommerperioden, hvorfor det er denne beregning der lægges til grund for vurderingen. Den beregnede konsekvensradius vil indgå som en parameter i vurderingen af, hvilke parter der skal høres i forbindelse med behandlingen af ansøgningen.

Når gyllen skal omrøres og bringes ud, vil der altid være lugtgener. Der stilles vilkår om, at gylle kun må omrøres umiddelbart før udbringning for at mindske lugtgener fra omrøring af gylle.

5.3 Lys

Placeringen af de udendørs lys kan ses på situationsplanen i bilag 1.

Med afstanden til nærmeste nabo forventer ansøger ikke, at dette giver anledning til gener.

I forbindelse med høst kan det forekomme, at maskinerne kører med lys døgnet rundt.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at forholdene omkring lys ikke vil være til gene for naboer eller andre. Det er derfor ikke relevant på nuværende tidspunkt at stille vilkår til lys.

5.4 Støj

Angivelse og placering af støjkilder, der kan give væsentlige støjgener for omgivelserne fremgår af tabel 20. Antallet og placering af støjkilder er de samme uanset hvilket scenarie, der produceres efter.

Tabel 20. Årlige og daglige driftsperioder under normale forhold.

Støjkilde	Placering	Driftstid
Ventilationsafkast	Ca. 7 m over jorden	Hele døgnet
Formaling af foder	I foderladen	4 gange/døgn for lukkede døre
Fodring		I dagtimerne
Høst, markarbejde	På bedriftens arealer	Især forår og sensommer

Der er ikke foretaget særlige tiltag for at dæmpe støjkilder. Ansøger har skønnet at dette ikke er nødvendigt grundet anlæggets placering fra naboer og arten af støjkilderne. I øvrigt er alle ventilationsanlæg nye eller af nyere dato og derfor af en støjsvag type.

Miljømyndighedens vurdering

Der vurderes ikke at være behov for specifikke vilkår for støjbegrænsning. Der fastsættes de generelle støjgrænser for virksomheden i overensstemmelse med vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 5 fra 1984. I tilfælde af, at det på et senere tidspunkt findes nødvendigt (fx pga. klager), at virksomheden dokumenterer, at støjvilkårene kan overholdes, stilles der vilkår om, at miljømyndigheden kan forlange en eftervisning af, at de fastsatte støjvilkår kan overholdes.

5.5 Støv

Foderet opbevares i siloer. Der forefindes en udendørssilo på ca. 1.500 m³ og det er planen at der skal opsættes endnu en til kornopbevaring (se situationsplan i bilag 1). Desuden er der i foderladen 8 indendørs siloer á ca. 20 tons til kornopbevaring og tilskudsfoder.

Ved indblæsning af foder vil der muligvis opstå en del støv, men pga. afstanden til nærmeste nabo forventes det ikke at give nogen gener.

Støvpåvirkninger vurderes ikke at være væsentligt varierende for de forskellige produktionsscenerier.

Miljømyndighedens vurdering

Der stilles vilkår om, at stalde, anlæg, udenomsarealer m.v. skal vedligeholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal.

Med hensyn til støvgener fra gården forventes det ikke at give væsentlige problemer. Dog henvises der til god landmandspraksis, at al transport til og fra bedriften skal, for at begrænse

støvgener, foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

5.6 Skadedyr

Fluebekæmpelse sker i overensstemmelse med Statens Skadedyrlaboratoriums retningslinier, idet der indsættes rovfluelarver ca. én gang i kvartalet.

Ejendommen er tilmeldt kommunal rottebekæmpelsesordning, og desuden er der indgået aftale med Hegnsvig Skadesservice, som kommer 5 gange årligt.

I øvrigt holdes ejendommen ryddelig og evt. foderspild m.v. opsamles med det samme, så risikoen for tilhold af rotter minimeres.

Miljømyndighedens vurdering

I forbindelse med dyreholdet kan der forekomme gener fra skadedyr (rotter, mosegrise m.v.), som skal afhjælpes, samt gener fra fluer, som skal bekæmpes effektivt. Det vurderes, at ejendommens skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende.

For at sikre hensynet til omkringliggende nabobeboelser stilles der vilkår om, at fluer bekæmpes i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium, og/eller at opbevaring af foder sker på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.) og at arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes fri for affald, gødning og foderrester m.v. Bemærk at retningslinjerne fra Statens Skadedyrlaboratorium opdateres en gang årligt.

5.7 Transport

Tabel 21 viser skønnede transporter i før og eftersituationen. Det vurderes, at antallet af transporter ikke varierer væsentligt i forhold til de forskellige produktionsscenarioer. Det skal bemærkes, antal og kapacitet pr. læs ikke er bindene, med mindre det er angivet som et vilkår.

Tabel 21. Oversigt over antal transporter før og efter udvidelse

Art	Antal transporter pr. år før udvidelse	Antal transporter pr. år efter udvidelse
Foder	Ca. 20 træk m. lastbil og ca. 55 læs med traktor.	Ca. 17 træk m. lastbil og ca. 90 læs med traktor.
Fyringsolie/brændstof	5	5
Levering af 30 kg grise	0	60
Levering af slagtesøer	40	0
Indkøb af polte	5	0
Levering af slagtesvin	52	52
Afhentning af døde dyr	ca. 100	ca. 100

Diverse sækkevarer mv.	2	2
Gyllekørsel	180 læs	240 læs
Maksimalt i alt	459	566

Antallet af transporter øges med gennemsnitligt en hver tredje dag, og lang den største del af transporterne øges i forbindelse med gyllekørsel.

Størsteparten af transporterne sker indenfor normal arbejdstid (ml. kl. 7.00 og 17.00), mens der i forbindelse med høst og udkørsel af gylle vil foregå transporter i aftentimerne. Slagtesvinene afhentes dog oftest før kl. 7.00 om morgenen.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at transport af gylle til markerne medfører forholdsvist få gener for områdets beboere, idet der ikke køres gennem nogen større landsby.

Sønderborg Kommune vurderer, at kørsel som ovenfor beskrevet ikke vil medføre gener for omboende.

Sønderborg Kommune vurderer, at antallet af transporter er foreneligt med hensynet til de omkringboende og stiller derfor ikke yderligere vilkår.

6 Udbringningsarealer

6.1 Krav om § 16 godkendelse

En stor del af udbringningsarealerne er anmeldt som 3-mands arealer. Der kræves en særskilt godkendelse efter § 16 i lov om miljøgodkendelse, hvis afsætning af husdyrgødning til markarealer hos tredjemand i forbindelse med en etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug, vurderes at kunne påvirke miljøet væsentligt. Alle arealer er blevet grundigt undersøgt og det vurderes at der ikke er behov for udarbejdelse af § 16 godkendelser for de arealer hvor der ikke allerede foreligger en godkendelse. Der vil i de følgende afsnit blive redegjort detaljeret for baggrunden for ikke at kræve godkendelse af arealer efter § 16.

Til ejendommen hører 0,53 ha eget udbringningsareal. Til brug for opfyldning af harmonikravet er der indgået aftaler på i alt 580,87 ha aftalearealer. For de aftalearealer hvor der ikke foreligger en arealgodkendelse (i alt 91,3 ha) er der i de følgende afsnit desuden foretaget en vurdering af nødvendigheden af at modtageren indgiver ansøgning om godkendelse af arealerne efter § 16.

7 Påvirkning fra arealerne

I forbindelse med vurderingen af projektets mulige indvirkning på miljøet er der vurderet på, om virksomheden overholder harmonikravet og om der er problemstillinger vedrørende planforhold, som gør sig gældende. Der vurderes også på arealanvendelsens påvirkning af grundvandsressourcerne, vandmiljøet og beskyttet natur i forhold til fosfor, nitrat og ammoniak. Beskyttet natur omfatter naturarealer beskyttet af § 7 i Husdyrloven, § 3 i

Naturbeskyttelsesloven, Natura 2000 områder og arter, som er omfattet af Habitatdirektivets bilag IV (bilag IV arter) samt andre relevante artsfredninger. Der vurderes også på arealanvendelsens påvirkning af kulturelementer i landskabet, som f.eks. beskyttede jord- og stendiger og fortidsminder og andre aktuelle fredninger.

7.1 Udbringningsarealerne

Tabel 23 viser hvordan bedriftens areal er sammensat og hvor mange hektar, der ligger i udpegede og følsomme områder.

Tabel 23. Udbringningsareal

	I alt, ha	I nitratfølsomme indvindingsområder ha	I nitrat-klasse 1-3 ha	I fosfor-klasse 1-3 ha
Ejede arealer	0,53	0	0	0
Aftalearealer	580,87			
Aftalearealer med arealgodkendelse	493,07	0	0	0
Aftalearealer uden arealgodkendelse	91,3	0	0	0

Udbringningsarealerne bliver tilført gylle fra svin. I alt produceres der i ansøgt drift 54,61 kg N og 10,82 kg P til afsætning på ejede arealer. Til afsætning på aftalearealer produceres der 38.514,53 kg N og 7641,22 kg P i ansøgt drift. Der er anvendt standardsædskifte S2.

Tabel 24. Afsatte mængder N og P til de forskellige modtagere

Modtager	Kg N/ha	Kg P
Ejede arealer	54,61 kg N/0,53 ha = 103 kg N/ha	10,82 kg P / 0,53 ha = 20,41 kg P/ha
Gylleaftale Kaj Nielsen	477,70 kg N/ 3,5 ha = 136,5 kg N/ha	94,78 kg P /3,5 ha =27,08 kg P/ha
Gylleaftale Poul Mogensen	3217,18 kg N/23,63 ha = 136,1 kg N/ha	638,29 kg P /23,63 ha =27,0 kg P/ha
Gylleaftale Uwe Sibbesen	6044,40 / 45,19 ha = 133,8 kg N/ha	1199,20 kg P /45,19 ha = 26,54 kg P/ha
Gylleaftale Knud Hansen	5849,42 kg N/42,61 ha = 137,3 kg N/ha	1160,51 kg P /42,61 ha = 27,24 kg P/ha
Gylleaftale Peter Bruhn	1208,88 kg N/8,84 ha = 136,8 kg N/ha	239,84 kg P /8,84 ha = 27,24 kg P/ha
HBL Markbrug	21716,95 kg N / 457,1 ha = 47,51 kg N/ha	4308,6 kg P /457,1 ha = 9,43 kg P/ha

Til ejendommen hører 0,53 ha ejet udbringningsareal. Der ligger ikke arealer i Nitratklasse 1, 2 og 3 eller P-klasse 1, 2 og 3. Ingen af arealerne er beliggende i nitratfølsomt

indvindingsområde. Det maksimale dyretryk er 1,4 DE og det reelle dyretryk er 1,07 DE. Kravene til dyretrykket er således overholdt. Der stilles vilkår om et maksimalt dyretryk på 1,07 DE/ha.

Den reelle N-udvaskning er i Farm-N beregnet til 40,7 kg N/ha, hvor den maksimale N-udvaskning må være 40,3 kg N/ha, men da det reelle dyretryk er mindre end det maksimale dyretryk er kravet overholdt. Arealerne ligger uden for fosforbelastede oplande, der afvander til Natura 2000 områder.

Ingen af arealerne ligger i nitrat eller fosforklasser. Enkelte af arealerne ligger indenfor lavbundsområder men uden for oplande til målsatte søer.

Ingen af de to udbringningsarealer ligger indenfor byzone eller indenfor 200 m fra byzone eller lokalplan udlagt til boligformål. Et områdes zonestatus fremgår af lokalplan eller af kommuneplanrammen, se bilag 3.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at de generelle krav om fosforoverskud, som er fastlagt i lovgivningen, er overholdt på disse arealer med de sædskifter, som benyttes. Beregningerne i ansøgningssystemet viser da også at kravet om fosforoverskud er overholdt.

Der er anvendt standardsædskifte og der stilles derfor ikke vilkår mht. sædskifte.

De beregnede mængder kvælstof og fosfor i husdyrgødningen, som tilføres de ejede udbringningsarealer, udgør samlet i nudrift 22,47 kg N/år og 7,55 kg P/år og efter den ansøgte ændring/udvidelse samlet 54,61 kg N/år og 10,82 kg P/år.

Det maksimale antal dyreenheder er beregnet til 1,4 DE/ha på ejede og forpagtede arealer og det reelle dyretryk er beregnet til 1,07 DE/ha. Plantedirektoratets krav er dermed overholdt. Der stilles vilkår om et maksimalt dyretryk på 1,07 DE/ha.

Det nødvendige udbringningsareal beregnes til 282,6 ha (395,62DE/1,4 DE per ha) og der er i ansøgningen angivet et udspretningsareal (ejede arealer og aftalearealer) på 581,4 ha.

Det er Sønderborg Kommunes vurdering at harmonikravet er opfyldt.

Udskiftning af bedriftens udbringningsarealer eller udskiftning af markarealer hos 3. mand til udspretning eller afsætning af gødning skal anmeldes til kommunen før planårets begyndelse d. 1. august jf. § 16 i bek. om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug (bek. 294 af 31/3-2009).

7.2 Påvirkninger af søer og vandløb

Arealerne afvandes ikke direkte af rørlagte vandløb, men er via dræn forbundet med rørlagte vandløb, der via et vandløb målsat som karpefiskevand (B3) afvander til Hartsø, jf. bilag 9. Målsætningen er ikke opfyldt. Begge ejede udbringningsarealer (HJ 18-0 og HJH 19-6) ligger således i oplandet til Hartsø. Ingen af arealerne er stærkt hældende. Hartsø er udpeget som særlig regional eller lokal beskyttelsesinteresse jf. *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug § 11 stk. 3.*

Hartsø har et vandspejl på 0,9 ha. Søen er i Regionplanen 2005-2016 målsat med en generel målsætning om et naturligt og alsidigt dyre- og planteliv. Der er krav til en sigtddybde på en

meter. Målsætningen i søen er ikke opfyldt. Dette skyldes påvirkninger fra landbrug, spredt bebyggelse og fælles regnvandsbetonet tilløb. Det forventes ikke, at målsætningen er opfyldt i 2015. Søen er desuden truet af tilgroning. Søen er et vigtigt raste- og fødesøgningsområde for fugle.

Hartsø indgår sammen med Stenmade Sø i et strøg af natur bestående af søer, strandenge, moser og ferske enge. Naturområdet er mere eller mindre sammenhængende og udgør sammen med Hjortholm Sø størstedelen af naturen på Kegnæs. Området byder således på en rig variation af fødesøgnings-, yngle- og rastelokaliteter for dyr.

Hartsø udgør med sine lavvandede områder og omkringliggende enge en vigtig lokalitet for trækkende fugle. Især om foråret, hvor der er mest vand i området og dermed de bedste vilkår for fuglelivet, bliver der observeret mange rødlistede arter ifølge Dansk Ornitologisk Forening. Området er en vigtig lokalitet for fugle, der trækker mellem Sydeuropa og den Skandinaviske Halvø. Værdien for vandfugle trues af tilgroning og lav vandstand.

Der er tidligere i forbindelse med etablering af vandhuller på Kegnæs observeret Stor Vandsalamander. Denne observation indikerer, at der findes levedygtige bestande på halvøen, selvom de ikke er registreret i større omfang. Det vurderes, at naturområderne ved Hartsø kan spille en væsentlig rolle i den fremtidige spredning og bestandsdannelse for især Stor Vandsalamander.

Søen spiller en vigtig rolle for sammenbindingen af den ellers fragmenterede natur i det intensivt dyrkede landskab. Udover at have stor landskabelig og rekreativ værdi, giver Hartsø og de tilhørende småbiotoper rum til den naturlige flora og fauna.

Det samlede opland til Hartsø er på 530,2 ha. Det ansøgte areal udgør ca. 0,53 ha af det samlede opland svarende til ca. 0,1 %.

Dele af aftalearealerne US 2-0, US 4-0 og US 7-0 ligger indenfor oplandet til Hartsø, er lavbundsarealer og har ingen risiko for okkerudledning. Vurderet ud fra højdekurverne og beliggenheden af et rørlagt vandløb der gennemløber arealerne vurderes det dog at arealerne ikke afvander til Hartsø.

Aftalearealerne uden godkendelse afvandes alle af rørlagte vandløb til hhv. Hørup Hav og den ydre del af Flensborg Fjord.

Miljømyndighedens vurdering

Hartsø er fosforfølsom og udpeget som særlig regional eller lokal naturinteresse, der stilles derfor vilkår til arealerne i lighed med arealer beliggende i opland til Natura 2000 område overbelastet med fosfor. Se bilag 3 i *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, nr. 294 af 31. marts 2009*. Alle arealer i omdrift er drænedes og der er derved kort vej fra udspretningsareal til søerne.

Kravet til fosforoverskuddet afhænger af jordbundstype, dræningsforhold og fosfortal. Der er ikke fosfortal for arealerne og det oplyses af ansøgers konsulent, at det ikke er muligt at tage prøverne nu, da der er udbragt gødning på arealerne og dette vil give et misvisende billede af jordens fosforindhold. De andre informationer fremgår af ansøgningskemaet i husdyrgodkendelse.dk.

De ejede udbringningsarealer er drænedes lerjorde, beliggende i oplandet til Hartsø. Der stilles derfor vilkår om, at fosfortallene til de nævnte marker skal undersøges første gang inden for 6 måneder fra godkendelsestidspunktet. Fosfortallene skal beregnes ud fra et

repræsentativt antal jordprøver taget på de nævnte marker. Resultatet skal meddeles kommunen inden for en frist på 6 måneder fra godkendelsestidspunktet.

Der stilles desuden vilkår om, at der skal tages nye fosfortal hvert femte år. Resultatet skal indsendes til Sønderborg Kommune.

Ved fosfortal under 4,0 stilles der ikke krav, der rækker ud over de generelle harmoniregler, for udledning af fosfor til Hartsø.

Der stilles vilkår om, at ved fosfortal mellem 4,0 og 6,0 må overskuddet af fosfor højst være 0,2 kg/ha/år.

Der stilles vilkår om, at ved fosfortal over 6,0 skal der være fosforbalance.

For at kunne dokumentere om de nævnte vilkår til fosforoverskud overholdes, stilles vilkår til, at Sønderborg Kommune på forlangende kan se bedriftens markplan og gødningsregnskab.

Det er kommunens samlede vurdering, at de anførte vilkår sikrer, at projektets udledning af fosfor til Hartsø og Stenmade Sø ikke vil have en væsentlig indvirkning på søernes tilstand.

For aftalearealernes vedkommende ligger en del af dem indenfor oplandet til Hartsø, men på baggrund af en konkret vurdering af afstrømningsforholdene ud fra højdekurver og placeringen af rørlagte vandløb vurderes det at de afvander til Hørup Hav. Der stilles på denne baggrund ikke krav om udarbejdelse af § 16 godkendelser for disse arealer.

7.3 Kvælstof og fosfor til fjord & hav

Kvælstof

De ejede arealer på Kegnæs afvander via vandløb og søer til den ydre del af Flensborg Fjord. Havområdet er en del af habitatområdet Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173). Der foreligger ikke en Natura 2000-plan for habitatområdet, da området først er udpeget i 2010. For det tidligere H173, der kun omfattede Bredgrund, fremgår det af Natura 2000-planen for området, at der ikke er god økologisk tilstand for området og at miljømålet derfor ikke er opfyldt. Det vurderes at vandkvaliteten trues af udledningerne af næringsalte, herunder især kvælstof fra diffuse kilder.

Flensborg Fjord er i Regionplanen målsat med en generel målsætning. Målsætningen er ikke opfyldt jf. basisanalyse for vanddistrikt 50 del II.

Ifølge udkast til vandplan for hovedvandopland 1.11 Lillebælt/Jylland udgør den nuværende påvirkning til Flensborg Fjord, ydre del (2001-2005) 196 tons N/år fra oplandet. Den målsatte påvirkning er opgjort til 69 tons N, svarende til et indsatsbehov på 65 %. Det forventes ikke, at målopfyldelse kan nås inden 2015.

Udvaskningen fra rodzonen udgør iflg. beregningerne fra Farm N 38,4 kg N/ha i den nuværende situation og 40,7 kg N/ha i den ansøgte situation. Mellem rodzonen og recipienten sker der iflg. kortværket på www.miljoeportalen.dk en yderligere reduktion på 0-50 %. Den samlede forøgelse af N-udvaskning til Flensborg Yderfjord fra de ejede arealer bliver derfor i værste fald 1,2 kg N pr. år i alt.

For aftalearealernes vedkommende uden arealgodkendelse, med afvanding til habitatområdet (arealerne Pasn.aft., Kaj, KH 12-0, KH 13-0 og KH 15-0), udvaskes der i værste fald 1311 kg N i før situationen og 1389 kg N i efter situationen hvilket svarer til 78 kg ekstra N pr. år.

For de aftalearealer uden arealgodkendelse der afvander til Hørup Hav (US 1-0, US 2-0, US 4-0, US 5-0, US 6-0, US 7-0, US 8-0, US 11-0, US 12-0, US 13-0 og KH 11-0) udvaskes der i værste fald 2195 kg N i før situationen og 2327 kg N i efter situationen, hvilket svarer til 132 kg ekstra N pr. år.

Fosfor

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer og aftalearealer er beliggende i oplande til et Natura 2000 område (internationalt naturbeskyttelsesområde), der i henhold til Miljøstyrelsens kortværk er overbelastet med fosfor. Derfor skal der ikke, i henhold til lovgivningen, stilles krav til fosforoverskuddet på bedriften, hvis der ikke konkret vurderes behov herfor. Imidlertid er kravet til P-overskud overholdt ifølge ansøgningsskemaet på husdyrgodkendelse.dk. Ifølge dette ansøgningsskema er P-overskuddet på -6,3 kg P/ha/år.

Miljømyndighedens vurdering Kvælstof

De ejede udbringningsarealer afvander til den ydre del af Flensborg Fjord og er samtidig udpeget som Natura 2000 område. Ifølge vandplanen for Lillebælt/Jylland er der behov for at nedsætte belastningen med kvælstof betydeligt. Forøgelsen af kvælstofbelastningen på, i værste fald, max. 1,2 kg N fra de ejede arealer svarer til 0,001 % af den samlede belastning. Forøgelsen i kvælstofudledningen udgør en ubetydelig del af den samlede belastning. På den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at Flensborg Yderfjord og Natura 2000 området ikke vil blive påvirket negativt af udvaskning med kvælstof ved gennemførelse af projektet. Sønderborg kommune vurderer, at der på baggrund af vedtagne vandplaner og de kommende kommunale handleplaner der skal realisere vandplanernes miljømål, samt gennemførelse af regeringens "Grøn vækst"-pakke vil kunne ske reduktioner i kvælstofudledningen til Flensborg Yderfjord gennem en årrække.

For aftalearealernes vedkommende uden arealgodkendelse er der ligeledes tale om ubetydelige merbelastninger der ikke vil kunne medføre målbare ændringer i havområdernes og habitatområdets tilstand. Det vurderes derfor at det generelle beskyttelsesniveau er tilstrækkeligt til at sikre mod forringelser af havmiljøets tilstand som følge af projektet.

Fosfor

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer og aftalearealer er beliggende i oplande til et Natura 2000 område (internationalt naturbeskyttelsesområde), der i henhold til Miljøstyrelsens kortværk er overbelastet med fosfor. Da kravene til P-overskud samtidig er overholdt ifølge ansøgningsskemaet i www.husdyrgodkendelse.dk, vurderer Sønderborg kommune, at ingen af vandområderne vil blive påvirket væsentligt i negativ retning ved udvaskning af fosfor ved en gennemførelse af projektet.

7.4 Nitrat til grundvand

Ved ansøgning om tilladelse eller godkendelse til etablering, ændring eller udvidelse af et husdyrbrug med udbringningsarealer helt eller delvist inden for nitratfølsomme

indvindingsområder, er der ifølge lovgivningen et generelt krav om, at nitratudvaskningen fra rodzonen ikke må stige som følge af projektet, hvis udvaskningen overstiger 50 mg nitrat pr. liter i den ansøgte drift. Beregninger skal foretages i Farm-N, der er et modelværktøj udviklet af Danmarks Jordbrugsforskning. Værktøjet er indbygget i det digitale ansøgningssystem.

Alle udbringningsarealer og aftalearealer er beliggende i områder med almindelige drikkevandsinteresser, jf. bilag 10.

Hovedparten af arealerne ligger udenfor det modelberegnete indvindingsopland til Kegnæs Vandværk, jf. bilag 11.

Den detaljerede grundvandskortlægning har vist, at der stort set er mere end 50 m lerlag i hele indvindingsoplandet til Kegnæs Vandværk. Dog er der centralt i oplandet kun 20-30 m lerlag. Indvindingsoplandet til Kegnæs vandværk ligger centralt placeret på Kegnæs. Boringsprofilen er vurderet på alle tre aktive boringer til vandværket og det vurderes ved alle boringer at der er så tykke lerlag at grundvandet er godt beskyttet. Det vurderes derfor at det ikke er nødvendigt med § 16 godkendelser af de arealer der ikke allerede er godkendt.

Der er ikke konstateret nitrat i grundvandsmagasinet, og grundvandsdannelsen er beskeden. Altså er området ikke nitratsårbart.

Det er planlagt at indsatsplanen for Kegnæs Vandværk skal udarbejdes i 2010. Der er ikke planlagt indsatsplan for Sønderby Strand Camping Vandværk, som er i forhandling med Kegnæs Vandværk om overtagelse.

Miljømyndighedens vurdering

Ingen af udbringningsarealerne (hverken de ejede arealer eller aftalearealer) er beliggende i nitratfølsomme indvindingsområder. På baggrund heraf vurderer Sønderborg Kommune, at projektet ikke medfører væsentlige problemer i forbindelse med nitratbelastning af grundvandsressourcer.

I forbindelse med vedtagelse af indsatsplan for de Kegnæs Vandværk kan der eventuelt komme skærpede krav.

7.5 Beskyttet natur

Der indgår ikke § 3 beskyttet natur på eller i nærheden af udbringningsarealerne, jf. bilag 6.

Ingen af udbringningsarealerne indeholder naturarealer, som er beskyttet i henhold til § 7 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. De arealer der ligger tættest på § 7 beskyttet natur er mark nr. HJ 18-0, der ligger omtrent 2,6 km nordvest for et beskyttet kystoverdrev ved Kegnæs Fyr Ende.

For aftalearealernes vedkommende er et enkelt af arealerne (KH12-0) beliggende tæt ved et overdrevsareal ved Kegnæs Ende.

Miljømyndighedens vurdering

Der er meget få beskyttede naturområder på Kegnæs og det er miljømyndighedens vurdering at det ansøgte ikke vil påvirke beskyttet natur i negativ retning. Et enkelt af aftalearealerne

ligger tæt på et § 7 beskyttet kystoverdrev. Da der ligger et dige mellem arealet og naturområdet og da overdrevet er beliggende på en stejl klint der vender væk fra udbringningsarealet vurderes det at det ikke er nødvendigt at stille krav om en § 16 godkendelse af arealet.

7.6 Natura 2000

Der er ikke udbringningsarealer beliggende i Natura 2000 områder.

De Natura 2000 områder der ligger nærmest arealerne fremgår af bilag 7.

Det nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde på land (Augustenborg Skov, Habitatområde 200) ligger ca. 7,3 km nordvest for nærmeste areal (HJH 19-6). I ansøgningssystemet kan der ikke beregnes merdeposition til naturområder der ligger længere væk end 4 km.

Udpegningsgrundlaget for Augustenborg Skov (H 200) er: Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks, bøgeskove på muldbund, egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund og elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld.

Det nærmeste marine internationale naturbeskyttelsesområde er habitatområdet Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173), hvor en stor del af udbringningsarealerne afvander til. H173 overlapper desuden fuglebeskyttelsesområdet Flensborg Fjord og Nybøl Nor (F64) der ligger ca. 8 km vest for det nærmeste udbringningsareal (PB 18). Markerne ligger med væsentligt større afstand til øvrige Natura 2000 områder og ingen af arealerne afvander hertil.

Udpegningsgrundlaget for H173 er arten marsvin (*Phocoena phocoena*) og naturtyperne sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand og rev. Revene er værdifulde som levested for mange forskellige hav-organismer (alger, muslinger, snegle, børste-orme og fiskeyngel). Muslinger er føde for dykænder og Bredgrund er derfor et vigtigt overvintringsområde for bl.a. edderfugl og havlit. Området er følsomt over for kvælstofpåvirkning fra diffuse kilder samt udledning af miljøfremmede stoffer.

Flensborg Fjord og Nybøl Nor (Fuglebeskyttelsesområde 64) er udpeget for at beskytte en række fuglearter. Fuglearterne på udpegningsgrundlaget er Troldand, Bjergand, Hvinand og Toppet Skallesluger.

Kortlægningen af naturtyperne indenfor habitatområdet H173 varetages af Miljøcenter Ribe. Kortlægningen er ikke tilendebragt på nuværende tidspunkt. I udpegningsgrundlaget for det tidligere habitatområde Bredgrund indgik naturtypen rev så naturtypen findes indenfor dette område. Kortlægningen er ikke færdig for det nye habitatområde og der er derfor ikke sikker viden om hvor naturtypen findes. I Regionplan 2005-2016 er dog angivet en række marine områder der har naturvidenskabelig målsætning på baggrund af forekomst af stenrev. Af dette kortmateriale fremgår at der foruden området ved Bredgrund ligger stenrev ved Pøls rev og omtrent 1,7 km sydvest for Kegnæs. Afstanden fra det nærmeste udbringningsareal til Pøls Rev er omtrent 5,2 km. Afstanden til Bredgrund fra det nærmeste udbringningsareal er omtrent 3,5 km.

Der er ikke kendskab til beliggenheden af naturtypen sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand og rev indenfor habitatområdet.

Ingen af arealerne, hverken de ejede eller aftalearealerne ligger i opland til Natura 2000 områder der er overbelastede med fosfor.

Miljømyndighedens vurdering

Afstanden til det nærmeste Natura2000 område (Augustenborg Skov, Habitatområde 200) med terrestriske naturtyper, der er næringsfølsomme, er så stor (7,3 km), at det vurderes, at der ikke vil være negative påvirkninger på områderne som følge af projektet.

Ansøgningssystemet kan ikke beregne merdeposition på arealer der ligger mere end 4 km fra anlægget.

Afstanden til Fuglebeskyttelsesområde 64 er så stor og fortyndingen gennem Flensborg Fjord følgende stor at projektet ikke vil kunne påvirke området i negativ retning. Et kort over havstrømningens dominerende retning fra DHI (NOVANA Havmodellen) viser desuden at vandafstrømningen fra Kegnæs i størstedelen af tiden presses op gennem Lillebælt af havstrømmen, der kommer fra sydøst. Se bilag 13.

På baggrund af den beskedne merbelastning med kvælstof der er tale om (se afsnit 1.3) og på baggrund af den store fortynding der vil finde sted vurderes det at der ikke vil være målbare effekter på kendte forekomster af naturtypen rev indenfor habitatområdet. Naturtypen sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand og rev er ikke kortlagt og bevaringsstatus for naturtypen er ikke beskrevet. Danmarks Miljøundersøgelser angiver dog at naturtypen blandt andet trues af eutrofiering. Med baggrund i den beskedne merbelastning med N der er tale om som følge af projektet vurderes det dog at projektet ikke vil medføre væsentlige påvirkninger på naturtypen.

Der er ingen udbringningsarealer beliggende i opland til Natura-2000 områder, der er overbelastede med fosfor og der er ikke arealer med hældning over 6 grader mod vandområder, hvor der kan være risiko for overfladeafstrømning. Der stilles derfor ikke vilkår i forhold til Natura-2000 områder og hældende terræn.

7.7 Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)

I habitatdirektivets Bilag IV er opført en række arter, som skal ydes streng beskyttelse overalt i deres naturlige udbredelsesområde, også uden for de udpegede habitatområder. Det indebærer for dyrearternes vedkommende blandt andet, ifølge habitatdirektivets artikel 12d, at yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges, og for planternes vedkommende blandt andet, at arterne ikke må indsamles, plukkes eller ødelægges.

I faglig rapport fra DMU nr. 637 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) findes en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 X 10 km fordelt over hele landet. Af listen og af Sønderborg Kommunes egne notater fremgår følgende arter registreret på Kegnæs:

Dværgflagermus   (*Pipistrellus pipistrellus*)

Brunflagermus   (*Nyctalus noctula*)

Sydflagermus   (*Eptesicus serotinus*)

Pipistrelflagermus   (*Pipistrellus pipistrellus*)

Løvførø   (*Hyla arborea*)

Stor vandsalamander (*Triturus cristatus*)

Ved Sønderborg Kommunes besigtigelse blev der ikke registreret bilag IV arter. Kommunens registrering er ikke udtømmende for arealernes reelle indhold af bilag IV arter idet besigtigelsen har været fokuseret på identificering af potentielle levesteder og ikke arter. Naturafdelingens registrering viser, at der er naturarealer og biotoper, som potentielt kan være levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted for bilag IV arter.

Miljømyndighedens vurdering

Flagermus-arterne anvender gamle, hule træer og bygninger som f.eks. lader som dagskjul og i visse tilfælde også som yngle- og overvintringssted. Fødesøgning finder sted i det åbne land, langs skovbryn, i haver og over vandområder. Sønderborg Kommune vurderer, at projektet ikke vil påvirke gamle træer eller eksisterende bygninger med mulige dagskjul eller flagermusenes fødesøgningsmuligheder over det åbne land, idet der ikke sker væsentlige ændringer i arealanvendelsen.

For paddearternes vedkommende vurderes at der ikke er potentielle levesteder i forbindelse med udbringningsarealerne. Der stilles således ikke vilkår om bræmmer eller andre kompenserende foranstaltninger. Vurderingen gælder ligeledes for aftalearealerne og der stilles derfor ikke krav om § 16 godkendelse.

8 Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Et af hovedformålene med Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er at fremme anvendelsen af renere teknologi og sikre brug af den bedste tilgængelige teknik i husdyrbrug. Princippet om brugen af bedste tilgængelige teknik (BAT) indebærer, at der inden for en given sektor skal anvendes den miljømæssigt set mest effektive og avancerede teknologi i produktionen. Fordampningen af ammoniak vil primært ske fra stalde og gyllebeholdere.

Beregninger, der er foretaget ud fra Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem viser, at fordampningen af ammoniak fra nudriften er 3251 kg kvælstof pr. år og i ansøgt produktion 5479 kg kvælstof pr. år. Projektet medfører således en stigning i ammoniakfordampningen på 2228 kg kvælstof pr. år.

Miljøstyrelsen har for at kunne fastlægge et BAT-niveau for slagtesvineejendomme udsendt vejledende emissionsgrænseværdier ("standardvilkår") for bl.a. slagtesvin, se afsnit 5.1.

Dette betyder at jf Miljøstyrelsens standardvilkår samt forslag til standardvilkår må ejendommen i worst case scenariet maksimalt udlede: 4848,81 kg N/år.

Ansøger har for at reducere ammoniakfordampningen fra anlægget valgt at anvende 25-49 % fast gulv i nye og eksisterende stalde, overdække en gyllebeholder og en foderkorrektion på 154,2 g råprotein/ FE. Dette giver en samlet udledning for worst case på 5479 kg N /år.

Der er BAT for følgende områder:

- Foder afsnit 3.4
- Staldindretning afsnit 3.2
- Forbrug af vand og energi afsnit 3.5
- Opbevaring/behandling af husdyrgødning afsnit 4.1

- Udbringning af husdyrgødning afsnit 4.3
- Management (ledelses- og kontrolfunktioner) behandles herunder.

BAT for Management behandles herunder. De fem øvrige BAT områder er behandlet i de relevante afsnit i godkendelsen.

BAT for Management

Det er BAT at udføre alle følgende punkter:

- Identificere og implementere uddannelses- og træningsprogrammer for bedriftspersonale
- Føre journal over vandforbrug
- Føre journal over energiforbrug
- Føre journal over mængde af husdyrfoder
- Føre journal over opstået spild
- Føre journal over spredning af uorganisk gødning på markerne*)
- Føre journal over spredning af husdyrgødning på markerne*)
- Have en nødfremgangsmåde til at håndtere ikke planlagte emissioner og hændelser
- Iværksætte et reparations- og vedligeholdelsesprogram for at sikre, at bygninger og udstyr er i driftsklar stand, samt at faciliteterne holdes rene
- Planlægge aktiviteter på anlægget korrekt, såsom levering af materialer og fjernelse af produkter og spild
- Planlægge gødning af markerne korrekt*

*) – BAT - krav anses for opfyldt ved reglerne i §§ 21- 22 i Lov om jordbrugets anvendelse af gødning og plantedække.

Ansøger oplyser følgende:

Bedriftens medarbejdere vil blive uddannet løbende gennem kurser, efteruddannelse og deltagelse i erfa-grupper.

Medarbejderne vil blive orienteret om ejendommens miljøgodkendelse og være bekendt med vilkårene i miljøgodkendelsen.

I bedriftens driftsregnskab registreres forbrug af vand, energi, foder, pesticider, handelsgødning mv.

Der etableres gødningsplaner og gødningsregnskaber for både brug af handelsgødning og husdyrgødning.

Affald bortskaffes så vidt mulig til genbrug. Ikke genbrugbart affald køres i deponi på den lokale containerplads.

Rengøring i og omkring ejendommen foretages jævnlig for at undgå uhygiejniske forhold og for at nedsætte risikoen for tilhold af eventuelle skadedyr, samt for at mindske risikoen for lugtgener for omkringboende.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg kommune har gjort ansøger opmærksom på, at emissionsniveauet ikke lever op til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier på 4848,81kg N/år i scenarie 3 og 4, tabel 5.

Kommunen har vurderet på hvad der kan indføres på ejendommen i forhold til proportionalitetsprincippet for at nærme sig Miljøstyrelsens vejledende emissionsniveau for en ejendom som den ansøgte.

Ved at overdække den anden gyllebeholder kan opnås en yderligere reduktion på 85,5 kg N/år.

Det vil koste (3040 stipladser * 127 kr=) 380.080 kr. Det svarer til en årlig omkostning på ca. 25.738,7 kr.

Det betyder, at det vil koste ca. 313 kr/kg reduceret N at overdække beholderen. Det vurderes ikke at være proportionalt at overdække den anden gyllebeholder, idet prisen pr. kg reduceret N overstiger 40 kr/kg.

Det vurderes ligeledes ikke at være nyttigt at anvende gyllekøling, idet det ikke er muligt at genanvende varmen.

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af proportionalitetsprincippet, at ejendommen ikke kan nå Miljøstyrelsens vejledende BAT-niveau, idet det ikke er proportionalt.

Sønderborg vurderer på baggrund af ovenstående, samt det faktum at luftrensning og forsuring ikke er proportionalt på ejendomme af denne størrelse, at det ansøgte lever op til BAT på staldsystem.

Ansøger har redegjort for implementeringen af BAT i forhold til Management. Der er stillet en række vilkår i de øvrige BAT-afsnit: der skal bl.a. registreres vand-, el- og foderforbrug. Eventuelle spild skal registreres. Der skal føres en driftsjournal for ventilationen.

Kommunen vurderer, at ansøger lever op til BAT for Management, når de enkelte vilkår efterleves.

Sønderborg Kommune vurderer samlet set, med baggrund i de enkelte redegørelser for BAT, at det ansøgte lever op til niveauet for BAT, for en ejendom med den pågældende husdyrproduktion og størrelse, med de vilkår som i øvrigt er stillet i miljøgodkendelsen i relation til BAT.

Det vurderes, at der på nuværende tidspunkt ikke er baggrund for at stille vilkår om yderligere indførelse af bedst tilgængelig teknologi.

Det skal bemærkes, at BAT-vurderingen er foretaget som en selvstændig vurdering uden hensyn til om beskyttelsesniveauerne i husdyrloven er overholdt.

9 Egenkontrol

Ansøger har stillet følgende forslag til egenkontrol:

Der føres allerede egenkontrol på følgende punkter:

Driftsjournaler:

- Indeholdende oplysninger og dokumentation for antal af indsatte dyr, antal dyr bortskaffet til destruktion, antal og vægt af dyr sendt til slagtning eller solgt levende.
- Over ressourceforbruget (brændstof, el, vand, kemikalier og foder)
- Gødningsregnskab
- Logbog over flydelaget på gyllebeholderen.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger har redegjort for mulig egenkontrol. Det vurderes, at de vilkår, der er stillet i de foregående afsnit er tilstrækkeligt til at sikre, at der ikke opstår væsentlig påvirkning fra husdyrbruget.

10 Alternative løsninger og 0-alternativet

10.1 Alternative løsninger

Den generelle udvikling i landbruget med faldende priser på produkterne medfører et behov for yderligere rationalisering og stordrifts fordele. Udvidelsen er dermed baseret på, at bedriften fortsat skal være konkurrencedygtig, tidssvarende og et attraktivt sted at arbejde. Såfremt der ikke opnås miljøgodkendelse af den ønskede produktion vil ansøger stå med en ejendom, der ikke er optimal for ham. Det være sig økonomisk med henblik på systematisering og optimering af arbejdsrutiner. Det vil betyde, at ansøger på sigt vil være mindre motiveret for at investere i anlægget.

Miljømyndighedens vurdering

Der er ikke beskrevet egentlige alternativer til det ansøgte. Alternativet til ansøgningen er derfor alene at undlade en udvidelse af produktionen.

Det vurderes, at husdyrbruget kan miljøgodkendes på baggrund af oplysninger om ønsket indretning. Derfor er der ikke brug for alternativer.

10.2 0-alternativet

0-alternativet skal belyse de miljømæssige og socioøkonomiske konsekvenser der er, hvis den ansøgte produktionsudvidelse ikke gennemføres. Udgangspunktet er at skabe en rentabel produktion på bedriften. 0-alternativet er at opretholde produktionen på det nuværende produktionsniveau. Det vil sige en bibeholdelse af den tilladte produktion på Bredsten 4.

Miljømæssigt vil 0-alternativet betyde, at miljøpåvirkningen i nærområdet omkring ejendommen ikke øges yderligere.

Miljømyndighedens vurdering

Det er Sønderborg Kommunes vurdering, at den øgede miljøpåvirkning, der kommer som følge af udvidelsen på Bredsten 4 ikke påvirker lokalområdet væsentligt i negativ retning, se nærværende miljøgodkendelse.

Med hensyn til nabogener set i forhold til 0-alternativet kontra udvidelsen på Bredsten 4, er det Sønderborg Kommunes vurdering, at udvidelsen ikke vil betyde væsentlig større gener for naboerne omkring ejendommen end ved den nuværende produktion – jf. afsnit 5.2, 5.3, 5.4 og 5.6 om lugtgener, lysforhold, støjgener og skadedyr.

Med hensyn til påvirkningen af naturområder, sårbare vandområder og potentielle levesteder for bilag IV arter set i forhold til 0-alternativet kontra udvidelsen, er det Sønderborg Kommunes vurdering, at der med de stillede vilkår i indeværende miljøgodkendelse, ikke vil være en negativ påvirkning i forhold til ammoniak, kvælstof og fosfor.

Samfundsmæssigt vil 0-alternativet kunne betyde færre arbejdspladser dels på slagterierne, men også i de mindre lokale virksomheder (vognmænd, foderstoffer m.m.).

11 Husdyrbrugets ophør

I forbindelse med ophør af husdyrproduktion, vil der enten ske det, at ejendommen overdrages med alt indhold til en anden husdyrproducent - ellers vil anlægget blive tømt for dyr og gødning, og rester af kemikalier samt andet affald vil blive bortskaffet iht. kommunens affaldsregulativ. Unødvendige olietanke vil blive sløjfet.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at disse tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter. Der stilles vilkår herom.

12 Offentliggørelse og klagevejledning

Forannoncering

Ansøgningen blev offentliggjort den 25. november 2009 på www.sonderborg.dk og i Sønderborg Ugeavis.

Der indkom ingen bemærkninger til ansøgningen.

Høring

Udkast til miljøgodkendelse blev den 15. juli 2010 udsendt til høring hos naboer og skønnede parter i sagen, ansøger selv og en række organisationer og private personer, der har anmodet herom. Der var frist til afgivelse af bemærkninger på 6 uger frem til og med den 27. august 2010.

Nabohøringen/partshøringen gav ingen kommentarer eller indsigelser

Annoncering af afgørelse

Afgørelsen om godkendelse efter Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug er offentliggjort på www.sonderborg.dk og i Sønderborg Ugeavis onsdag den 29. oktober 2010.

Klagevejledning

Denne godkendelse er meddelt i overensstemmelse med kapitel 3 § 12 stk. 2 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, (LBK nr. 1486 af 04. december 2009).

Godkendelsen kan indenfor en frist på 4 uger – fra den er offentliggjort i Sønderborg Ugeavis og på www.sonderborg.dk - påklages til Miljøklagenævnet af:

- Gårdejer Hans Jørgen Kobbegård Hansen, Midtkobbøl 1, 6470 Sydals
- Enhver, der har en individuel og væsentlig interesse i sagens udfald
- Miljøministeren
- Sundhedsstyrelsen
- Klageberettigede interesseorganisationer

Godkendelsen kan påklages i overensstemmelse med reglerne i kapitel 7 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

En kopi af udkastet til denne godkendelse er sendt til:

Ansøger:

- Hans Jørgen Kobbegård Hansen, Midtkobbøl 1, 6470 Sydals

Konsulent:

- Rådgiver Martin Ugilt Thomsen, Landbosyd

Ejere og lejere af følgende ejendomme:

Bjørnodde 2

Lillekobbøl 9 A (6470)

Bredsten 1	Nr. Landevej 29 A
Bredsten 10	Nørre Landevej 12
Bredsten 11	Nørre Landevej 14
Bredsten 1-3	Nørre Landevej 20
Bredsten 14	Nørre Landevej 27
Bredsten 15	Nørre Landevej 3
Bredsten 2	Nørre Landevej 31
Bredsten 4	Nørre Landevej 31 A
Bredsten 5	Nørre Landevej 33
Bredsten 6	Nørre Landevej 35
Bredsten 6	Nørre Landevej 37
Bredsten 8	Nørre Landevej 39
Bredsten 9	Nørre Landevej 5
Hagensig 2	Piledøppe 1
Lillekobbøl 11	Piledøppe 2
Lillekobbøl 9 A (6470)	Piledøppe 3
Nr. Landevej 29 A	Strandgårdsvej
Nørre Landevej 12	Strandgårdsvej 1
Nørre Landevej 14	Strandgårdsvej 2
Nørre Landevej 20	Strandgårdsvej 5
Nørre Landevej 27	Strandgårdsvej 8
Nørre Landevej 3	Strandgårdsvej
Nørre Landevej 31	Strandgårdsvej 1
Nørre Landevej 31 A	Strandgårdsvej 2
Nørre Landevej 33	Strandgårdsvej 5
Nørre Landevej 35	Strandgårdsvej 8
Nørre Landevej 37	Piledøppe 2
Nørre Landevej 39	Piledøppe 3
Nørre Landevej 5	Piledøppe 1

Følgende arealejere:

- Jens Chr. Lassen, Hagensig 7, 6470 Sydals
- Jens Ole Bladt, Nørre Landevej 42-44, 6470 Sydals
- Kaj Nielsen, Piledøppe 1, 6470 Sydals
- Uwe Sibbesen, Hagensig 2, 6470 Sydals
- Knud Hansen, Lysabildgade 90, 6470 Sydals
- Peter Bruhn, Grønmark 16, 6470 Sydals
- Poul Mogensen, Vesterkobbøl 11, 6470 Sydals
- Christen Mathiesen, Skoven 8, 6470 Sydals

En kopi af denne godkendelse er ud over ansøger og konsulent sendt til:

- Danmarks Naturfredningsforening
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Vejle
- Det økologiske råd
- Dansk Ornitologisk Forening
- Dansk Ornitologisk Forening, Lokalforening Sønderjylland
- Miljøcenter Ribe
- Statsforvaltningen Syddanmark (Embedslægeinstitutionen)

En eventuel klage skal være skriftlig. Klagen skal sendes til landbrug@sonderborg.dk eller til Sønderborg Kommune, Landbrugsafdelingen, Rådhusstrøget 10, 6400 Sønderborg. Kommunen videresender klagen til Miljøklagenævnet sammen med det materiale, der ligger til grund for sagens bedømmelse. Klagen skal være modtaget af Sønderborg Kommune inden klagefristens udløb den 27. oktober 2010.

Et eventuelt sagsanlæg skal ifølge § 90 i Bekendtgørelse af Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er modtaget, eller – hvis sagen påklages – inden 6 måneder efter, at den endelige afgørelse foreligger. Godkendelsen kan påklages til Miljøklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug § 84 - 87.

En eventuel klage skal indgives skriftligt og stiles til Miljøklagenævnet, men sendes til Sønderborg Kommune, som umiddelbart efter klagefristens udløb sender klagen videre til Miljøklagenævnet ledsaget af denne afgørelse og det materiale, som er indgået i sagens Konklusion.

13 Konklusion

Sønderborg Kommune godkender hermed en årlig slagtesvineproduktion på 7.600 slagtesvin (7,5-115 kg) *eller* 7.296 slagtesvin (7,5-125 kg) *eller* 11.613 slagtesvin (30-115 kg) *eller* 10.640 slagtesvin (30-125 kg), svarende til max. 395,62 DE på ejendommen Bredsten 4, 6470 Sydals samt udbringning af husdyrgødning på 0,53 ha tilhørende bedriften. Godkendelsen omfatter arealer, der drives under bedriften, CVR-nr.: 15353503.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 2 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen.

De efterfølgende vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Miljøbeskyttelseslovens § 42.

14 Generelt

Hvis afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte at ændre vilkårene i godkendelsen eller helt at ophæve godkendelsen. Hvis godkendelsens udnyttes inden klagefristens udløb – og inden en eventuel klage er afgjort af klagemyndigheden – sker udnyttelsen på virksomhedens ansvar.

Godkendelsen omfatter udelukkende forholdet til miljølovgivningen. Andre godkendelser/tilladelser i forhold til anden lovgivning (fx byggeloven, planloven, m.v.) skal søges separat.

Hvis virksomheden udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt på en måde, der medfører forøget forurening eller andre virkninger på miljøet, skal dette godkendes af Sønderborg Kommune, før udvidelsen eller ændringen sker (jf. § 12 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug).

Helle D. Pedersen
Landbrugsafdelingen
Teknik og Miljø
Sønderborg Kommune

15 VILKÅR

15.1 GENERELT

1. Vilkårene i denne godkendelse skal, hvis andet ikke er anført, være opfyldt fra den dato, hvor godkendelsen træder i kraft.
2. Bedriften skal til enhver tid leve op til gældende regler i love og bekendtgørelser – og så selvom disse regler eventuelt må være skærpede i forhold til denne godkendelse.
3. Husdyrbruget skal indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for denne miljøgodkendelse, herunder ansøgningsmaterialet, supplerende oplysninger, den miljøtekniske beskrivelse og vurdering, medmindre vilkårene i denne godkendelse og senere afgørelser foreskriver andet.
4. Udskiftning af arealerne indeholdt i denne godkendelse skal forud anmeldes til kommunen senest inden planårets begyndelse den 1. august, jf. § 16 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.
5. Ændringen og udvidelsen skal være gennemført senest 29. september 2013. Med gennemført menes, at de ansøgte ændringer i staldindretning er sket og at der er indsat et dyrehold, der svarer til etablering af det godkendte dyrehold i staldanlægget. Er produktionen ikke fuldt gennemført til den dato, vil godkendelsen kun gælde for den produktion, der er ved udløbet af de 3 år eller registreret i løbet af de 3 år. Ejeren skal underrette tilsynsmyndigheden, såfremt besætningens størrelse efter 3 år efter godkendelsesdatoen ikke har opnået den godkendte størrelse.
6. Virksomhedens miljøgodkendelse skal jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug regelmæssigt og mindst hver 10. år tages op til revurdering. Den første regelmæssige revurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2018.
7. Et eksemplar af miljøgodkendelsen skal til enhver tid være tilgængelig på virksomheden. Eventuelt driftspersonale skal være orienteret om godkendelsens indhold.

15.2 HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT

Husdyrholdet og staldanlæg

8. Husdyrholdet skal være sammensat og staldindretningen udført som beskrevet nedenfor:

Dyreholdet må maksimalt udgøre en årlig slagtesvineproduktion på 7.600 slagtesvin (7,5-115 kg) *eller* 7.296 slagtesvin (7,5-125 kg) *eller* 11.613 slagtesvin (30-115 kg) *eller* 10.640 slagtesvin (30-125 kg), svarende til max. 395,62 DE, jf. nedenstående skema.

	Scenarie 1	Scenarie 2	Scenarie 3	Scenarie 4
Vægtklasse	7,5-115 kg	7,5-125 kg	30-115 kg	30-125 kg
Antal grise	7.600	7.296	11.613	10.640
DE	279,2	304,5	373,7	395,6

Stald nr.	Anvendelse	Dyretype	Stipladser*	Gulvtype
5	FRATS-stald	Smågrise (7,5 – 30 kg)	232/221/0/0	Delvis spaltegulv
		Slagtesvin	376/387/608/608	25-49 % fast gulv
6	FRATS-stald	Smågrise (7,5 – 30 kg)	463/442/0/0	Delvis spaltegulv
		Slagtesvin	753/774/1.216/1.216	25-49 % fast gulv
7	Ny stald	Smågrise (7,5 – 30 kg)	463/442/0/0	Delvis spaltegulv
		Slagtesvin	753/774/1.216/1.216	Minimum 30 % fast gulv

* scenarie 1/scenarie 2/scenarie 3/scenarie 4

9. Landmanden skal informere Sønderborg Kommune om, hvilket scenarie, der produceres efter, når miljøgodkendelsen tages i brug.
10. Landmanden skal efterfølgende informere Sønderborg Kommune, når der skiftes til et andet produktionsscenarie. Sønderborg skal informeres minimum 1 uge før, der skiftes til et andet produktionsscenarie.
11. Den godkendte produktion skal foretages jævnt fordelt over året.
12. Hvis der i en periode på mere end 3 år produceres færre grise i et af scenarierne, må antallet af OUE/s/dyr fra det pågældende scenarie ikke stige efterfølgende. Således mistes den del af produktionsrettighederne for det scenarie, som ligger over det, der har været produceret de forløbne mere end 3 år.
13. Den nye gyllebeholder skal overdækkes med fast overdækning.

Ventilation

14. Nye ventilationsanlæg fra stalde skal sikre, at afkastet sker lodret gennem skorsten uden afdækning. Afkast skal placeres på samme måde som på de eksisterende bygninger. Så få ventilationsafkast som muligt i de enkelte staldsektioner må være i brug samtidigt, så den højst mulige afkasthastighed opnås.

15. Ventilationsanlægget skal jævnligt efterses og rengøres årligt. Data skal føres ind i en driftsjournal. Driftsjournalen skal gemmes i fem år og forvises miljømyndigheden på forlangende.

Energi og vandforbrug

16. Hvis virksomhedens elforbrug overstiger 150.000 kWh/år skal der foretages et energieftersyn inden 1 år efter at elforbruget overstiger ovenstående. Besøgsrapporten fra energieftersynet skal fremsendes miljømyndigheden. Eventuelle forslag til forbedringer, som via en besparelse på el kan tilbagebetales indenfor 2 år, skal udføres senest 2 år efter ansøgers modtagelse af besøgsrapporten.
17. Der skal udføres regelmæssigt kalibrering af drikkevandsanlægget.
18. Lækager i drikkevandsanlæg skal straks repareres.

Spildevand herunder regnvand

19. Miljøgodkendelsen forudsætter, at der opnås særskilt tilladelse til udledning af tagvand.
20. Der må ikke foretages vask af maskiner og redskaber på ejendommen.

Affald

21. Rester af bekæmpelsesmidler skal bortskaffes skal opbevares i originalemballage og under samme forhold som bekæmpelsesmidler i øvrigt, indtil de anvendes eller bortskaffes. Emballage med pesticidrester skal afleveres som farligt affald, f. eks. Til en af Sønderborg Forsynings containerpladser. Tømt og rengjort (skyllet) pesticidemballage kan bortskaffes som brændbart affald.
22. Medicinrester (inklusive vaccinerester) skal opbevares i originalemballage og brugte kanyler i kanylebokse. Medicinrester og brugte kanyler skal afleveres til apoteket. Tom medicinemballage kan bortskaffes som brændbart affald.
23. Beholdere med spildolie eller andet flydende affald skal stå på rist, paller eller lignende, så eventuelle utætheder er synlige og spild ikke ødelægger de andre beholdere. Under beholderne skal der være en spildbakke med tæt bund, som ikke har afløb til kloak. Spildbakken skal kunne rumme indholdet af den største beholder, der opbevares, og være resistent overfor de kemikalier, der kan opsamles.
24. Olie- og brændstoffiltre skal opbevares indendørs i en beholder, der er resistent overfor olie og brændstof. Batterier, elsparepærer og spraydåser skal opbevares indendørs.
25. Farligt affald må maksimalt opbevares 1 år, før det bortskaffes.
26. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald, foderrester, gødning m.v.

Foder

27. Der skal anvendes fytase eller tilstrækkeligt fordøjeligt fosfor med brug af f.eks. højtfordøjelige uorganiske foderfosfater i foderet.
28. Type 2 korrektion må højst være 0,938, beregnet som et gennemsnit over 3 år, på baggrund af følgende formel for samtlige slagtesvin (30 – 115 kg) på ejendommen:

$$\left(\left(\text{FEsv pr. produceret svin} \times \text{g råprotein pr. FEsv} / 6250 \right) - \left(\text{slagtevægt} \times 1,31 - \text{indgangsvægt} \right) \times 0,028 \text{ kg N pr. kg tilvækst} \right) / 3,19 / \left(\left(\text{slagtevægt} \times 1,31 - \text{indgangsvægt} \right) \times (20,95 + 0,177 \times (\text{slagtevægt} \times 1,31 + \text{indgangsvægt})) \right) / 3190.$$

Der er anvendt følgende værdier: FE pr. kg tilvækst: 2,87 (kg tilvækst: 85 kg), g råprotein:156,2, slagtevægt x 1,31: 115 kg og indgangsvægt 30 kg.

29. Type 2 korrektion må højst være 0,904, beregnet som et gennemsnit over 3 år, på baggrund af følgende formel for samtlige slagtesvin (30 – 125 kg) på ejendommen:

$$\left(\left(\text{FEsv pr. produceret svin} \times \text{g råprotein pr. FEsv} / 6250 \right) - \left(\text{slagtevægt} \times 1,31 - \text{indgangsvægt} \right) \times 0,028 \text{ kg N pr. kg tilvækst} \right) / 3,19 / \left(\left(\text{slagtevægt} \times 1,31 - \text{indgangsvægt} \right) \times (20,95 + 0,177 \times (\text{slagtevægt} \times 1,31 + \text{indgangsvægt})) \right) / 3190.$$

Der er anvendt følgende værdier: FE pr. kg tilvækst: 2,87 (kg tilvækst: 95 kg), g råprotein:156,2, slagtevægt x 1,31: 125 kg og indgangsvægt 30 kg.

30. Det skal dokumenteres, at vilkår til korrektionsfaktorer ved gennemregning af type 2 korrektion overholdes. Dette skal beregnes som et gennemsnit over 3 år i forbindelse med gødningsregnskab af konsulent. Overskrides korrektionsfaktoren et år skal der således korrigeres for dette de(t) følgende år.

Råvarer og hjælpestoffer

31. Ved håndtering af smøremidler, kemikalier, medicin mv. må der ikke opstå spild med deraf følgende risiko for forurening af jord og grundvand.
32. Kemikalier, der er klassificeret som giftige eller meget giftige samt olie (bortset fra olie i typegodkendt tank), skal opbevares i et rum med tæt gulv og uden mulighed for afløb til kloak, dræn, jord eller lignende. Eventuelle rester af bekæmpelsesmidler skal opbevares i original emballage.

Driftsforstyrrelser eller uheld

33. Der skal forefindes en opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften. Beredskabsplanen skal senest ved ibrugtagning af godkendelsen være accepteret/godkendt af miljømyndigheden. Beredskabsplanen skal ajourføres efter behov.
34. Beredskabsplanen skal som minimum opdateres hvert 2. år. Den opdaterede beredskabsplan skal fremsendes til Sønderborg Kommune.
35. Beredskabsplanen skal til en hver tid foreligge på de sprog, som er relevante for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften.

36. Bedriften skal indrettes og drives, så spild og andet ukontrolleret udslip af forurenende stoffer forhindres eller forebygges, og sådan at skadernes omfang begrænses, hvis der alligevel sker uheld.
37. Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til Alarmcentralen, tlf.: 112 og efterfølgende straks at underrette Tilsynsmyndigheden, Landbrugsafdelingen, Sønderborg Kommune, tlf.: 8872 4085 indenfor normal åbningstid.

15.3 HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

Placering i landskabet og bygningsmæssige forhold

38. De nye bygninger og anlæg skal opføres som angivet i tegninger i ansøgningsmaterialet.
39. De nye bygninger og anlæg skal opføres i de materialer og farver, som fremgår af tabel 3.
40. Der skal udarbejdes en plan med afskærmende beplantning omkring de nye anlæg. Beplantningsplanen skal godkendes af Sønderborg Kommune, inden opførelse af de nye anlæg påbegyndes.
41. Afskærmende beplantning skal være plantet senest ét år efter nye anlæg og bygninger er opført. Den afskærmende beplantning skal vedligeholdes.

15.4 GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDTERING

42. Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og skal foregå på en måde, der medfører mindst mulig gene for omgivelserne.
43. Påfyldning af gylle til vogn skal ske på støbt plads med afløb til gyllebeholder. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter periode med daglig påfyldning af gylle er afsluttet. Pladsen skal ind mod gyllebeholderen være afgrænset af en jernbetonmur eller lignende, der sikrer mod påkørsel af denne.
44. Såfremt påfyldningen af gylle sker med selvlæssende fyldetårn eller tilsvarende metode til at undgå spild, er der ikke krav om påfyldeplads.
45. Efter udbringning af gylle på mark skal det sikres, at slæbeslanger m.v. er tømt, så der ikke spildes gylle på vejen.
46. Ved transport af flydende husdyrgødning på offentlig vej skal gyllevognens åbninger være forsynet med låg eller lignende, således at spild ikke kan finde sted.
47. Omrøring af gyllebeholder må kun ske kort tid før udbringning.
48. Der må ikke køres gylle ud på et vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal.

15.5 PÅVIRKNINGER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

Lugt

49. Bedriften og dens omgivelser skal drives og renholdes således at lugtgener som vidt muligt begrænses. Landbrugsdriften må uden for ejendommens areal ikke give anledning til lugtgener, som af tilsynsmyndigheden vurderes til at være væsentlige.
50. Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at bedriften giver anledning til flere lugtgener for omkringboende end forventet, skal bedriften udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af generne, som accepteres af tilsynsmyndigheden og derefter gennemføres.

Støj fra anlægget og maskiner

51. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Mandag-fredag kl. 07-18 (8 timer) Lørdag kl. 07-14 (7 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time) Lørdag kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdag kl. 07-18 (8 timer)	Alle dage kl. 22-07 (1/2 time)	Alle dage kl. 22-07 Maksimal værdi
Ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer			
55 dB (A)	45 dB (A)	40 dB (A)	55 dB (A)
I rekreative områder			
40 dB (A)	35 dB (A)	35 dB (A)	50 dB (A)

Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i parenteserne angiver referencetiden inden for den pågældende periode.

52. Virksomhedens bidrag til lavfrekvent støj og infralyd fra f.eks. ventilationsanlæg, køleanlæg eller kompressor målt indendørs i bygninger uden for eget skel må ikke overskride grænseværdier for støj jf. Orientering 9/1997 fra Miljøstyrelsen.
53. Miljømyndigheden kan forlange, at virksomheden skal dokumentere, at støjgrænserne er overholdt. Målinger/beregninger skal foretages og afrapporteres som ”miljømåling - ekstern støj” i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger nr. 6 fra 1984 og nr. 5 fra 1993.

Dokumentationen skal tilsendes miljømyndigheden sammen med oplysninger om driftsforholdene under målingen/beregningen. Tidsfrist herfor aftales med miljømyndigheden.

54. Dokumentationen skal udføres efter Miljøstyrelsens gældende vejledninger af et firma, som er godkendt af Miljøstyrelsen. Målinger/beregningerne skal foretages og afrapporteres som ”Miljømåling - ekstern støj”.

Målingen/beregningen skal foretages for de mest støjbelastede områder udenfor virksomhedens grund, under de mest støjbelastende driftsforhold - eller efter anden aftale med miljømyndigheden.

Fluer og skadedyr

55. Der skal foretages en effektiv bekæmpelse og forebyggende foranstaltninger mod skadedyrsangreb. Fluebekæmpelse skal ske i overensstemmelse med retningslinierne fra Statens Skadedyrslaboratorium.
56. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).
57. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes fri for affald, gødning og foderrester m.v., så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

Støv fra anlæg og maskiner

58. Støvgener fra færdsel på grus- og markveje skal minimeres ved hensynsfuld kørsel.
59. Landbrugsdriften må uden for ejendommens areal ikke give anledning til støvgener, som af tilsynsmyndigheden vurderes at være væsentlige.

15.6 AREALER

Udbringningsarealer

60. Kopier af nye og ændrede aftaler om udbringningsarealer skal fremsendes til Sønderborg Kommune, når disse indgås. Der skal medsendes oplysninger om følgende: arealets størrelse, arealets beliggenhed, aftaleparternes navn, adresse, CVR-nr. og dato for indgåelse af aftalen.
61. Arealerne skal drives, som beskrevet i ansøgningen, de supplerende oplysninger og som sammenfattet i godkendelsens miljøtekniske beskrivelse, medmindre vilkårene i denne godkendelse, lovændringer og senere afgørelser foreskriver andet.
62. Den del af godkendelsen der vedrører arealerne, skal være kendt af de personer, der er beskæftiget med den pågældende del af arealdriften.
63. Der må maksimalt udbringes husdyrgødning på bedriftens udbringningsarealer svarende til 1,07 DE.
64. Udskiftning af udbringningsarealer skal godkendes af Sønderborg Kommune.
65. Der må ikke etableres afvandingsrender på markerne til afledning af vand til grøfter eller dræn.
66. Ansøger er ansvarlig for, at gylleudbringning på gylleaftaler udføres i henhold til de vilkår der er opsat i godkendelsen for det enkelte areal. Vilkåret omfatter kun de aftalearealer, hvorpå ansøger leverer gyllen udbragt.
67. Fosfortallene på markerne HJ 18-0 og HJH 19-6 skal undersøges første gang inden for 6 måneder fra godkendelsestidspunktet. Resultatet indsendes til Sønderborg Kommune. Der skal tages nye fosfortal hvert femte år og resultatet skal indsendes til Sønderborg Kommune. Fosfortallene skal beregnes ud fra et repræsentativt antal jordprøver.

68. Ved fosfortal mellem 4,0 og 6,0 (fosforklasse 1) må overskuddet af fosfor højst være 0,2 kg/ha/år.
69. Ved fosfortal over 6,0 (fosforklasse 3) skal der være fosforbalance.
70. Som dokumentation for at de nævnte vilkår til fosforoverskud overholdes, skal der på forlangende foreligge markplaner og gødningsregnskab for de seneste fem år startende fra det år godkendelsen meddeles.

15.7 HUSDYRBRUGETS OPHØR

71. Ophør af husdyrbruget skal meddeles til Sønderborg Kommune.
72. Ved ophør af husdyrbruget skal der foretages en oprydning, som kan accepteres af Sønderborg kommune, herunder:
  - Gyllebeholdere, fortank med rørsystemer, gyllekanaler/kummer m.v. skal tømmes og rengøres
  - Alle staldafsnit skal tømmes for husdyrgødning, der bortskaffes efter regler om udbringning af husdyrgødning
  - Restkemikalier, olieaffald, medicinaffald m.v. skal bortskaffes i henhold til kommunens affaldsregulativer.

15.8 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

Egenkontrol – generelt

73. Oplysningerne fra egenkontrollen skal opbevares samlet, være opstillet overskueligt, hele tiden være opdateret og være lettilgængelige for tilsynsmyndigheden.
74. Oplysningerne skal fremvises for miljømyndigheden på forlangende og dokumentationen skal gemmes i minimum 5 år.

Egenkontrol – ventilationsanlæg

75. Ventilationsarrangementerne skal holdes rene og serviceres jævnligt, så ydelsen af ventilationen er optimal. Ventilationsanlæg skal rengøres minimum én gang årligt. Driftsjournal herfor skal indeholde oplysninger om dato for kontrol og rengøring.

Egenkontrol – dyrehold

76. Der skal føres en driftsjournal over dyreholdet. Driftsjournalen skal indeholde oplysninger og dokumentation for antal og vægt af indsatte grise, antal dyr bortskaffet til destruktion, antal og vægt af dyr sendt til slagting samt eventuelt solgte levende dyr. Dokumentation kan være i form af E-kontrol eller kvitteringer fra indkøb, destruktionsanstalt, slagteri m.v. Driftsjournalen skal fremvises til miljømyndigheden på forlangende, og dokumentationen skal gemmes i minimum 5 år.

Egenkontrol – foder

77. Mængde af forbrugt foder samt opstået spild skal registreres i en driftsjournal.

Egenkontrol – ressourceforbrug

78. Vandforbruget skal registreres gennem måling af forbrug mindst en gang årligt. Der skal føres journal over vandforbrug og hvad der evt. er foretaget for at reducere forbruget. Dokumentation skal gemmes i minimum 5 år.

79. Der skal føres journal over elforbrug på ejendommen. Forbruget skal opgøres mindst en gang om året. Journalen skal fremvises til miljømyndigheden på forlangende og dokumentation skal gennem i minimum 5 år.

80. Forbrug af fyringsolie skal løbende registreres i driftsjournal.

Egenkontrol – affald

81. Der skal foreligge dokumentation for korrekt affaldsbortskaffelse f.eks. i form af logbog eller kvitteringer.

Egenkontrol – gødning

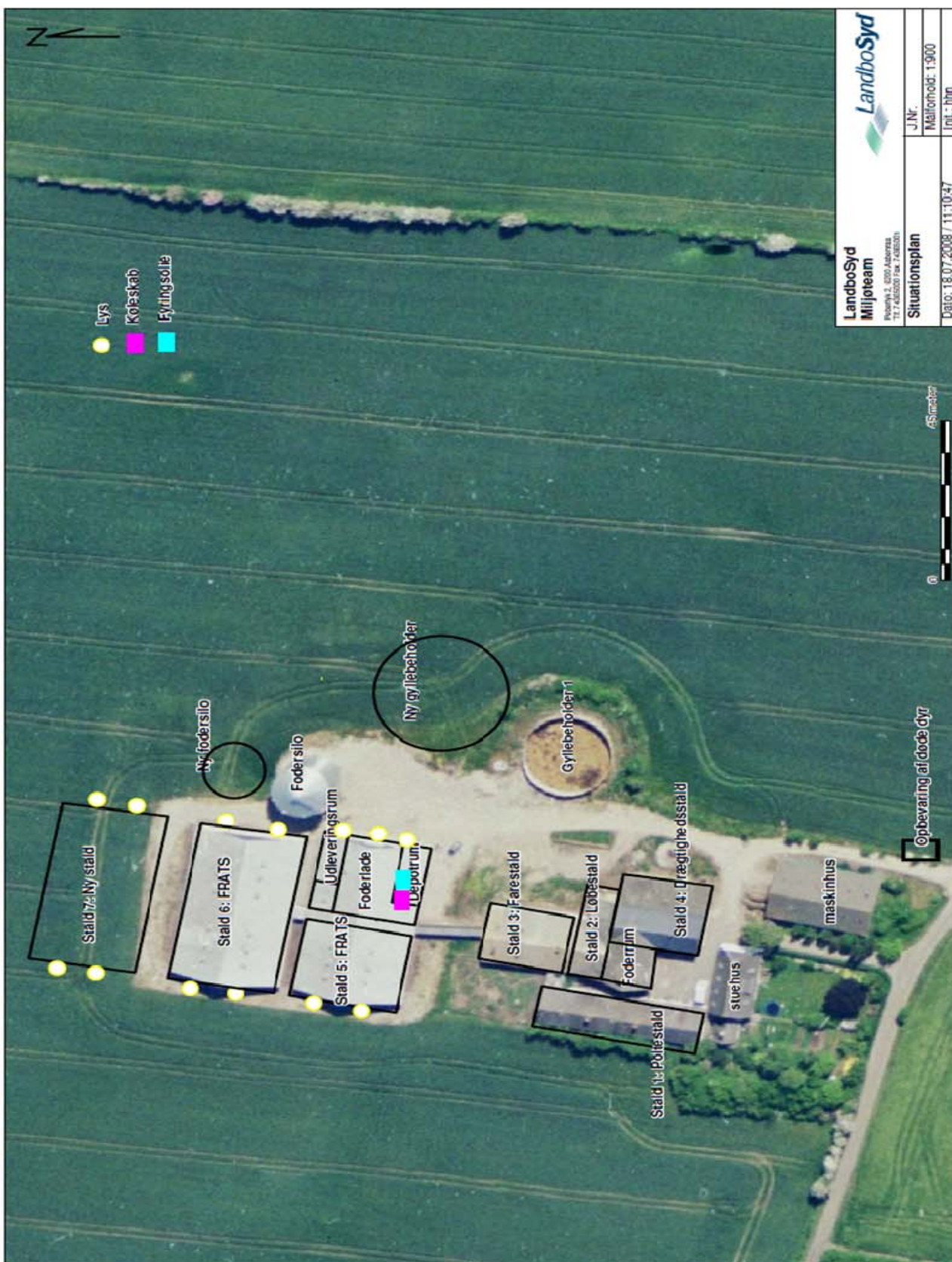
82. Der skal føres et regnskab over afsat og udbragt husdyrgødning.

83. Der skal til enhver tid overfor tilsynsmyndigheden kunne fremlægges gødnings- og sædskifteplaner, samt gødningsregnskaber, som kan dokumentere, at husdyrgødningen udbringes miljømæssigt forsvarligt og at harmonikravet overholdes.

84. Der skal foretages kontrol af rørsamlinger og rørføringer til gylletransport mindst hvert 10. år samtidig med beholderkontrollen. Kontrollen skal foretages af en autoriseret kloakmester.

BILAG

Bilag 1

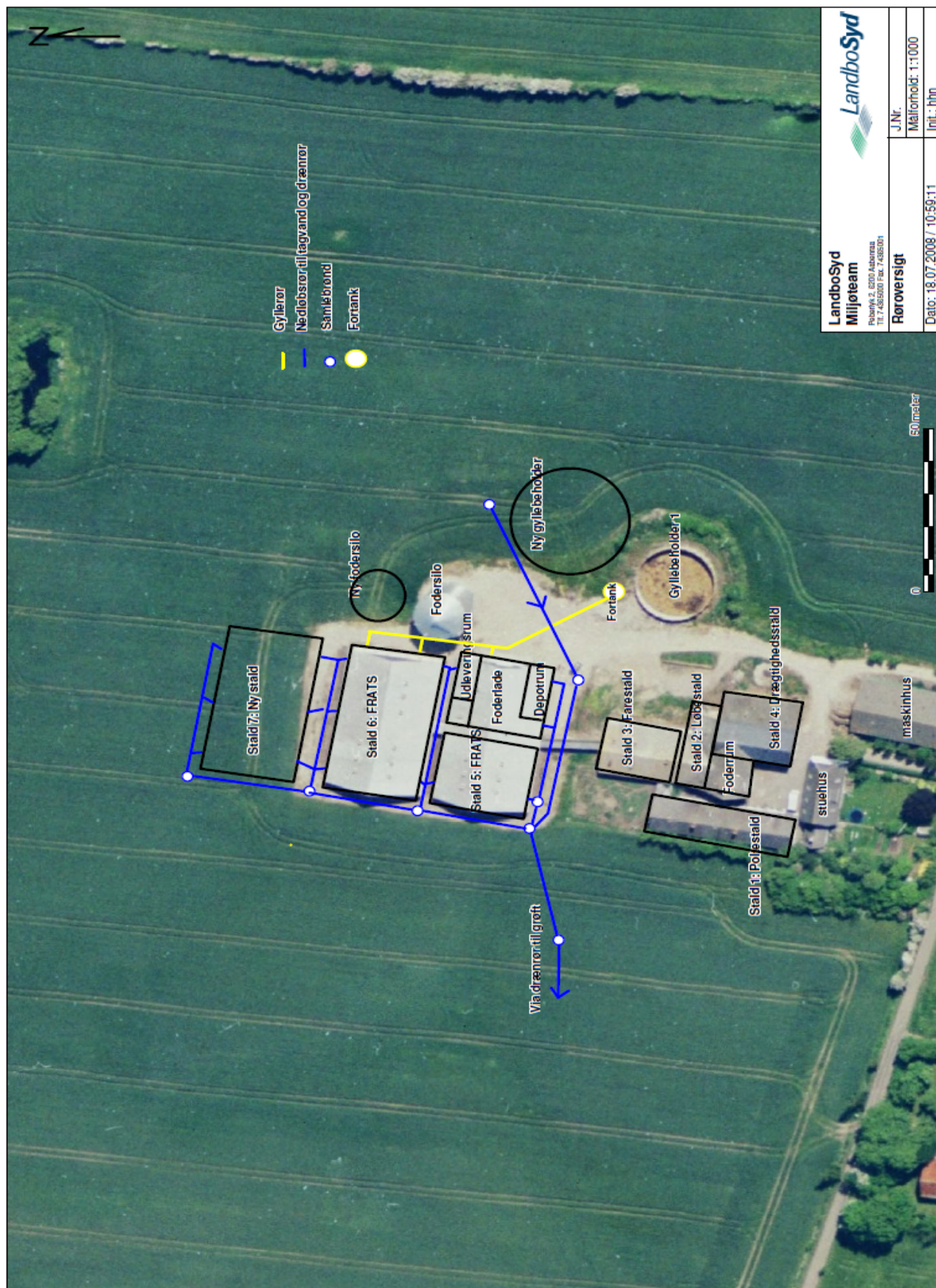
LandboSyd
Miljøteam
 Rindø 3, 8250 Rindø
 Tlf. 46220104 (Landsd.)

Situationsplan

J.Nr.:
 Malfomhold: 1.900

Dato: 18.07.2008 / 11:10:47
 Tilt.: thm

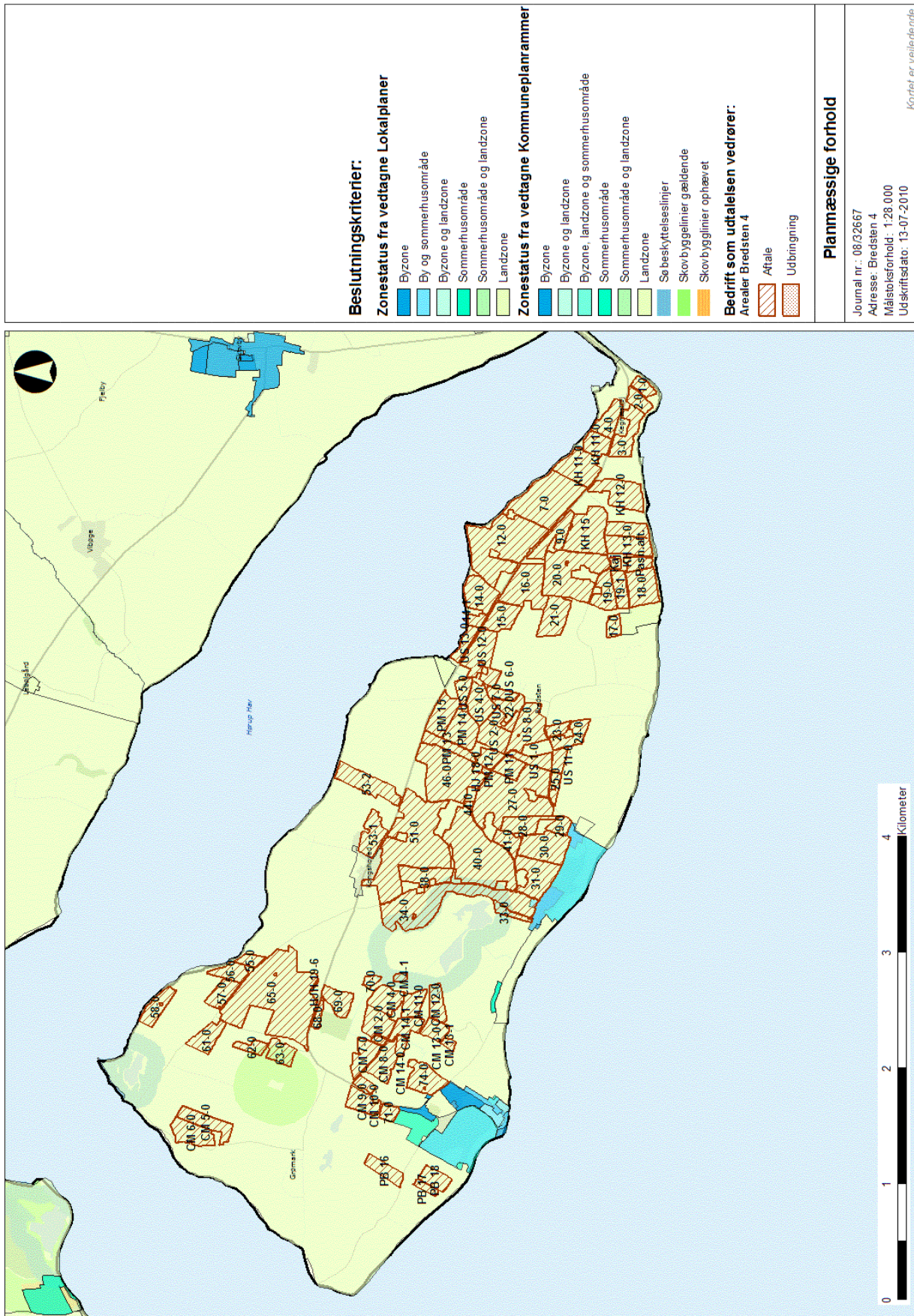
LandboSyd Miljøteam
 P.O. Box 2, 8200 Ålborg
 Tlf. 7485000 Fax. 7485001

Roroversigt

J.Nr.:
 Målforsigt: 1:1000
 Init.: hhn

Dato: 18.07.2008 / 10:59:11

Beslutningskriterier:

Zonestatus fra vedtagne Lokalplaner

- Byzone
- By og sommerhusområde
- Byzone og landzone
- Sommerhusområde
- Sommerhusområde og landzone
- Landzone

Zonestatus fra vedtagne Kommuneplanrammer

- Byzone
- Byzone og landzone
- Byzone, landzone og sommerhusområde
- Sommerhusområde
- Sommerhusområde og landzone
- Landzone

- Sø beskyttelseslinjer
- Skov byggelinier gældende
- Skov byggelinier ophævet

Bedrift som udtalelsen vedrører:

Arealer Bredsten 4

- Aftale
- Udbringning

Planmæssige forhold

Journal nr.: 08/32667
 Adresse: Bredsten 4
 Målskalforhold: 1:28.000
 Udskriftsdato: 13-07-2010

Kortet er vejledende

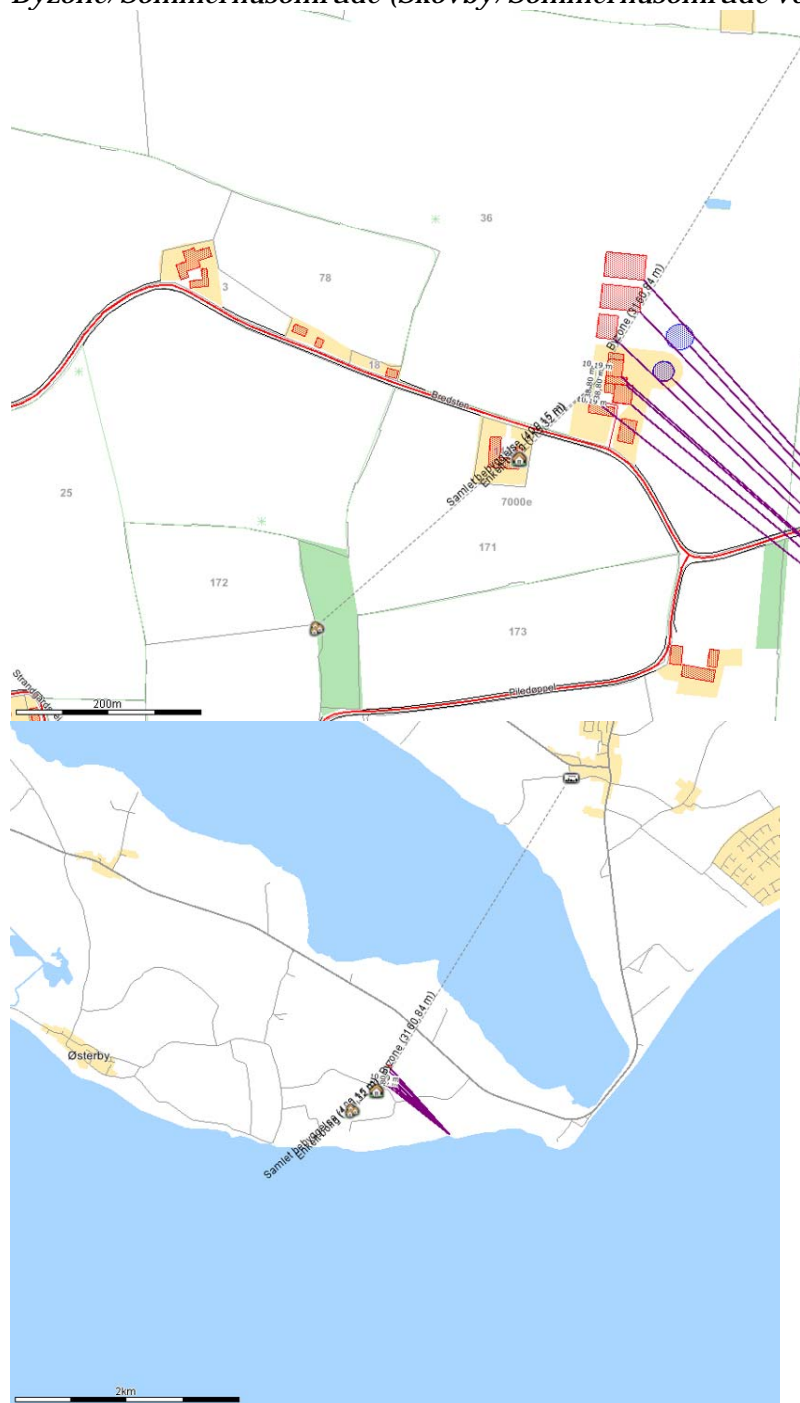
LUGTBeregning

For ejendommen Bredsten 4 er udpeget følgende områder hvortil geneafstande for lugt beregnes:

Nabobeboelse (Bredsten 11/13)

Samlet bebyggelse/rekreativt område (Sønderkobbøl Camping)

Byzone/Sommerhusområde (Skovby/Sommerhusområde ved Østerby)

Resultat af lugtberegning

Områdetype	Beregningsmodel	Ukorrigeret geneafstand (meter)	Korrigeret geneafstand (meter)	Korrigeret geneafstand (meter), nudrift	Vægtet gennemsnitsafstand (meter)	Genekriterie overholdt?
Byzone	Ny	681,59 m				Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet Bebyggelse	Ny	517,69 m	465,92 m	256,03 m	489,75 m	Genekriterie overholdt. Korrigeret geneafstand kortere end vægtet gennemsnitsafstand.
Enkelt bolig	Ny	246,64 m	197,32 m	93,25 m	211,38 m	Genekriterie overholdt. Korrigeret geneafstand kortere end vægtet gennemsnitsafstand

Miljøvurdering af lugtgenerne bliver beregnet efter to modeller. **FMK modellen**, som tidligere var den mestudbredte, og den **nye lugtvejledning**, som fremgår af vejledningens bilag 5. I et konkret tilfælde skal anvendes model, som giver den længste geneafstand. Det er angivet, hvilken model der på den baggrund er anvendt. Såfremt det er den nye model kan ansøgningssystemets miljøvurdering i forhold til lugtgenerne erstattes af en konkret OML- beregning.

Den **ukorrigerede geneafstand**. er den geneafstand, som kan beregnes på baggrund af lugtemissionen fra alle staldafsnit.

Den **korrigerede geneafstand**. er geneafstanden, hvor der er korrigeret for vindretning og kumulation i forhold til en situation, hvor den nye model anvendes. Den indeholder desuden en korrektion baseret på en bortscreening af staldafsnit, som er placeret længere væk end 1,2 gange geneafstanden.

Geneafstanden ved nudrift er den korrigerede geneafstand, som kan beregnes på baggrund af den husdyrproduktion, som er angivet under nudrift. Denne geneafstand anvendes i tilfælde, hvor den vægtede gennemsnitsafstand er mellem 50-100 % af geneafstanden. I disse tilfælde må der foretages ændringer, som giver uændrede eller reducerede lugtgener. Dette betyder i så fald, at geneafstanden ved ansøgt drift ikke må være længere end geneafstanden ved nudrift.

Den **vægtede gennemsnitsafstand** er en beskrivelse af den reelle afstand mellem staldafsnittene og omboende. Den vægtede gennemsnitsafstand beregnes kun for de staldafsnit, som ikke er bortscreenet ved at ligge længere væk end 1,2 gange geneafstanden.

Det er til sidst **konkluderet**, hvorvidt genekriterierne er overholdt. Det skal dog tilføjes, at såfremt staldafsnittene ligger spredt i forhold til omboende kan det være nødvendigt at foretage en ekstra beregning for de staldafsnit, som ligger nærmest omboende. Disse skal også isoleret set overholde genekriterierne.

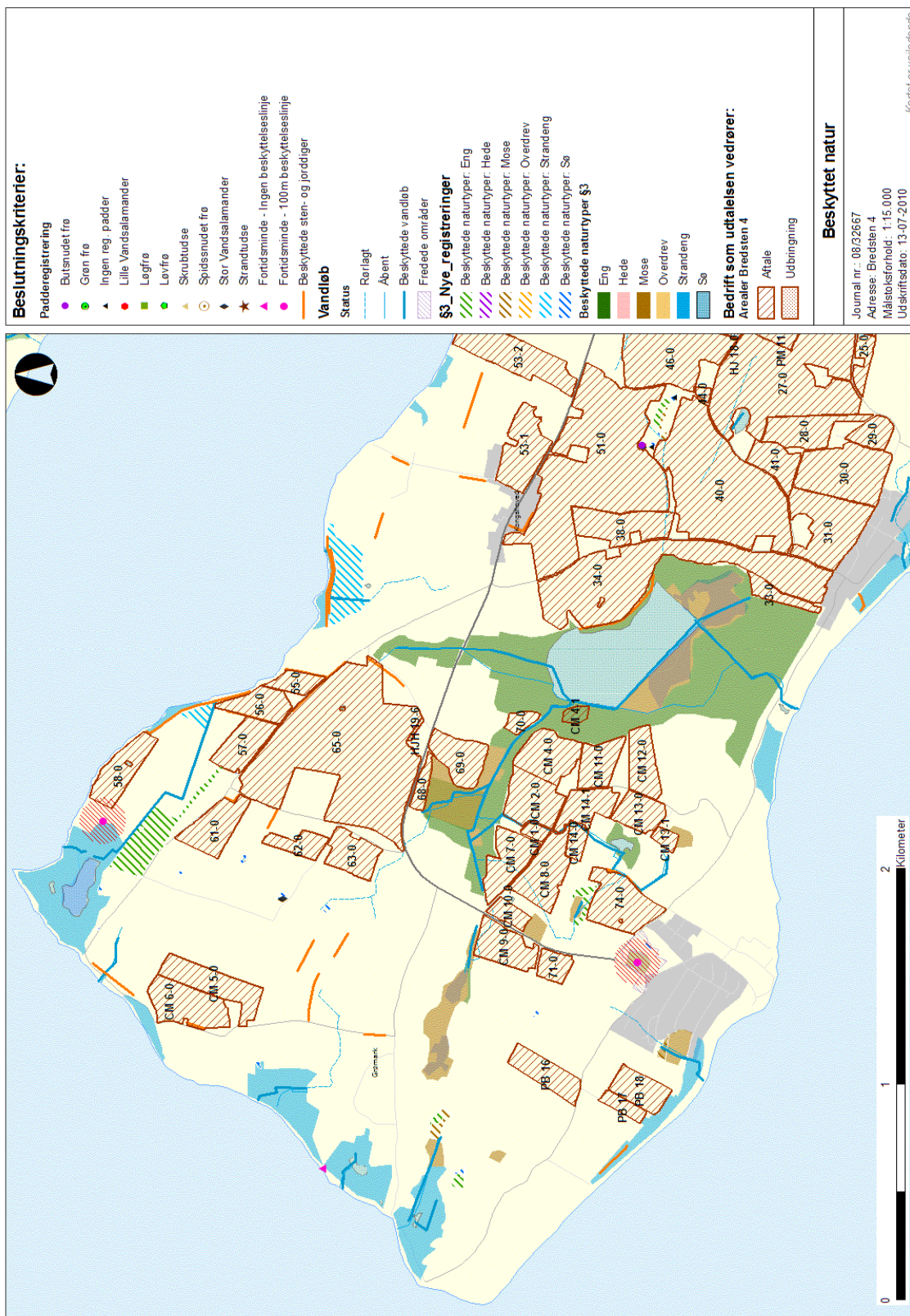
Naturscreening Bredsten 4

○ Besigtigelse - Punkt	Beskyttede naturtyper - Nyregistrering
▭ 300 m	▨ Nyregistreret Eng
▭ 1000 m	▨ Nyregistreret Mose
Vandløb	▨ Nyregistreret Overdrev
Status	▨ Nyregistreret Strandeng
— Rørlagt	▨ Nyregistreret Sø
— Åbent	Beskyttede naturtyper
	▨ Eng
	▨ Hede
	▨ Mose
	▨ Overdrev
	▨ Strandeng
	▨ Sø

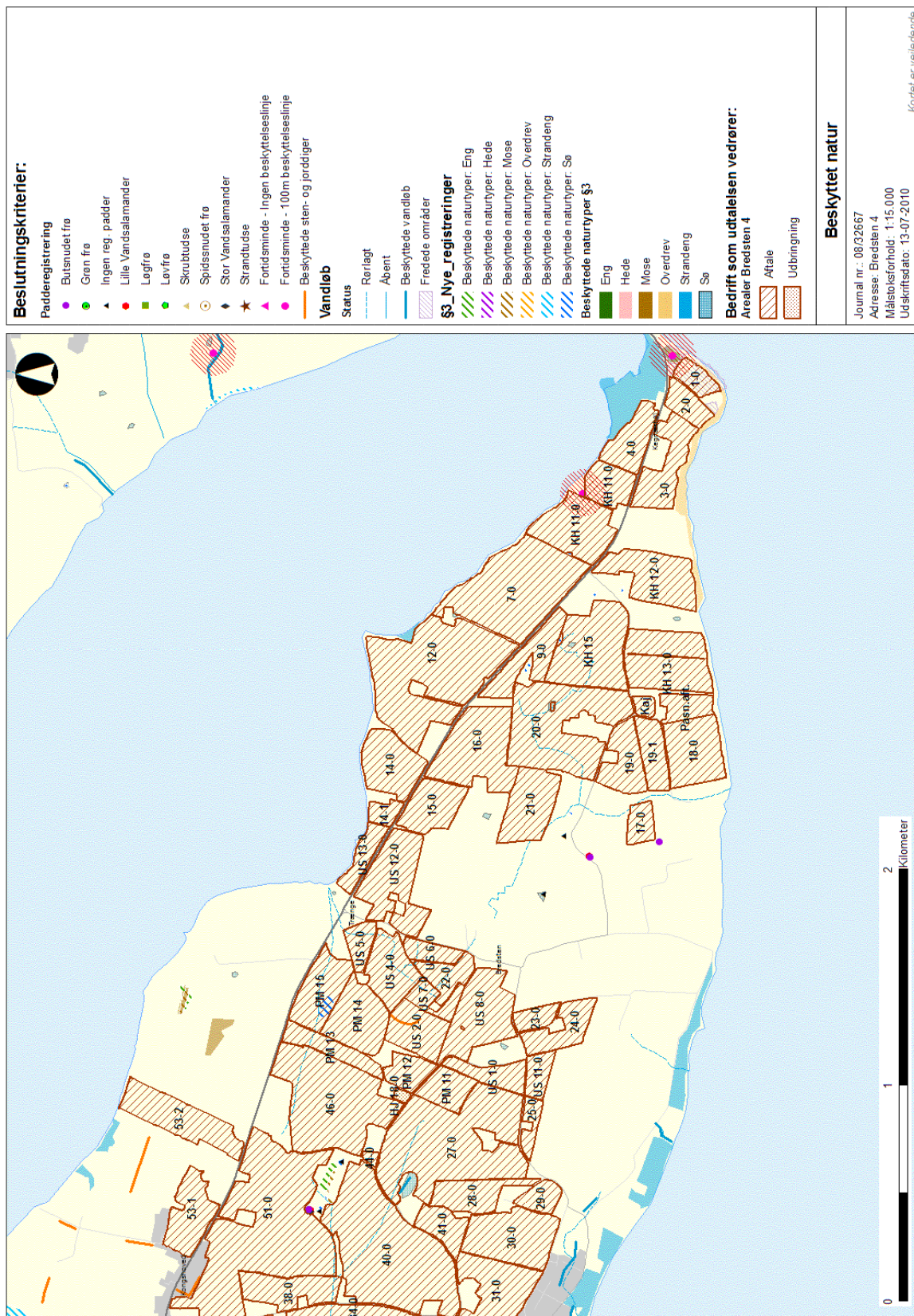
Kortbilag
 Luffoto 2008
 Afdeling
 Naturafdelingen
 Sagsbehandler:
 Stine Jacobsen
 Dato: december
 2009

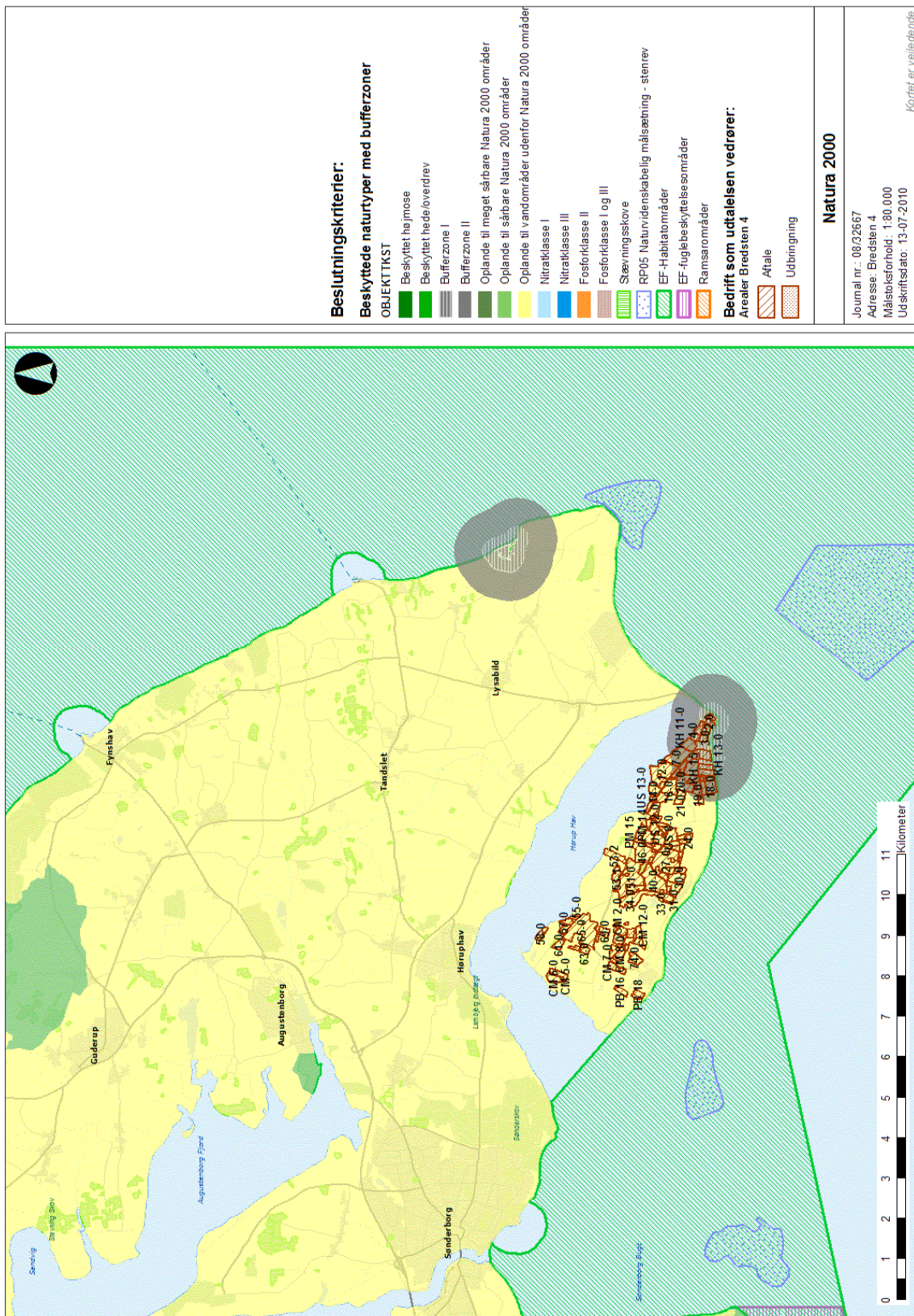

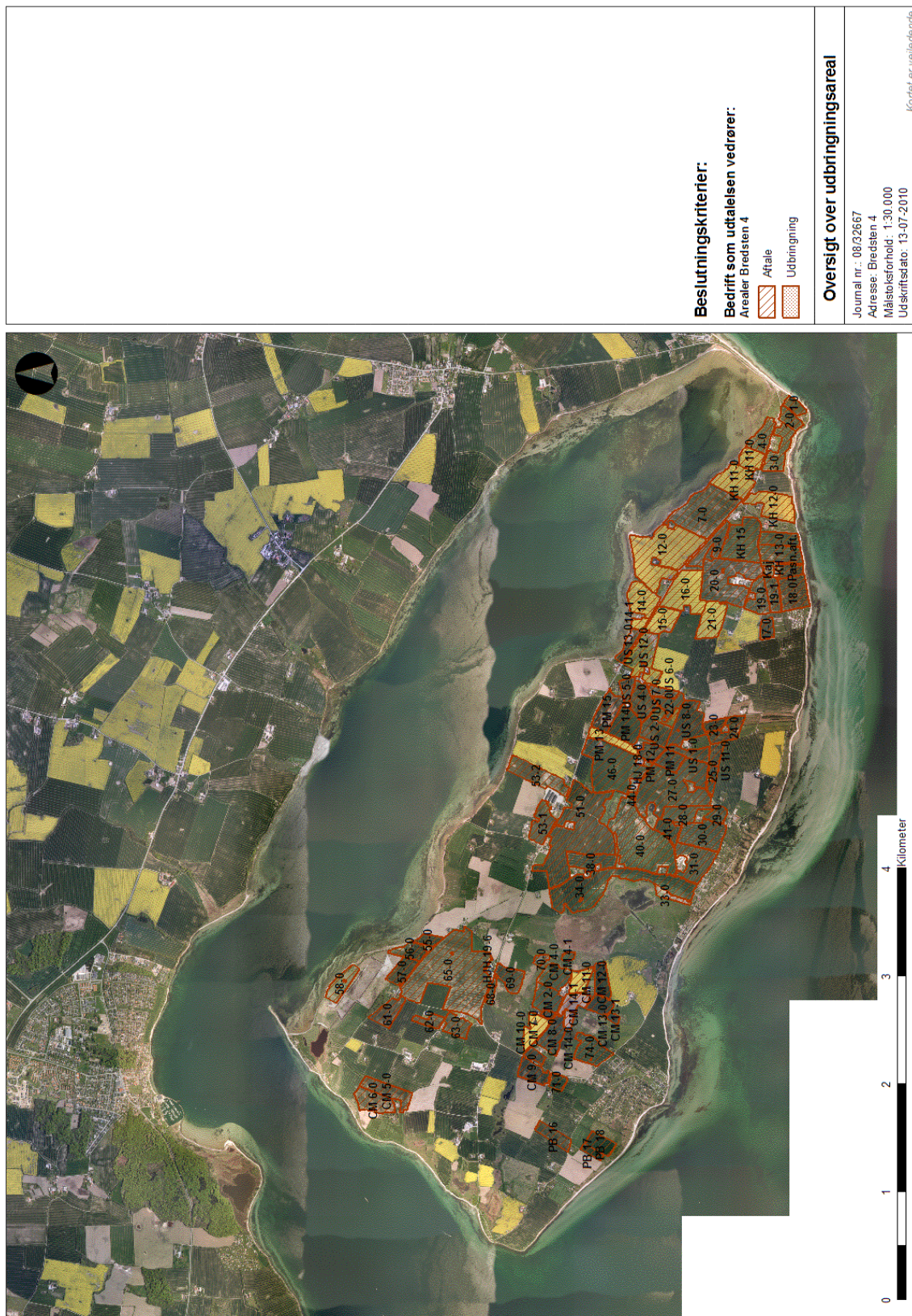

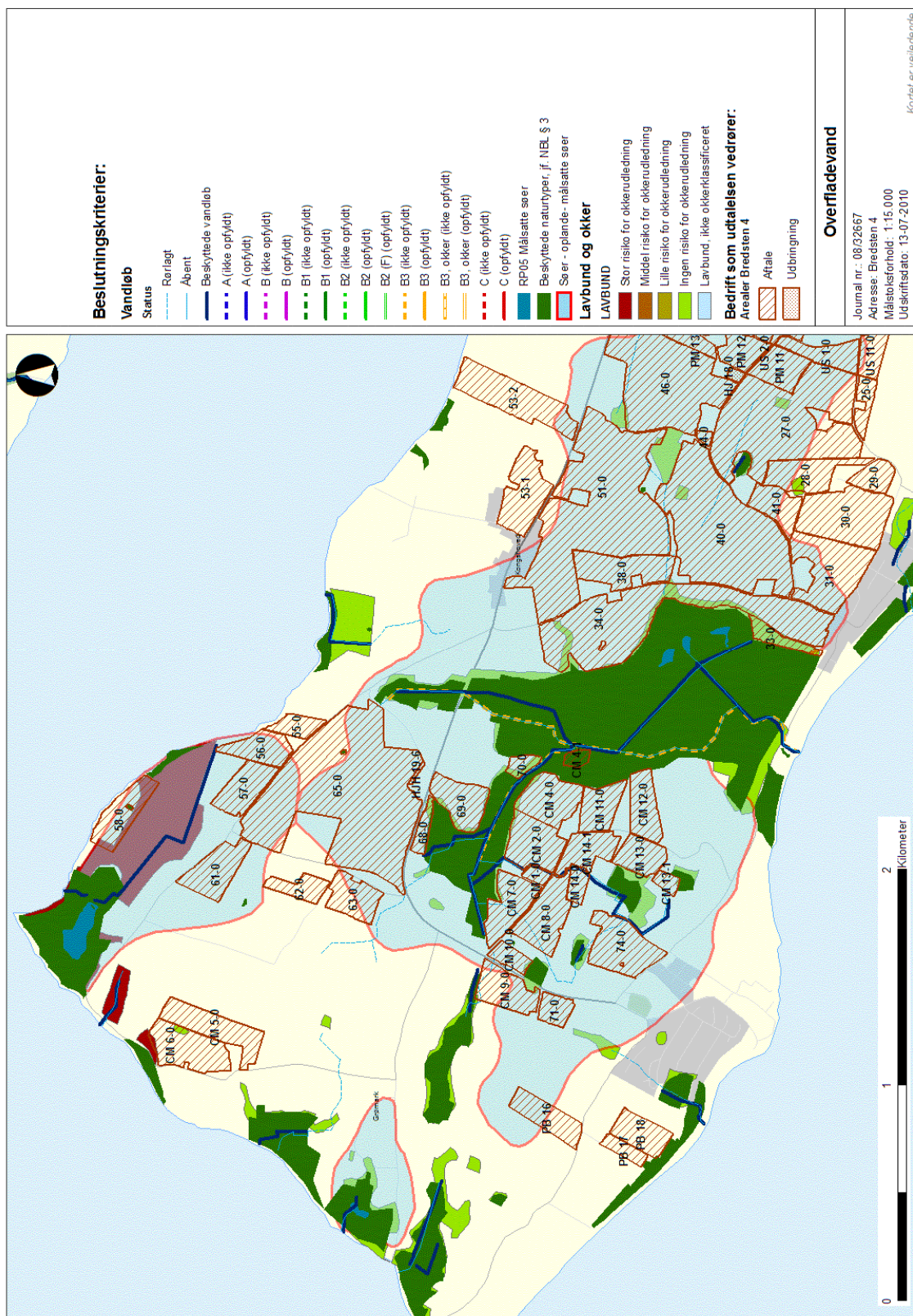

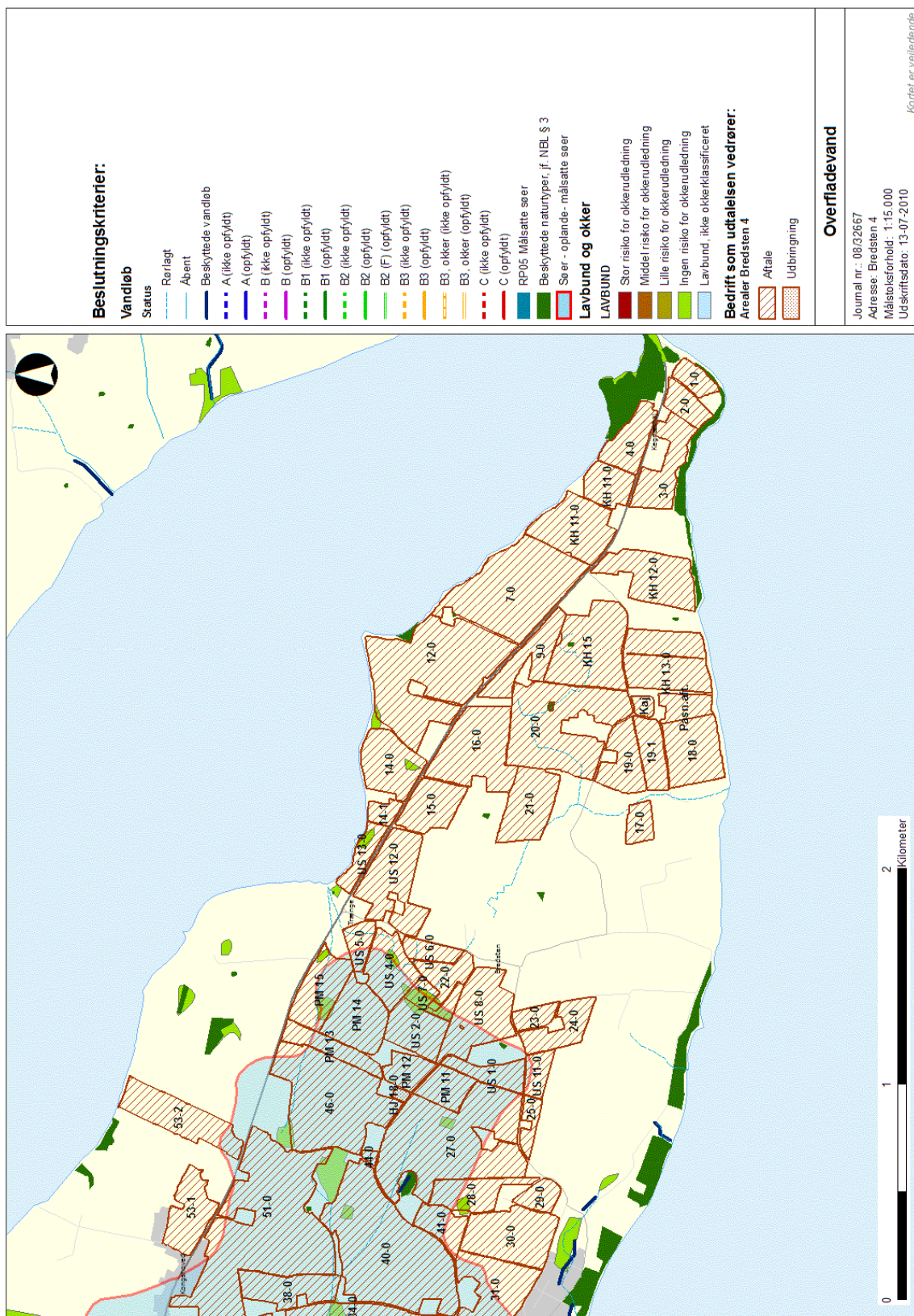

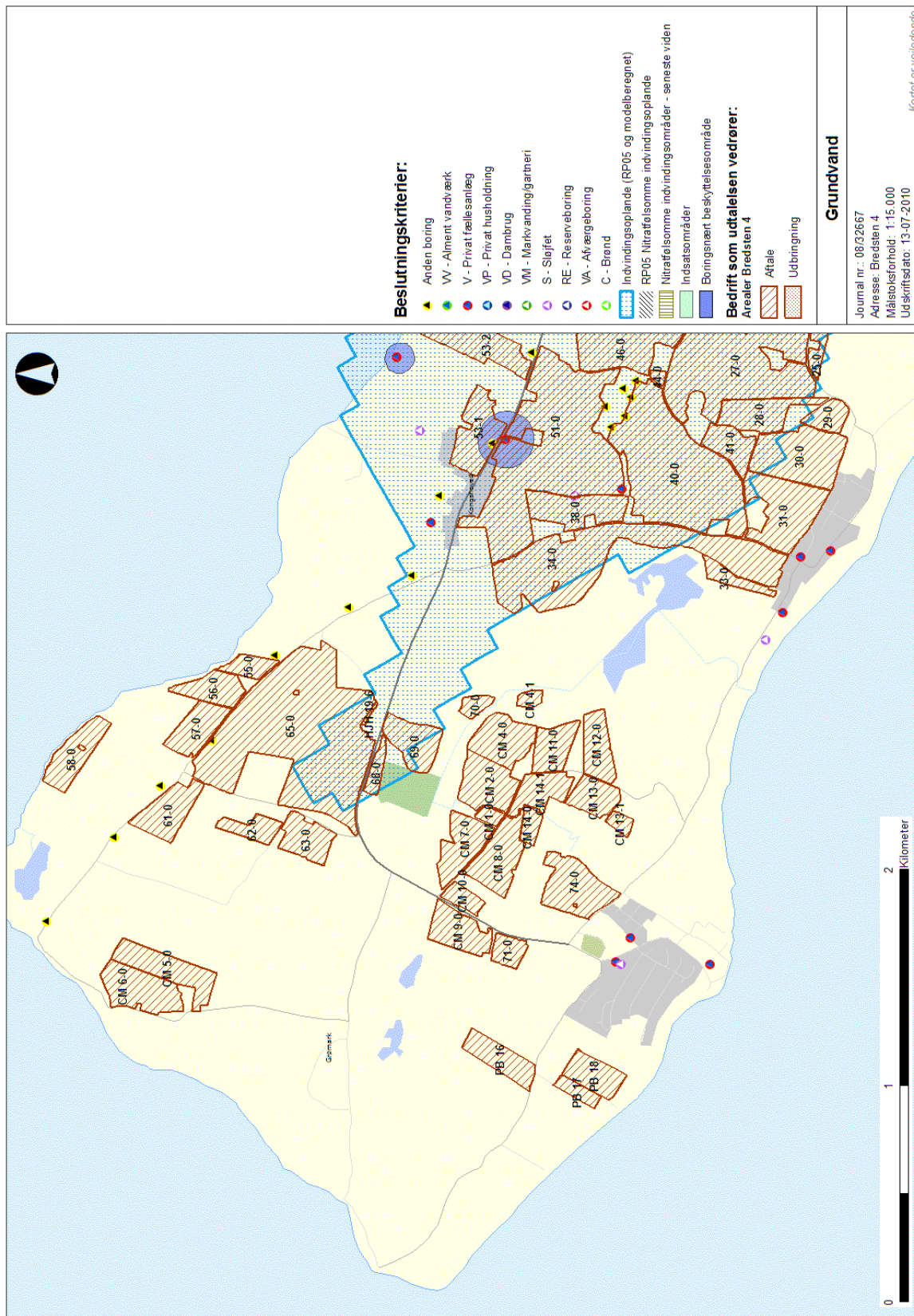

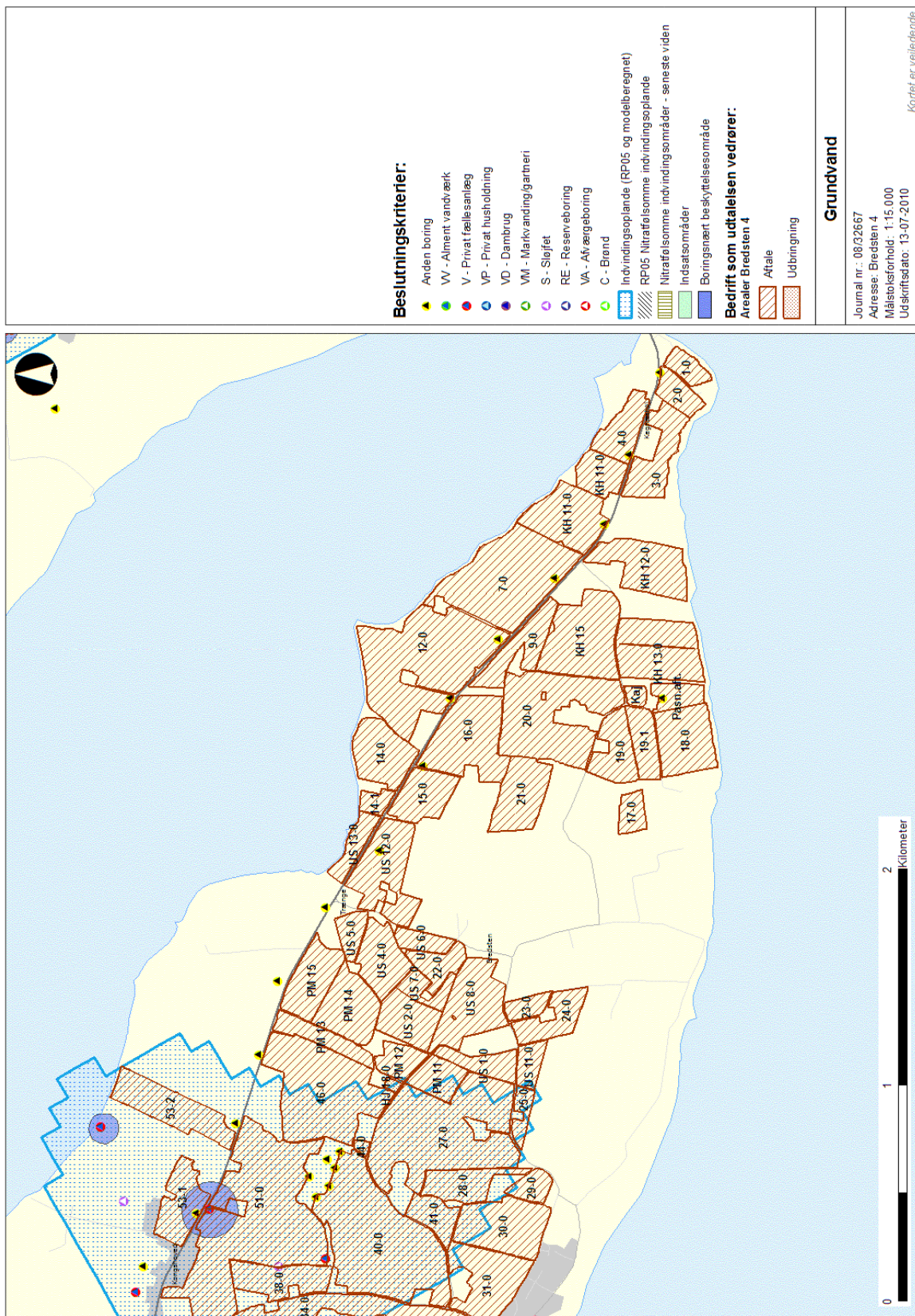

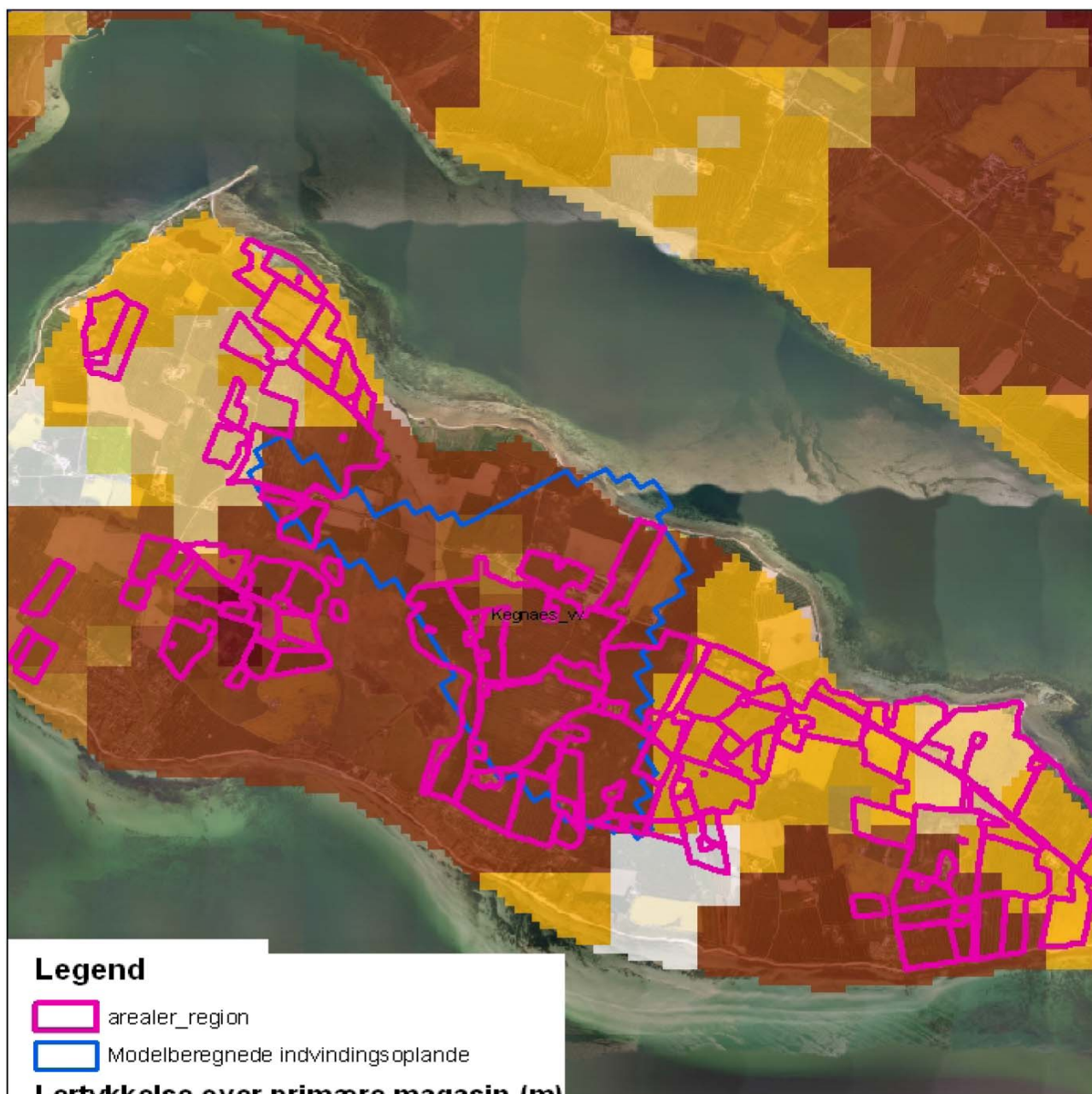

Legend

- arealer_region
- Modelberegnete indvindingsoplande

Lertykkelse over primære magasin (m)

<VALUE>

- Ingen information
- 0 - 5
- 5 - 10
- 10 - 15
- 15 - 20
- 20 - 25
- 25 - 30
- 30 - 50
- 50 - 80

Beredskabsplan

for

Dalsgård, Bredsten 4, 6470 Sydals

Indholdsfortegnelse:

TELEFONNUMRE.....	83
BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS	84
OVERLØB AF GYLLE	85
KEMIKALIE- OG OLIESPILD	86
STOPHANER / HOVEDAFBRYDERE	87
STRØMSVIGT	87
TRANSPORT AF BEKÆMPELSESMIDLER	89

Bilag: Situationsplan med angivelse af olietank

Bilag: Nøddugange, afbryder til el/ vand, pulverslugger

Bilag: Oversigt over rør + dræn

Udarbejdet for Hans Jørgen K. Hansen

Denne beredskabsplan er udarbejdet som en del af ejendommens miljøgodkendelse med det formål at stoppe og begrænse evt. uheld med konsekvenser for det omgivne miljø.

Planens indhold skal være kendt af gårdens ansatte mm. og udleveres til evt. indsatsleder/miljømyndighed i forbindelse med uheld, forureninger, brand ol.

Beredskabsplanen revideres/kontrolleres mindst 1 gang om året og skal være let tilgængelig og synlig. Beredskabsplanen findes i en mappe på kontoret/ i depotrummet på Dalsgård.

Kopi af beredskabsplanen findes i en mappe på kontoret på Kobbeltgård.

Kort materiale.

Bagerst er der et oversigtskort over ejendommen mm. med angivelse af:

- Mark- og drikkevandsboringer/brønde
- Kemikalielager (udeladt, da det ikke findes på ejendommen)
- Dieseltanke og olietanke (overjordiske og nedgravede)
- Drænbrønde / regnvandsbrønd / afløb
- Udløbspunkter til vandløb / jord fra dræn
- Slukningsmateriel
- Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbrøder m.v.
- Trykflasker/oplag af f.eks. F-gas, stationære F-gasbeholdere (udeladt, da det ikke findes på ejendommen)
- Flugtveje for dyr/frigørelse mm.

Husk

Ved store uheld ring altid 1-1-2, ved mindre uheld ring altid til miljømyndighederne. Er man i tvivl ring 1-1-2.

Efter brand mm. tag kontakt med miljømyndighederne med hensyn til genopbygning af stald mm.

TELEFONNUMRE

Nærmeste telefon står i kontoret i depotrummet og har nr. 7440 5490.

Miljømyndighed	kontaktes på telefon 88 72 64 00 (Mandag - torsdag kl. 10.00 - 17.00, fredag kl. 10.00 – 15.00)
Falck	kontaktes på telefon 70 10 20 30 dag eller nat
Brandvæsen	kontaktes på telefon 112 dag og nat
Lægevagt	kontaktes på telefon 70 11 07 07 kl. 16.00 - 08.00 og lørdag, søn- og helligdage hele døgnet
Tandlægevagt	kontaktes på telefon 76 35 40 74 lørdage, søndage og helligdage
Landbocenteret	kontaktes på telefon 74 36 50 00
Dyrlæge	kontaktes på telefon 7447 2300 dag eller nat
Foderstofforretning	kontaktes på telefon 5676 9963 dag eller nat
Elektriker	kontaktes på telefon 7440 4341 dag eller nat
Smeden	kontaktes på telefon 2042 4699 dag eller nat
VVS	kontaktes på telefon 20424699 dag eller nat
Ventilationsfirma	kontaktes på telefon 72175555 dag eller nat

BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS

Ved brand der ikke kan slukkes ved egen hjælp.

Tilkald brandvæsenet – RING 112 – oplys:

Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra.

Hvad er der sket og at det er en gårdbrand.

Er der tilskadekomne – hvor mange?

Er dyrene kommet ud – art og antal der evt. er fanget.

Kontakt ejeren, Hans Jørgen Hansen på tlf. 4037 0910

Iværksæt rednings- og slukningsarbejde hvis det er muligt og forsvarligt, herunder fjernelse og evakuering af dyr, olie, trykflasker, gødning og kemikalier.

Placering af slukningsmateriel er angivet på oversigtskort.

Hvis det ikke er muligt at slukke branden – forsøg at begrænse den ved lukning af døre og vinduer.

Modtag brandvæsenet og udlevér denne mappe sammen med kortmaterialet.

Oplys endvidere:

Evt. tilskadekomne eller dyr der ikke er reddet i sikkerhed.

Hvor det brænder.

Brandens omfang.

Hvor der er adgangsveje.

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan afhjælpe situationen:

Pulverslukker, vandslange, højtryksrensere og overbrusningsanlæg.

OVERLØB AF GYLLE

INSTRUKS

Ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletanken – RING 112

Oplys:

Navn, adressen og telefonnummer, der ringes fra.

Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud.

Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring.

Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.

Kontakt ejeren: Hans Jørgen Hansen på tlf. 4037 0910

Kontakt miljømyndighederne på tlf. 88 72 64 00

Forsøg opdæmning for at undgå at gylle løber til drænbrønd (se bilag).

Opdæmningen kan evt. foretages med jord, halmballer ol. afhængig af mængden af gylle.

Er gyllen løbet til dræn skal der laves en opdæmning i samlebrønden vest for staldene (se bilag)

Modtag brandvæsenet/miljømyndighederne og udlever denne mappe sammen med kortmaterialet.

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:

Halm i maskinhus eller foderlade.

KEMIKALIE- OG OLIESPILD

INSTRUKS

Ved større overløb af mælk, kemikalier og olie – RING 112 – oplys:

Navn, adressen og telefonnummer, der ringes fra.

Hvad der er sket, hvad og hvor meget der er løbet ud.

Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring.

Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.

Kontakt ejeren: Hans Jørgen Hansen på tlf. 4037 0910.

Kontakt miljømyndighederne på tlf. 88 72 64 00.

Forsøg opdæmning for at undgå, at det løber til drænbrønd (se vedlagte kort).

Opdæmningen kan evt. foretages med jord, halmballer ol. afhængig af mængden og art.

Er f.eks. olie løbet til dræn kan man lave en opdæmning i samlebrønd vest for den første bygning. (se vedlagte kort).

Modtag brandvæsenet/miljømyndighederne og udlever denne mappe sammen med kortmaterialet.

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:

Halm i maskinhus eller foderlade, samt savsmuldspakker i foderladen, der kan benyttes til at opsuge spildte væsker.

STOPHANER / HOVEDAFBRYDERE

Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbryder m.v. skal ligeledes noteres på kortet over ejendommen.

Vand

Hovedhane sidder ved ude ved vejen (se oversigtskort), samt stophane i teknikrummet.

Elektricitet

Hovedafbryder sidder i maskinhuset samt i teknikrummet.

El-tavle sidder i maskinhuset samt i teknikrummet.

Nye sikringer opbevares i teknikrummet.

Der bruges automatsikringer.

Afbryder til gyllepumpe sidder i teknikrummet.

STRØMSVIGT

INSTRUKS

Vurdér om dyr vil lide under træk fra nødopluk eller varme.

Tjek alle stalde og se, om nødoplukket er åben.

Begræns trækgener og varmeudvikling (overbrusning).

Kontroller, at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper ol.

Ved strømsvigt på over 2 timer, ring til Syd Energi og forhør om varigheden af udfaldet.

Telefon nr. 7011 5000.

TRANSPORT AF BEKÆMPELSESMIDLER

Sørg for sikker transport af kemikalier til ejendommen og mellem ejendom og marker.

Bekæmpelsesmidler skal under transport være sikret mod stød og uheld. En lukket tæt plastkasse (f.eks. en køleboks) er velegnet.

Medbring en spand/sæk med fint savsmuld til opsugning af spildt middel samt en skovl og f.eks. plasticposer/plastspand til en hurtig indsats. Uanset koncentrationen kan et spild på mindre end ca. 2 liter med en hurtig indsats fjernes fra jorden.

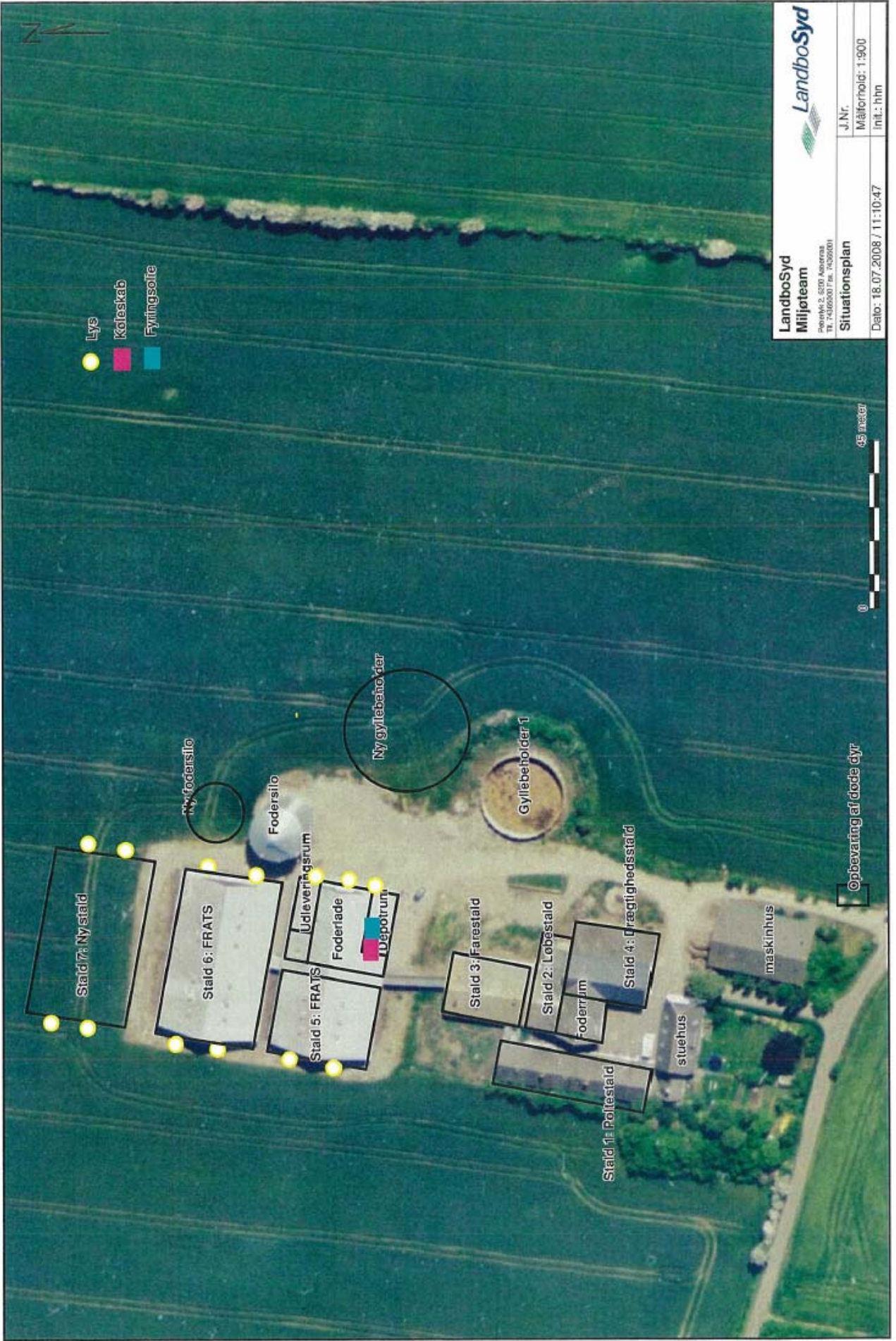
Medbring altid en mobiltelefon, således at det er muligt hurtigt at tilkalde hjælp ved uheld.

Hvor der arbejdes med bekæmpelsesmidler, skal der være førstehjælpsudstyr og øjenskyllmiddel til rådighed.

Meget giftige og giftige bekæmpelsesmidler skal overalt opbevares forsvarligt under lås. Øvrige bekæmpelsesmidler skal opbevares forsvarligt. For alle midler gælder, at de opbevares utilgængeligt for børn og ikke sammen med eller i nærheden af levnedsmidler, foderstoffer m.v.

Derudover gælder følgende:

- Kemikalierummet skal være godt ventileret, tørt og frostfrit med god belysning.
- Der skal findes et sugende materiale f.eks. savsmuld til opsamling af spild.
- Døre skal være forsynet med en støbt kant, der kan tilbageholde eventuelt spild.
- Gulve skal være tætte og uden afløb.

- Lys
- Køleskab
- Fyngsofte

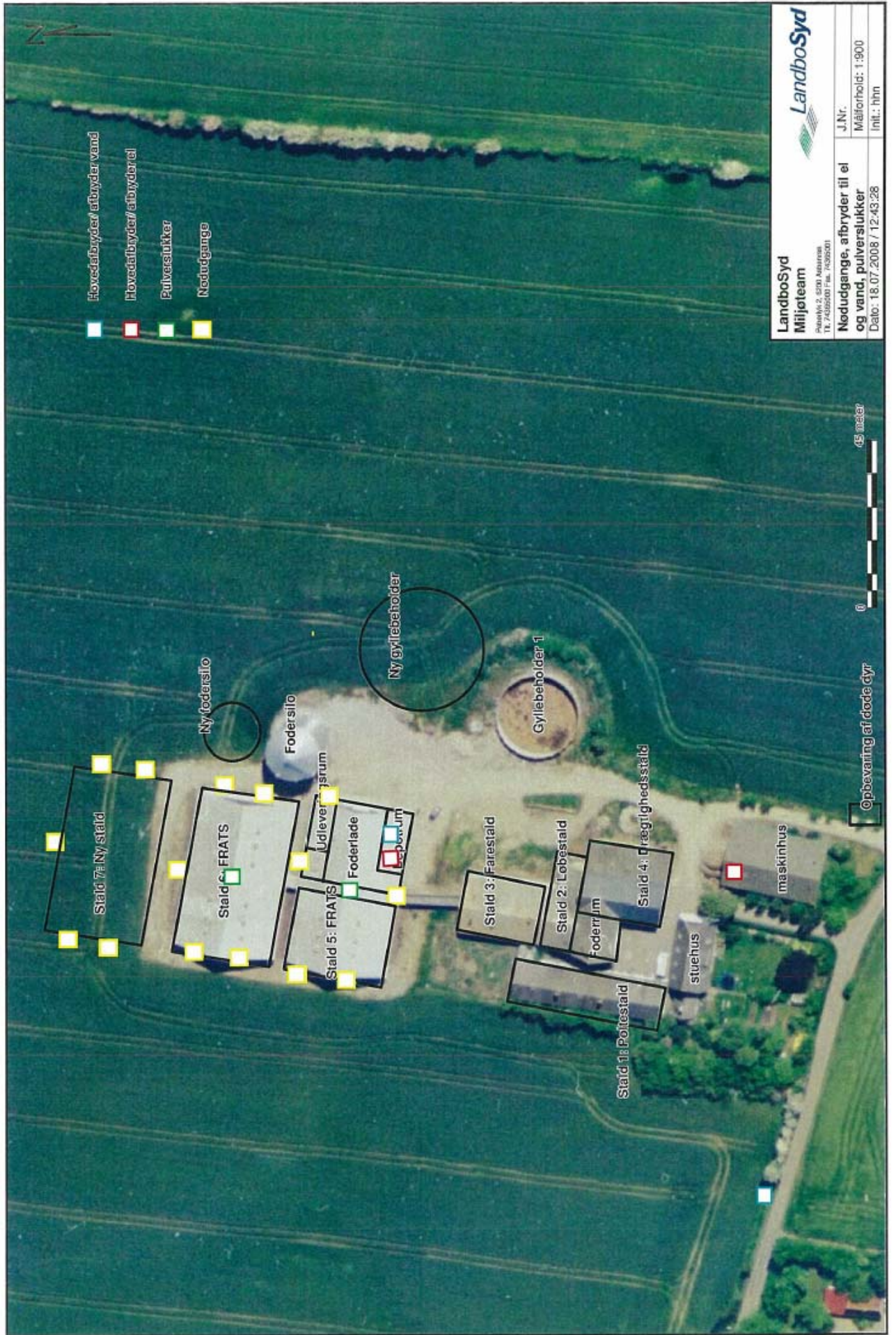

LandboSyd
 Miljøteam
 Skovvej 5, 5100 Ålborg
 Tlf. 74663001 E-mail: 14020101

Situationsplan	
J.Nr.	Måltørnoid: 1:900
Dato: 18.07.2008 / 11:10:47	
Inkl.: hhm	

0 45 meter

Opbevaring af døde dyr

- Gylerør
- Nedløber til lagvand og drænrør
- Samlebrønd
- Fortank

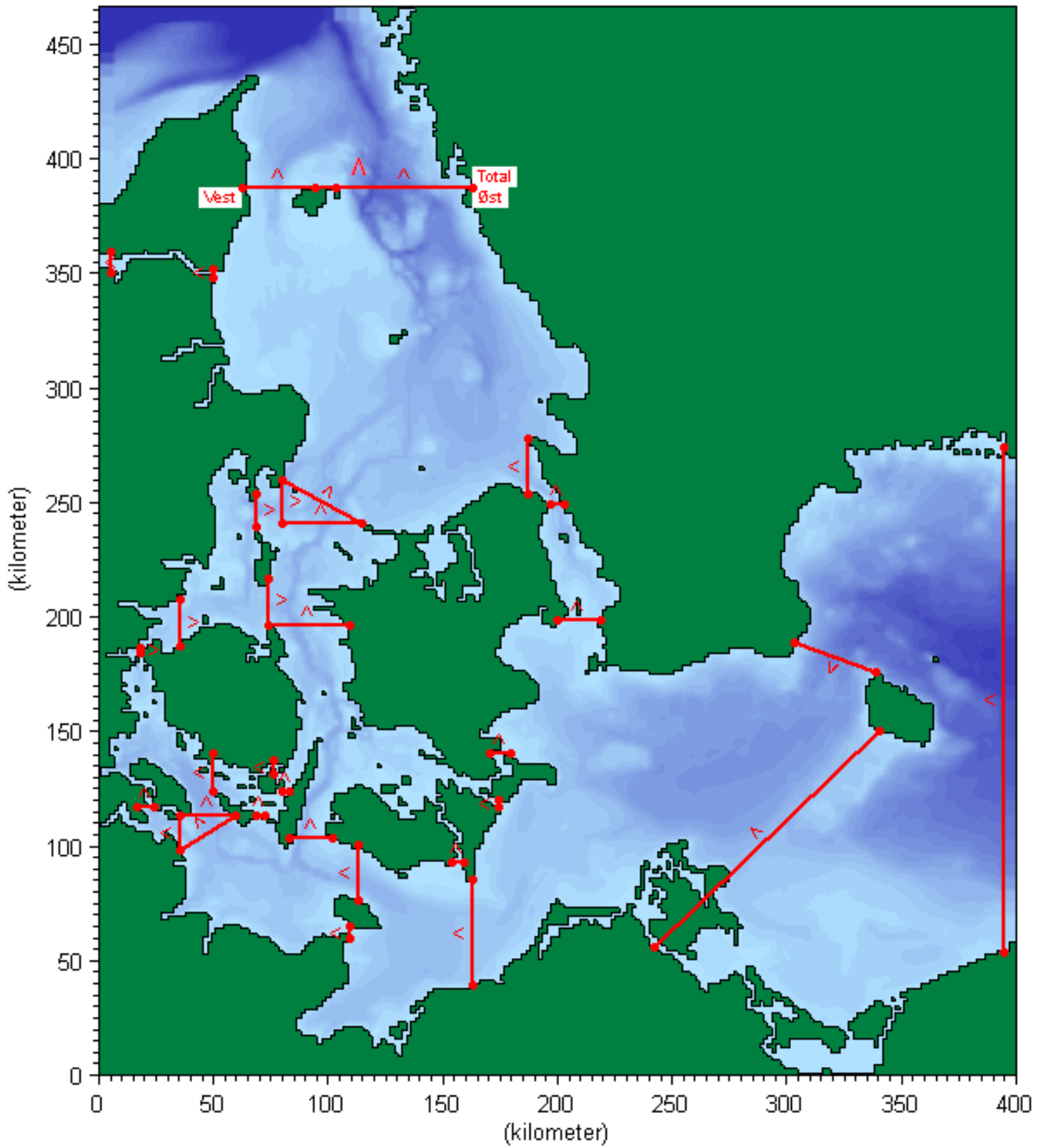
LandboSyd
Miljøteam
 Rønde 3, 5200 Århus N
 Tlf. 74365000 Fax. 74365001

Roroversigt
 J.Nr.:
 Måforhold: 1:1000
 Int.: hhn

Dato: 18.07.2008 / 10:59:11

50 meter

Bilag 13

Bilag 14

Lovgrundlag

Gældende lovgivning og generelle regler for driften af en landbrugsejendom og håndtering af diverse produkter anvendt på ejendommen forudsættes kendt og skal følges. Herunder er nævnt en række af de gældende vejledninger og lovgrundlag:

Lov nr. 1572 af 20/12/06 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Lovbekendtgørelse nr. 1757 af 22/12/2006 om miljøbeskyttelse

Lovbekendtgørelse nr. 933 af 24/09/2009 om naturbeskyttelse

Bekendtgørelse nr. 648 af 18/06/2007 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (Historisk)

Bekendtgørelse nr. 294 af 31/03/2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (Gældende)

Bekendtgørelse nr. 294 af 31/03/2009 om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.

Bekendtgørelse nr. 1152 af 23/11/2006 om husdyrhold og arealkrav m.v.

Bekendtgørelse nr. 439 af 11/05/2007 om opbevaring af døde dyr med senere ændringer

Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 533 af 18/06/2003 om bekæmpelsesmidler med senere ændringer

Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1517 af 14/12/2006 om miljøregulering af visse aktiviteter

Miljøministeriets bekendtgørelse nr. nr 48 af 13/01/2010 om affald (Affaldsbekendtgørelsen)

Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 724 af 01/07/2008 om indretning, etablering og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines (Olietankbekendtgørelsen)

Regulativ for erhvervsaffald i Sønderborg Kommune

Regulativ for farligt affald i Sønderborg Kommune

Regulativ og forskrift for klinisk risikoaffald og andet farligt affald fra sundhedssektoren

Regionplan for Sønderjyllands Amt 2005-2016

Statens Skadedyrlaboratoriums retningslinjer for fluebekæmpelse på gårde med husdyr i 2003 (<http://www.dpil.dk/dpil2005/HTML/flueretn.htm>)